

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

ΤΗΣ

ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΤΙΝΗΣ

ΑΜ.269 ΈΤΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ 2011

ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΤΗΣ MICROSOFT.**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ

ΡΕΘΥΜΝΟ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017

ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

1. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΑΣΑΚΗΣ

2. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΞΕΝΑΚΗΣ

3. ΑΡΗΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

Ημερομηνία Αξιολόγησης

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	8
1.1 Πολιτική Ανταγωνισμού	8
1.1.1 Η πολιτική ανταγωνισμού και τα πεδία δράσης της.....	8
1.1.2 Τα αίτια δημιουργίας της πολιτικής ανταγωνισμού	11
1.1.3 Τα προβλήματα κατά την δημιουργία της πολιτικής ανταγωνισμού και κατά την λειτουργία της.....	14
1.1.4 Η σημασία της πολιτικής ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πραγματοποίηση και διατήρηση της κοινής αγοράς	17
1.1.5 Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.....	19
1.1.6. Οι κανόνες εφαρμογής της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης και ο έλεγχος τους.	20
1.2 Δίκαιο Ανταγωνισμού σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο	21
1.2.1 Το δίκαιο ανταγωνισμού στην Ελλάδα	21
1.2.1.1 Επιτροπή Ανταγωνισμού	23
1.2.2. Το Δίκαιο Ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	25
1.2.3 Εθνικό και ευρωπαϊκό δίκαιο	27
1.3 Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην λειτουργία της πολιτικής ανταγωνισμού.....	31
1.3.1 Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα	31
1.3.2 Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η λειτουργία τους στην πολιτική ανταγωνισμού.....	37
1.3.3 Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ - MICROSOFT CORPORATION	45
2.1 Η δημιουργία και η ανάπτυξη της Microsoft	45
2.2 Microsoft και Υπουργείο Δικαιοσύνης των Η.Π.Α.....	46
2.2.1. Επιθετική εμπορική πρακτική	50
2.2.2 Συμπεριφορά Αποκλεισμού.....	51
2.3 Η Microsoft και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	58
2.4 Σχετικές έρευνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Microsoft.....	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ MICROSOFT	73
3.1 Εισαγωγή.....	73
3.2 Η θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις αντιμονοπωλιακές αποφάσεις σε σχέση με την Microsoft.....	74

3.3 Η τεκμηρίωση των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	76
3.3.1 Το ζήτημα της Ενσωμάτωσης/Συμβατότητας	76
3.3.2 Παράνομη Διασύνδεση	78
3.4 Συντάσεις και Πρόστιμα κατά της Microsoft.....	81
3.5 Αποτελεσματικότητα των Αποφάσεων	83
3.6 Η άποψη της Microsoft για τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	84
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ANTIMONONOΠΩΛΙΑΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	92
4.1 Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Intel	92
4.2 Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Telefonica	96
4.3 Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Google.....	98
4.4 Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Facebook.....	101
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	105
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	111

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκίνησε στη δεκαετία του 1950 ως «Ευρωπαϊκές Κοινότητες». Υπήρχαν έξι κράτη μέλη: Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Κάτω Χώρες. Στη συνέχεια προσχώρησαν η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο το 1973, η Ελλάδα το 1981, η Ισπανία και η Πορτογαλία το 1986, ενώ η επανένωση της Γερμανίας το 1990 έφερε τα ανατολικογερμανικά κρατίδια.

Το 1992, μια νέα Συνθήκη έδωσε νέες εξουσίες και αρμοδιότητες στα θεσμικά όργανα της Κοινότητας και εισήγαγε νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών μελών, δημιουργώντας έτσι την Ευρωπαϊκή Ένωση όπως την ξέρουμε. Η ΕΕ διευρύνθηκε το 1995 για να περιλάβει την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Στη διεύρυνση του 2004 περιλαμβάνονται η Εσθονία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Τσεχική Δημοκρατία.

Μεταξύ του 1990 και του 2000, η αξία του συνολικού εμπορίου της ΕΕ με τον υπόλοιπο κόσμο διπλασιάστηκε. Η Ε.Ε. είναι σήμερα ο πρώτος εξαγωγέας αγαθών παγκοσμίως: πάνω από 985 δισ. EUR το 2001, σχεδόν το ένα πέμπτο του παγκόσμιου συνόλου, ο πρώτος εξαγωγέας υπηρεσιών παγκοσμίως: 307 δισ. EUR το 2001, σχεδόν το ένα τέταρτο του παγκόσμιου συνόλου. Στις υπηρεσίες περιλαμβάνονται δραστηριότητες όπως τουρισμός, τραπεζικές συναλλαγές, ασφάλειες και μεταφορές¹.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύσσει τις παρακάτω πολιτικές:

- Οριζόντιες πολιτικές :

Περιφερειακή πολιτική, Κοινωνική πολιτική, Φορολογική πολιτική, Πολιτική ανταγωνισμού, Πολιτική περιβάλλοντος

- Τομεακές πολιτικές :

Βιομηχανική πολιτική και επιχειρήσεις, Πολιτική ερευνάς και ανάπτυξης, Ενεργειακή πολιτική

---

¹ Europa, Ευρωπαϊκή Ένωση: *Η Οικονομία*. https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/economy_el, 2017.

Πολιτική μεταφορών, Εμπορική πολιτική, Πολιτική ενίσχυσης στην ανάπτυξη, Εξωτερικές σχέσεις.

Στην συνέχεια της εν λόγω εργασίας, θα γίνει μια προσπάθεια ανάλυσης της κοινοτικής πολιτικής του ανταγωνισμού, η οποία υπάγεται στις οριζόντιες πολιτικές, το οποίο σημαίνει ότι μέσω αυτών, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει τους στόχους της, ορίζει τα μέτρα που χρησιμοποιεί και τα μέτρα που παίρνουν από κοινού όλα τα κράτη μέλη για να ενισχύσουν και να συμπληρώσουν τις πολιτικές τους.

Η πολιτική ανταγωνισμού παίζει τον ρόλο του ρυθμιστή της οικονομικής δραστηριότητας μέσα στην εσωτερική αγορά. Προλαμβάνει την εκ νέου κατάτμηση της ενιαίας αγοράς μέσω διεθνών συμφωνιών. Εμποδίζει τις πολυεθνικές επιχειρήσεις να επιταχύνουν υπερκέρδη από την εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης των ή την μονοπώληση μίας αγοράς, μέσω της απορρόφησης ανεξάρτητων επιχειρήσεων. Καθόσον αφορά τον κρατικό παρεμβατισμό, ο ρόλος της πολιτικής ανταγωνισμού είναι να συγκρατεί τις εθνικές ενισχύσεις στα όρια που θεωρούνται ως απαραίτητα για την προσαρμογή των παραγωγικών δομών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις αλλαγές της ζήτησης και της διεθνούς κατανομής της εργασίας.²

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια εννοιολογική προσέγγιση της πολιτικής ανταγωνισμού, στο πως ορίζεται, λειτουργεί, επεμβαίνει και κατά περιπτώσεις παρεμβαίνει με δραστικά μέτρα ή ενίοτε και κυρώσεις σε κρατικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στόχος των ενεργειών της πολιτικής ανταγωνισμού είναι να υπάρχει μια ισορροπία στους τομείς της αγοράς χωρίς να παρουσιάζονται μορφές ολιγοπωλίων, μονοπωλίων η καρτέλ που έχουν ως αποτέλεσμα την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από την κυρίαρχη εταιρεία. Για αυτό και κατά την διάρκεια της εργασίας θα γίνει μια παρουσίαση των εφαρμογών της ευρωπαϊκής επιτροπής ώστε να περιοριστούν ή να εξαλειφθούν τέτοιου είδους πρακτικές.

---

² ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ.199 ,10η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια εκτενής παρουσίαση της εταιρείας Microsoft, η οποία θεωρείται κολοσσός σε προϊόντα τεχνολογίας και εφαρμογών. Η Microsoft όμως υπέπεσε σε έναν τρόπο λειτουργίας επιθετικό προς τις υπόλοιπες εταιρείες συναφούς αντικειμένου, με σκοπό την απόλυτη κυριαρχία της στην αγορά. Ενέργεια όμως που την ανάγκασε αρχικά να βρεθεί δικαστικά αντιμέτωπη με τις ΗΠΑ και στην συνέχεια με την Ευρωπαϊκή Ένωση, κάτι που είχε ως συνέπεια την επιβολή προστίμων, μακροχρόνιες δικαστικές αντιπαραθέσεις και ενδεχομένως μια αρνητική προδιάθεση για αρκετά χρόνια από αντίστοιχες εταιρείες αλλά και καταναλωτές.

Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται μια προσπάθεια κριτικής ανάλυσης των όσων έχουν διεξαχθεί ανάμεσα στην Microsoft και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέφρασε και τεκμηρίωσε τις θέσεις της, αναφορικά με τις αντιμονοπωλιακές αποφάσεις κατά της Microsoft. Γίνεται ενδεικτικά μια κριτική ανάλυση της αποτελεσματικότητας των αποφάσεων που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και καταλήγει με την άποψη της εταιρείας για την έκταση, τον εφαρμογή αλλά και την ουσιαστική κατά μέτωπο επίθεση που θεωρεί πως αδικώς περιήλθε. Αυτός είναι και ο λόγος που άσκησε έφεση στις αποφάσεις της Επιτροπής, χωρίς όμως ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο αυτής της διπλωματικής εργασίας, γίνονται αναφορές και σε κάποιες άλλες εταιρείες τεχνολογίας, οι οποίες έχουν περιέλθει κατά καιρούς σε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης και μονοπωλιακών πρακτικών. Αυτές οι πρακτικές οδήγησαν την επιτροπή ανταγωνισμού να παρέμβει, είτε με συστάσεις σε ένα πρώτο επίπεδο, είτε στην καταβολή προστίμων σε ένα δεύτερο επίπεδο. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η περίπτωση της εταιρείας Intel που αναλύεται περαιτέρω, της οποίας είναι και το μεγαλύτερο πρόστιμο που έχει καταβληθεί ποτέ στα χρονικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα αυτής της περιπτωσιολογικής μελέτης τα οποία συνοψίζονται αφ' ενός στην πρόθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δημιουργήσει ένα αντιμονοπωλιακό νομικό πλαίσιο, το οποίο έρχεται σε ευθεία αντιπαράθεση με τις στρατηγικές και πρακτικές πολλών μεγάλων επιχειρήσεων, οι οποίες επιθυμούν να κατακτήσουν μεγαλύτερο κομμάτι της αγοράς, χρησιμοποιώντας θεμιτούς και σε ορισμένες περιπτώσεις αθέμιτους τρόπους όπως είναι η κατάχρηση

της δεσπόζουσας θέσης τους. Αφ' εταίρου δε στην *αποτελεσματικότητα* του νομικού αυτού πλαισίου, το οποίο άλλοτε ευνοείται και άλλοτε περιορίζεται από θεσμικούς αλλά πολλές φορές και από εξωθεσμικούς παράγοντες. Αν και το αποτέλεσμα της υπόθεσης δείχνει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Πρωτοβάθμιο Ευρωπαϊκό δικαστήριο κατάφερε να οδηγήσει την Microsoft στο να συμμορφωθεί με τις αποφάσεις της, η πράξη έδειξε ότι τα πράγματα είναι πολύ πιο σύνθετα και εξελίχθηκαν με διαφορετικό τρόπο από ότι είχε αρχικά προβλεφθεί. Μέσα από μια σειρά χρόνιων αντιπαραθέσεων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Microsoft πέτυχαν νίκες αλλά και ήττες, ορισμένες από τις οποίες οδήγησαν σε αποφάσεις με απτά αποτελέσματα και από τις δύο πλευρές, και αποφάσεις οι συνέπειες των οποίων ξεχάστηκαν με το πέρασμα του χρόνου, ή συνεχίζονται ακόμη και σήμερα εν αναμονή της τελικής έκβασής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

1.1 Πολιτική Ανταγωνισμού

1.1.1 Η πολιτική ανταγωνισμού και τα πεδία δράσης της

Η Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, που μετά την Συνθήκη του Maastricht (1992-1993) μετονομάστηκε σε Συνθήκη ίδρυσης Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τα κράτη – μέλη της, αποφάσισαν πως έπρεπε να δημιουργηθεί μια ενιαία αγορά, η επονομαζόμενη Κοινή Αγορά, στην οποία θα κινούνται ελεύθερα πρόσωπα, εμπορεύματα, κεφάλαια και υπηρεσίες. Για αυτό τον λόγο, στον τομέα των εμπορευμάτων, καταργήθηκαν οι δασμοί και οι ποσοτικοί περιορισμοί και καθιερώθηκε ένα κοινό εξωτερικό δασμολόγιο για τις χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο κυριότερος στόχος της Συνθήκης είναι η δημιουργία της Κοινής Αγοράς να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών – μελών, έτσι ώστε να αναπτυχθεί η οικονομική δραστηριότητα, η οποία θα οδηγούσε σε συνεχή ανοδική επέκταση των εθνικών οικονομιών, καθώς και στην ανύψωση του βιοτικού επιπέδου των λαών της Κοινότητας.

Για να μπορέσουν όμως να κινηθούν ελεύθερα τα εμπορεύματα μεταξύ άλλων έπρεπε να γίνει κατάργηση των δασμών και των ποσοτικών περιορισμών στο διακοινοτικό εμπόριο και να καθιερωθεί ένα κοινό εξωτερικό δασμολόγιο έναντι των τρίτων χωρών.

Η Συνθήκη στηρίζεται στην ιδέα ότι η δημιουργία της Κοινής Αγοράς θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών – μελών και επομένως την ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας, πράγμα το οποίο, σε συνδυασμό και με την «προοδευτική προσέγγιση της οικονομικής πολιτικής» των κρατών μελών, θα οδηγήσει σε συνεχή επέκταση των εθνικών οικονομιών και ανύψωση του βιοτικού επιπέδου των λαών της Κοινότητας. Αυτά πάντα αποτελούν τον απώτατο υψηλό στόχο της Κοινότητας. (Ναπολέον Μαραβέγιας, 2007, σ. 540)

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος όμως, θα πρέπει οι επιχειρήσεις που ανταγωνίζονται μεταξύ τους για την κατάκτηση της αγοράς να συνεχίσουν να ανταγωνίζονται, με σωστές κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες να τηρούνται από όλες τις επιχειρήσεις, έτσι ώστε να παραμείνουν αποτελεσματικές.

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων ωφελεί τις εθνικές οικονομίες καθώς και τους καταναλωτές, αφού η αυξημένη οικονομική δραστηριότητα αυξάνει τον οικονομικό πλούτο, προκαλεί τεχνολογική πρόοδο, δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας και συνεπάγεται νέα έσοδα για το κράτος. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων δίνει στους καταναλωτές τη δυνατότητα να αγοράζουν περισσότερα, τεχνολογικά πιο εξελιγμένα και φθηνότερα, προϊόντα. (Ναπολέον Μαραβέγιας, 2007).

Για να αποφευχθούν όμως ανεπιθύμητες καταστάσεις, όπως για παράδειγμα οι επιχειρήσεις να μοιράσουν τις αγορές, έτσι ώστε να μην ανταγωνίζονται και να συνεχίσουν να πωλούν τα προϊόντα τους σε υψηλές τιμές, ή να δημιουργηθεί κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από μια επιχείρηση, κάτι που συνεπάγεται πως μειώνεται αυτόματα ο ανταγωνισμός και αρχίζει να δημιουργείται σύστημα ολιγοπωλίου και αργότερα μονοπωλίου, η Συνθήκη της ΕΟΚ, προέβλεψε πως η Κοινότητα έπρεπε να δημιουργήσει ένα καθεστώς που θα εξασφάλιζε ανόθευτο τον ανταγωνισμό, εντός της κοινής αγοράς.

Με την Συνθήκη του Maastricht που παράλληλα θεσπίστηκε η Ο.Ν.Ε., εισήχθη διάταξη που αποφασίζει πιο στενό συντονισμό στην οικονομική πολιτική των κρατών – μελών, άσκηση μιας ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής, που είχε ως κατάληξη την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος. Όλες αυτές οι ενέργειες συνάδουν στο συμπέρασμα πως ο ελεύθερος ανταγωνισμός αποτελεί ένα από τα βασικότερα εργαλεία της Συνθήκης, αφού διαμορφώνει τις οικονομικές δραστηριότητες των ιδιωτικών και των δημόσιων επιχειρήσεων, καθώς αποτελεί και βασική αρχή της οικονομικής πολιτικής των κρατών – μελών και της Κοινότητας.

Ο ελεύθερος ανταγωνισμός αποτελεί βασικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της Συνθήκης. Ειδικότερα αποτελεί βασικό εργαλείο για την διαμόρφωση

των οικονομικών δραστηριοτήτων των ιδιωτών και των δημόσιων επιχειρήσεων αλλά και βασική αρχή της οικονομικής πολιτικής των κρατών- μελών και της Κοινότητας.

Η επιταγή του άρθρου 3 στοιχ. ζ Συνθ. Ε.Κ. για εγκαθίδρυση καθεστώτος ελεύθερου ανταγωνισμού εξειδικεύεται από την ίδια τη Συνθήκη με τις διατάξεις των άρθρων 81-86. Σημαντικότερες από αυτές είναι οι διατάξεις των άρθρων 81 παρ.1, 81 παρ.3, 82 και 83 Συνθ. Ε.Κ. Με την διάταξη του άρθρου 81 παρ.1 Συνθ. Ε.Κ. απαγορεύονται οι περιοριστικές του ανταγωνισμού συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων (καρτέλ). Με την διάταξη του άρθρου 81 παρ.3 Συνθ. Ε.Κ. δίδεται η δυνατότητα εξαιρέσεως ορισμένων συμφωνιών ή εναρμονισμένων πρακτικών, οι οποίες συμβάλλουν στην βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής προόδου. Με τη διάταξη του άρθρου 82 απαγορεύεται η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης. (Ναπολέον Μαραβέγιας, 2007, σ. 542).

Οι κοινοτικοί κανόνες του ανταγωνισμού προσδιορίζουν τον τρόπο συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων, τη λειτουργία των επιχειρήσεων που έχουν ή διεκδικούν κάποια ισχυρή θέση στην αγορά, καθώς και τα όρια των συγκεντρώσεων των επιχειρήσεων που είναι αποδεκτά από το δίκαιο του ανταγωνισμού. Για να υπάρξει επίτευξη των στόχων αυτών όμως, πρέπει να γίνεται αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού.

Οι εθνικοί κανόνες μόνοι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τον ανταγωνισμό σε μια κοινή αγορά. Πρέπει να συμπληρώνονται με κοινούς κανόνες για να καλύπτουν τις περιπτώσεις κατά τις οποίες θίγεται το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και, επομένως υπάρχει κοινοτική αρμοδιότητα. Σε αντίθεση με τις εθνικές πολιτικές ανταγωνισμού, η ευρωπαϊκή πολιτική ανταγωνισμού έχει ως κύριο στόχο την ολοκλήρωση της αγοράς. Πρέπει να εξασφαλίζει την ενότητα της κοινής αγοράς εμποδίζοντας τις επιχειρήσεις να την κατατέμνουν μέσω συντηρητικών συμπράξεων. Πρέπει να αποτρέπει τη μονοπώληση ορισμένων αγορών, εμποδίζοντας τις μεγάλες επιχειρήσεις να καταχρώνται τη δεσπόζουσα θέση τους για να επιβάλλουν τους όρους τους ή να απορροφήσουν τους ανταγωνιστές τους. (Μούσης, 2005, σ. 293).

Οι συμπράξεις (κατ' αρχήν), οι συγκεντρώσεις (σε ορισμένες περιπτώσεις), οι προστατευτικές εθνικές ενισχύσεις και οι διακρίσεις υπέρ των δημόσιων επιχειρήσεων είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Πρέπει να ελέγχεται από τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει κοινών κριτηρίων, γιατί οι εθνικές πολιτικές ανταγωνισμού, ακόμη και όταν είναι αυστηρές, δεν επαρκούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το κοινοτικό δίκαιο πρέπει να καλύπτει τις περιπτώσεις που υπάρχει παρεμπόδιση του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και επομένως υπάρχει κοινοτική αρμοδιότητα. Γι' αυτό το άρθρο 3 της Συνθήκης ΕΚ περιλαμβάνει μεταξύ άλλων θεμελιωδών στόχων της Κοινότητας την εγκαθίδρυση καθεστώτος που να εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της εσωτερικής αγοράς. (Μούσης, 2005, σ. 295).

1.1.2 Τα αίτια δημιουργίας της πολιτικής ανταγωνισμού

Η πολιτική ανταγωνισμού είναι θεμελιώδης για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς. Ενώ ο λόγος της ύπαρξης της εσωτερικής αγοράς έγκειται στην παροχή στις επιχειρήσεις της δυνατότητας ανταγωνισμού ίσους όρους στις αγορές όλων των κρατών μελών, ο λόγος ύπαρξης της πολιτικής ανταγωνισμού είναι η προώθηση της οικονομικής αποτελεσματικότητας με τη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος όσον αφορά την καινοτομία και την τεχνολογική πρόοδο. Πάντως, στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς, ο ανταγωνισμός υποστηρίζει την οικονομική επιτυχία, συγχρόνως προστατεύοντας όσο καλύτερα γίνεται τα συμφέροντα των ευρωπαϊών καταναλωτών και διασφαλίζοντας την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, των προϊόντων και των υπηρεσιών της Ευρώπης στην παγκόσμια αγορά.

Η πολιτική ανταγωνισμού ήταν κάποτε αποκλειστική αρμοδιότητα του κράτους έθνους. Η Ε.Κ./Ε.Ε. είναι το πρώτο σύνολο κρατών που διαθέτει μια πολιτική ανταγωνισμού αποσκοπούσα στην αποφυγή ή διόρθωση των επιπτώσεων των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού επί των ανταλλαγών.

Βασικός στόχος της κοινοτικής πολιτικής του ανταγωνισμού είναι να παρεμποδίζει τη διατάραξη της ενότητας της αγοράς από δραστηριότητες ιδιωτικών ή δημοσίων παραγόντων επιδιωκόντων να ευνοήσουν ορισμένους φορείς και να διατηρήσουν ή να επαναφέρουν την περίφραξη των αγορών. Στην πραγματικότητα, όποια και αν είναι τα μέσα «οργάνωσης» μίας αγοράς, δηλαδή μείωσης της έντασης

του ανταγωνισμού, ο μη ομολογούμενος σκοπός είναι συνήθως η αύξηση των τιμών και η επίτευξη μίας πλασματικής αποδοτικότητας, το βάρος της οποίας φέρουν οι καταναλωτές ή οι φορολογούμενοι³.

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο δεν υπόκεινται πλέον στον έλεγχο μεμονωμένων κυβερνήσεων δεν σημαίνει ότι μπορούν να κάνουν ότι επιθυμούν ή να επωφελούνται από τα κενά που υπάρχουν στις νομοθεσίες ανταγωνισμού σε ορισμένες χώρες. Η ΕΕ εργάζεται μέσω του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για να επιτύχει συμφωνία σε ορισμένες βασικές αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού. Είναι επίσης ενεργό μέλος του Διεθνούς Δικτύου Ανταγωνισμού (ΔΔΑ ή ICN). Το ΔΔΑ δεν θεσπίζει κανόνες, αλλά αποτελεί ένα σημείο ανεπίσημων επαφών για την προώθηση ορθών πρακτικών, ιδίως όσον αφορά τον έλεγχο εφαρμογής των σχετικών κανόνων.

Η ανταγωνιστική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδιώκει να διατηρήσει τους περιορισμούς εκείνους που είναι απαραίτητοι για την δημιουργία μιας μεγάλης Κοινής Οικονομικής Αγοράς και παράλληλα να καταργήσει τους περιορισμούς εκείνους που τραυματίζουν την διαμόρφωση και ανάπτυξη της ανταγωνιστικής λειτουργίας της Αγοράς αυτής.

Συμπερασματικά διακρίνονται οι ακόλουθοι τρεις βασικοί αντικειμενικοί σκοποί της Ευρωπαϊκής Ένωσης :

1. Ο πρώτος επιδιώκει τη δημιουργία και ανάπτυξη μιας μόνης Κοινής Αγοράς προς όφελος των καταναλωτών και των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις δεν επιτρέπεται να ιδρύουν cartels (καρτέλ) με σκοπό να εξασθενούν τον ανταγωνισμό της Αγοράς. Παράλληλα με την άρση των δασμολογικών εμποδίων επιδιώκεται η ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων, υπηρεσιών, του κεφαλαίου και της εργασίας.
2. Ο δεύτερος αντικειμενικός στόχος επιδιώκει να εμποδίσει τις μεγάλες επιχειρήσεις της Αγοράς να εκμεταλλευθούν την οικονομική τους δύναμη σε βάρος του ανταγωνισμού της Αγοράς.

---

³ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ.306 ,10η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

Παράλληλα η δύναμη λήψεως αποφάσεων επιδιώκει να επεκταθεί σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό ανεξάρτητων οικονομικών μονάδων, σε όφελος ολόκληρης της οικονομίας. Οι σχετικές διατάξεις περί ανταγωνισμού καταδικάζουν τις επιχειρήσεις εκείνες που παραβιάζουν την λειτουργία του ομαλού ανταγωνισμού της Αγοράς, συγκεντρώνοντας μεγάλη οικονομική δύναμη και περιορίζοντας τους ανταγωνιστές τους.

3. Ο τρίτος αντικειμενικός στόχος είναι η υποκίνηση επιχειρήσεων να οργανώνουν ορθολογικά την παραγωγική τους δραστηριότητα και τα μέσα διανομής των προϊόντων τους.

Επίσης, οι επιχειρήσεις ενθαρρύνονται στον εκσυγχρονισμό τους με βάση τις τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις. Έτσι είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί η άριστη κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας στον χώρο της Κοινής Οικονομικής Αγοράς⁴.

Εξάλλου, με την συνεχή ανανέωση της πολιτικής και της στρατηγικής των επιχειρήσεων ελπίζεται να δημιουργηθεί μια ευέλικτη και ευπροσάρμοστη Αγορά, που θα λειτουργεί σε θεμιτά ανταγωνιστικά πλαίσια, ικανή να διαμορφώνει τα χαμηλότερα επίπεδα τιμών, σε όφελος των καταναλωτών και ακόμα να αντιμετωπίζει το σοβαρό και σύγχρονο πρόβλημα του πληθωρισμού.

Ειδικότερα το άρθρο 2 της συνθήκης της Ε.Ο.Κ. προβλέπει ότι:

Η Κοινότητα με την δημιουργία της Κοινής Αγοράς και την προοδευτική εξομοίωση της οικονομικής πολιτικής των κρατών - μελών της επιδιώκει να εξασφαλίσει στον χώρο της Κοινότητας:

I. την αρμονική ανάπτυξη της όλης οικονομικής δραστηριότητας

II. την συνεχή και ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη

III. την οικονομική σταθερότητα και επιτάχυνση της βελτιώσεως του επιπέδου ζωής και

---

⁴ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ « ΕΟΚ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΟΚ, ΘΕΣΜΙΚΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΟΚ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ», ΣΕΛ 84-85.

IV. την καλλιέργεια της συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών ⁵

Οι εθνικοί κανόνες μόνοι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τον ανταγωνισμό σε μια κοινή αγορά. Πρέπει να συμπληρώνονται με κοινούς κανόνες για να καλύπτουν τις περιπτώσεις κατά τις οποίες θίγεται το εμπόριο μεταξύ των κρατών – μελών και, επομένως, υπάρχει κοινοτική αρμοδιότητα. Σε αντίθεση με τις εθνικές πολιτικές ανταγωνισμού, η Ευρωπαϊκή πολιτική ανταγωνισμού έχει ως κύριο στόχο την ολοκλήρωση της αγοράς. Πρέπει να εξασφαλίζει την ενότητα της Κοινής Αγοράς εμποδίζοντας τις επιχειρήσεις να την κατατέμνουν μέσω συντηρητικών συμπράξεων. Πρέπει να αποτρέπει τη μονοπώληση ορισμένων αγορών εμποδίζοντας τις μεγάλες επιχειρήσεις να καταχρώνται την δεσπίζουσα θέση τους για να επιβάλλουν τους όρους τους ή να απορροφήσουν τους ανταγωνιστές τους. Τέλος πρέπει να εμποδίζει τις κυβερνήσεις να στρεβλώνουν τους όρους του ανταγωνισμού δια των ενισχύσεων στις επιχειρήσεις ιδιωτικού τομέα ή δια των διακρίσεων υπέρ των επιχειρήσεων του δημοσίου τομέα ⁶.

1.1.3 Τα προβλήματα κατά την δημιουργία της πολιτικής ανταγωνισμού και κατά την λειτουργία της

Η αυτόματη τόνωση του ανταγωνισμού σημαίνει διατάραξη της σχετικής ηρεμίας της προσφοράς, απομάκρυνση από πατροπαράδοτες συνήθειες και σε πολλές περιπτώσεις, απώλεια των μονοπωλιακών κερδών. Όλα αυτά είναι επόμενο να μην αφήνουν αδιάφορους τους παραγωγούς.

Η αντίδραση τους μπορεί να πάρει δυο μορφές :την θετική ή την αρνητική. Στις περισσότερες περιπτώσεις θα κάνουν μια προσπάθεια εκσυγχρονισμού, ορθολογισμού και βελτιώσεως των συστημάτων παραγωγής και διανομής. Θα προσπαθήσουν δηλαδή να μάθουν να ζουν με την κοινή αγορά. Η αντίδραση τους αυτή θεωρείται θετική. Δεν μπορεί παρά να ωφελήσει τους καταναλωτές καθώς και τους ίδιους τους παραγωγούς οι οποίοι μαθαίνουν να αντιμετωπίζουν τον διεθνή ανταγωνισμό ⁷.

⁵ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ « ΕΟΚ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΟΚ, ΘΕΣΜΙΚΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΟΚ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ», ΣΕΛ 85-86.

⁶ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ 276-277,10^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

⁷ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ Σ.,ΤΟΜΟΣ 2ος: «ΕΟΚ, ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ,ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ,ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ,ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ,ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ», ΣΕΛ. 345.

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι επιχειρηματίες μπορεί να αντιδράσουν αρνητικά στην ανταγωνιστική πίεση, την οποία τους επιβάλλει η κοινή αγορά. Για να αντιμετωπίσουν την ένταση του ανταγωνισμού πρέπει να επιδιώξουν να δραστηριοποιήσουν τις υπάρχουσες εθνικές συμφωνίες ή να εγκαθιδρύσουν νέες οριζόντιες συμφωνίες και κάθετους περιορισμούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Άλλοι παραγωγοί, οι οποίοι διαθέτουν μια δεσπόζουσα θέση πάνω σε μια συγκεκριμένη αγορά, μπορεί να επιδιώξουν να μονοπωλήσουν αυτή την αγορά απορροφώντας τους ανταγωνιστές τους. Η μονοπώληση μιας αγοράς μπορεί, πράγματι, να γίνει κατά δυο τρόπους : με σύμπραξη ή με συγκέντρωση ⁸.

Η σύμπραξη είναι μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων οι οποίες διατηρούν την αυτονομία τους, αλλά αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τηρούν μίαν ορισμένη συμπεριφορά στην αγορά, η οποία περιορίζει τον μεταξύ τους ανταγωνισμό.

Η συγκέντρωση καταργεί την αυτονομία των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, ενώνοντας τις υπό μίαν ενιαία οικονομική διεύθυνση. Ενώ η σύμπραξη υποχρεώνει σε μια ορισμένη συμπεριφορά, η συγκέντρωση σημαίνει την αλλαγή της δομής των επιχειρήσεων. Η σύμπραξη έχει συνήθως συντηρητικό χαρακτήρα γιατί επιδιώκει να προστατεύσει τις υπάρχουσες καταστάσεις, ακόμη και τις λιγότερο αποδοτικές επιχειρήσεις. Περιορίζοντας τον ανταγωνισμό μεταξύ των συμμετεχόντων επιχειρήσεων, η σύμπραξη έχει σαν αποτέλεσμα να τις απομονώσει από την πίεση που θα τις υποχρέωνε να εφεύρουν νέα προϊόντα ή πιο αποτελεσματικές μεθόδους παραγωγής. Αντίθετα, η συγκέντρωση συμβάλλει συνήθως στην εξαφάνιση, δια της συγχώνευσης, των λιγότερο ικανών και αποδοτικών επιχειρήσεων.

Κατ' εξαίρεση, μπορεί μια σύμπραξη να ωφελεί τον καταναλωτή και να συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, αν αποβλέπει στην έρευνα, την εξειδίκευση και την συνεργασία για την βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων⁹.

Οι συγκεντρώσεις αντίθετα είναι καταρχήν παραδεκτές, γιατί η διευρυνθείσα από την οικονομική ολοκλήρωση αγορά επιτρέπει, αν δεν επιβάλλει, μεγαλύτερες επιχειρήσεις και γιατί με την βελτίωση της δομής των επιχειρήσεων, τον ορθολογισμό της παραγωγής και την επίτευξη εσωτερικών οικονομιών, αυτές συμπίπτουν το

---

⁸ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ277,10η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

⁹ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ277- 278,10η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

κόστος της παραγωγής προς όφελος του καταναλωτού. Όταν όμως η συγκέντρωση προχωρήσει πάρα πολύ μέσα σε ένα κλάδο, αρχίζει να παρουσιάζει κινδύνους, διότι η πολύ μεγάλη επιχείρηση μπορεί να εκμεταλλεύεται την δεσπόζουσα θέση της για να καταπιέξει τους ανταγωνιστές της. Γι' αυτό οι ευρωπαϊκοί θεσμοί πρέπει να παρακολουθούν, εκτός από τις συμπράξεις, και τις συγκεντρώσεις, ώστε να μην ξεπερνούν αυτές ορισμένα θεμιτά όρια.

Για να έχουν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις παντού στο εσωτερικό της Ε.Ε. τους ίδιους όρους ανταγωνισμού, πρέπει να καταπολεμούνται όχι μόνο οι αθέμιτες πρακτικές των επιχειρήσεων αλλά και οι διακρίσεις εκ μέρους των κρατών. Η οικονομική ολοκλήρωση και η αυξανόμενη απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου εξασθένησαν πολύ τα κλασικά μέσα εμπορικής προστασίας: τους υψηλούς τελωνειακούς δασμούς, τους ποσοτικούς περιορισμούς και τα τεχνικά εμπόδια των εισαγωγών. Γι' αυτόν τον λόγο τα κράτη καταφεύγουν συχνότερα στις ενισχύσεις ως μέσο οικονομικής πολιτικής, τόσο μάλλον όσο ο αυξημένος ανταγωνισμός και οι ταχύτερες τεχνολογικές εξελίξεις αποκαλύπτουν τις διαρθρωτικές αδυναμίες πολλών κλάδων και περιοχών της Ε.Ε.. Ασφαλώς ορισμένες ενισχύσεις δικαιολογούνται από λόγους κοινωνικής ή περιφερειακής πολιτικής.

Άλλες χρειάζονται για να κατευθύνουν τις επιχειρήσεις να κάνουν τις απαραίτητες προσαρμογές με παραδεκτό κοινωνικό κόστος. Αλλά η πολιτική των ενισχύσεων των κρατών επιδιώκει συχνά να εξασφαλίσει τεχνητά την επιβίωση κλάδων οι οποίοι αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά προβλήματα. Αυτές οι ενισχύσεις αντιβαίνουν στις επιβαλλόμενες από την τεχνολογική πρόοδο αλλαγές και το κοινωνικό τους κόστος είναι συχνά υψηλότερο από τα ποσά που διατίθενται για αυτές, γιατί δεσμεύουν συντελεστές της παραγωγής, οι οποίοι θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν παραγωγικότερα σε άλλους κλάδους.

Επιπλέον, οι ασυντόνιστες σε κοινοτικό επίπεδο παρεμβάσεις οδηγούν σε πλειοδοσίες ενισχύσεων, γιατί κάθε κράτος θεωρεί ότι πρέπει να ξεπεράσει το γειτονικό όταν αυτό ενισχύει μιαν οικονομική δραστηριότητα. Όλοι αυτοί οι λόγοι επιβάλλουν τον κοινοτικό έλεγχο των εθνικών ενισχύσεων¹⁰.

---

¹⁰ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ278,10^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

1.1.4 Η σημασία της πολιτικής ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πραγματοποίηση και διατήρηση της κοινής αγοράς

Οι πολύπλοκοι μηχανισμοί των ανεπτυγμένων οικονομιών χρειάζονται ένα ρυθμιστικό σύστημα, που να ορίζει τι θα παραχθεί, πώς και από ποιόν θα παραχθεί και πώς θα διανεμηθεί. Το ρυθμιστικό αυτό σύστημα είναι είτε ο ανταγωνισμός, είτε το οικονομικό πρόγραμμα, είτε ένα κράμα αυτών των δυο. Έχουμε ως δεδομένο ότι οι ανεπτυγμένες κοινωνίες δυτικού τύπου, όπως είναι όλες οι οικονομίες των κρατών-μελών της Ε.Ε., βασίζονται κυρίως στον ανταγωνισμό για την ρύθμιση της οικονομίας τους και μόνο κατά δεύτερο λόγο και σε έκταση, που ποικίλλει από κράτος σε κράτος, στον προγραμματισμό. Εφ' όσον είναι το κύριο ρυθμιστικό σύστημα των οικονομιών των χωρών-μελών, ο ανταγωνισμός πρέπει να λειτουργεί ομαλά, χωρίς παρεμβολές των κρατών ή των επιχειρήσεων¹¹. Η ύπαρξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού έχει καθοριστική σημασία σε μια ανοικτή οικονομία αγοράς. Ο ανταγωνισμός μειώνει τις τιμές, αυξάνει την ποιότητα και διευρύνει τις επιλογές των καταναλωτών, τονώνοντας ταυτόχρονα την τεχνολογική καινοτομία.

Για να γίνει αυτό, είναι απαραίτητη η τήρηση ορισμένων κανόνων από τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκτεταμένες εξουσίες για να εξασφαλίζει την τήρηση των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τις συναλλαγές σε αγαθά και υπηρεσίες.

Οι κυριότεροι τομείς της πολιτικής ανταγωνισμού είναι οι ακόλουθοι:

- I. έλεγχος των περιοριστικών πρακτικών, των καταχρήσεων δεσπόζουσας θέσης και των συμπράξεων
- II. έλεγχος των συγκεντρώσεων
- III. απελευθέρωση των αγορών
- IV. κρατικές ενισχύσεις¹²

Η κοινή πολιτική του ανταγωνισμού έχει ακριβώς σαν σκοπό την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού μέσα στην Κοινή Αγορά. Ο ανταγωνισμός είναι

¹¹ ΜΟΥΣΗΣ, ΝΙΚΟΣ Σ. ΤΟΜΟΣ 2ος : « ΕΟΚ, ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ », ΣΕΛ. 343.

¹² Europa. «ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ, ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ». στο: http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/C_2002325EL.OO3301.html, 06/01/2005.

γενικότερα επιθυμητός, γιατί συνδέεται με την ελευθερία επιλογής του καταναλωτού, συμβάλλει στην απομάκρυνση των λιγότερο ικανών παραγωγών και προάγει τον ορθολογισμό και εκσυγχρονισμό των συστημάτων παραγωγής και διανομής των αγαθών. Για να υπάρχει ελευθερία επιλογής του καταναλωτού και να μπορεί αυτός να προμηθεύεται τα διάφορα προϊόντα στις χαμηλότερες δυνατές τιμές, πρέπει να φθάνουν μέχρι αυτόν χωρίς εμπόδια οι προσφορές που προβάλλουν κράτη ή επιχειρήσεις από όλα τα μέρη της Κοινότητας. Τα νέα προϊόντα, που χάρη στην ελευθερία του εμπορίου και του ανταγωνισμού εισάγονται από τα κράτη-μέλη, αναγκάζουν τους μη ανταγωνιστικούς παραγωγούς να εκσυγχρονιστούν ή να κλείσουν. Αυτό συμφέρει τους καταναλωτές και τους φορολογούμενους της Ένωσης.

Πράγματι, όταν δεν υπάρχουν οι ελευθερίες του εμπορίου και του ανταγωνισμού, οι τιμές σε μερικούς κλάδους σχηματίζονται στο επίπεδο συντηρήσεως των οριακών επιχειρήσεων, οπότε το βάρος της συντηρήσεως τους το φέρουν οι καταναλωτές. Σε άλλους κλάδους, οι μη ανταγωνιστικές επιχειρήσεις συντηρούνται με κρατικές επιχορηγήσεις, οπότε το βάρος της συντηρήσεως τους το φέρουν οι φορολογούμενοι. Ο ανταγωνισμός, που αναγκάζει τις οριακές επιχειρήσεις να λείψουν, εξυπηρετεί το γενικό συμφέρον¹³.

Παρ' όλο που ο συνολικός αριθμός των παραγωγικών μονάδων της Κοινής Αγοράς μειώνεται, εφ' όσον αποσύρονται από την παραγωγική διαδικασία οι λιγότερο ικανές, ο αριθμός των μονάδων που ανταγωνίζονται πράγματι η μια την άλλη, μεγαλώνει διότι τώρα τα κράτη ανταγωνίζονται με ίσους όρους τα εγχώρια. Καθώς προχωρεί η διαδικασία της οικονομικής ολοκληρώσεως, τα μονοπώλια τα οποία υπάρχουν σε ορισμένους κλάδους των συγχωνευμένων οικονομιών, μετατρέπονται αυτόματα σε oligopώλια και επομένως αρχίζει να υπάρχει ο ανταγωνισμός εκεί που προηγουμένως δεν υπήρχε. Τα oligopώλια, που υπήρχαν σε άλλους κλάδους, διευρύνονται, εφ' όσον ο αριθμός των oligopωλητών αυξάνει. Οι συμπράξεις μεταξύ παραγωγών ενός κράτους ατονούν, εφ' όσον αυτοί αντιμετωπίζουν τώρα τους μη συμβεβλημένους παραγωγούς των άλλων κρατών-μελών. Τέλος, οι επιχειρήσεις που μπορούν, χάρη στο μέγεθος τους, να κατέχουν

---

¹³ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ Σ, ΤΟΜΟΣ 2ος : « ΕΟΚ, ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ », ΣΕΛ. 343-344

δεσπόζουσα θέση μέσα στην Κοινή Αγορά ή σε μεγάλο τμήμα της, είναι λιγότερες από εκείνες που δεσπόζουν μέσα στις κλειστές εθνικές αγορές ¹⁴.

Η κοινή πολιτική του ανταγωνισμού επιδρά επί σχεδόν όλων των άλλων κοινών πολιτικών, οι οποίες οφείλουν να συμμορφώνονται με τους κανόνες της. Επίσης, είναι πολύ σημαντική για την βιομηχανική πολιτική, καθόσον αφορά τα διαρθρωτικά και τομεακά μέτρα επί της περιφερειακής πολιτικής, σχετικά με τις εθνικές ενισχύσεις για την ανάπτυξη των πτωχών περιοχών, τις πολιτικές ενέργειας και μεταφορών, ως προς τις μεγάλες δημόσιες και πολυεθνικές επιχειρήσεις αυτών των τομέων, και τις πολιτικές γεωργίας και αλιείας, σχετικά με τις κοινές οργανώσεις των αγορών ¹⁵.

1.1.5 Κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης

Σύμφωνα με το άρθρο 82 ΣυνθΕΚ, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μια ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της κοινής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της. Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται μεταξύ άλλων στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δικαίων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής, στον περιορισμό της παραγωγής, της διαθέσεως ή της τεχνολογικής αναπτύξεως επί ζημία των καταναλωτών, στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδύναμων παροχών έναντι των εμπορικώς συναλλασσόμενων, με αποτέλεσμα να περιέχονται αυτοί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό και στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, πρόσθετων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών. (Γ.Δημόπουλος, 2001, σ. 233).

Η δεσπόζουσα θέση μιας επιχείρησης συναρτάται με την έννοια της σχετικής αγοράς. Το άρθρο 82 ΣυνθΕΚ δεν δίνει τον ορισμό της δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης. Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου, μια επιχείρηση έχει δεσπόζουσα θέση όταν είναι σε θέση να παρεμποδίζει τη διατήρηση ενός

---

¹⁴ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ Σ., ΤΟΜΟΣ 2ος : « ΕΟΚ, ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ », ΣΕΛ. 344

¹⁵ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ 276, 10, ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά δρώντας ανεξάρτητα από την θέληση των ανταγωνιστών, των πελατών ή ακόμα και των καταναλωτών. Η δεσπόζουσα θέση μπορεί να κατέχεται από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις (συλλογική δεσπόζουσα θέση). (Γ.Δημόπουλος, 2001, σ. 234).

Δεσπόζουσα θέση έχει η επιχείρηση όταν: κατέχει ένα μεγάλο μερίδιο της αγοράς (πάνω από 80% κατοχής της αγοράς αποδεικνύεται, ενώ με 30% ενδείκνυται ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης), ποσοστό συμμετοχής των ανταγωνιστών, νομικά ή και πραγματικά εμπόδια ανταγωνιστών στην είσοδό τους στην σχετική αγορά, όπως διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τεχνογνωσία και σήματα (σε τέτοιες περιπτώσεις η οικονομική ισχύς προστατεύεται, όπως συμβαίνει και στην αγορά των προϊόντων που προστατεύονται από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.), όταν η δεσπόζουσα επιχείρηση έχει την δυνατότητα να ενισχύει την θέση της, επιβάλλοντας και δεσμεύοντας τις υπόλοιπες επιχειρήσεις για αποκλειστική προμήθεια πρώτων υλών και προϊόντων ή και ανταλλαγή τεχνογνωσίας. Η Συνθήκη δεν απαγορεύει τη δεσπόζουσα θέση, αλλά μόνο την καταχρηστική εκμετάλλευσή της. Κατά την νομολογία του Δικαστηρίου, η κατάχρηση συντελείται με την αποδυνάμωση του ανταγωνισμού που επέρχεται με τη χρήση μεθόδων ασυμβίβαστων με τις απαιτήσεις ενός υγιούς ανταγωνισμού. Η περαιτέρω ενίσχυση μιας δεσπόζουσας θέσης μπορεί να θεωρηθεί ως καταχρηστική της άσκηση. (Γ.Δημόπουλος, 2001, σ. 234).

1.1.6. Οι κανόνες εφαρμογής της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης και ο έλεγχος τους

Το άρθρο 83 ΣυνθΕΚ αναφέρεται στην έκδοση των αναγκαίων κανονισμών ή οδηγιών για την εφαρμογή των αρχών που διέπουν τις συμπράξεις και την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης. Οι κανόνες εφαρμογής έχουν ως σκοπό μεταξύ άλλων 1. Να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού με την πρόβλεψη προστίμων και χρηματικών ποινών, 2. Να καθορίσουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 81 παρ.3, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη της εξασφάλισης αποτελεσματικής επιβλέψεως και της απλουστεύσεως κατά το δυνατόν του διοικητικού ελέγχου, 3. Να ορίσουν, εφόσον είναι ανάγκη, το πεδίο εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού επί των διάφορων οικονομικών κλάδων, 4. Να οριοθετήσουν τα καθήκοντα της Επιτροπής και του Δικαστηρίου και 5. Να καθορίσουν τη σχέση

μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών και των κοινοτικών κανόνων εφαρμογής. (Γ.Δημόπουλος, 2001, σ. 243).

Η Επιτροπή βάσει του κανονισμού έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα, χορήγησης εξαιρέσεων με βάση τους όρους του άρθρου 81 παρ.3. Η εφαρμογή των άρθρων 81 παρ.3 και 82 είναι στην υπευθυνότητα των εθνικών αρχών και στα όργανα ελέγχου της Κοινότητας. Η Επιτροπή μπορεί να παρεμβαίνει αυτεπάγγελτα, μετά από καταγγελία φυσικών ή νομικών προσώπων που έχουν έννομο συμφέρον αλλά και μετά από αίτηση των κρατών μελών. Για την τήρηση των υπόλοιπων κανόνων ανταγωνισμού, θεωρούνται αρμόδιες οι εκάστοτε εθνικές αρχές.

Οι συνέπειες των παράνομων συμπράξεων προσδιορίζονται από σχετικές διατάξεις, που εκτός από την ακυρότητα των συμφωνιών, δύναται η άσκηση αγωγής αποζημίωσης λόγω της αδικοπραξίας βάσει των όρων που ισχύουν στα κράτη μέλη.

Γενικά, πρέπει να επισημανθεί ότι η νομολογία του Δικαστηρίου προσπαθεί να εναρμονίσει την αποτελεσματική δικαστική προστασία που πρέπει να απολαμβάνουν όσοι αντλούν δικαιώματα από τους κοινοτικούς κανόνες. Δύο είναι οι άξονες διαμόρφωσης ενός ενιαίου πλαισίου προστασίας: 1. Η προστασία πρέπει να είναι αντίστοιχη εκείνης που θεσμοθετείται για την παραβίαση των εθνικών κανόνων και 2. Οι όροι προστασίας δεν πρέπει να μετατρέψουν σε υπερβολικά δυσχερή ή αδύνατη την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. (Γ.Δημόπουλος, 2001, σ. 244).

1.2 Δίκαιο Ανταγωνισμού σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

1.2.1 Το δίκαιο ανταγωνισμού στην Ελλάδα

Ο Νόμος 703/1977 προστατεύει τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην Ελλάδα. Για τον αθέμιτο ανταγωνισμό στην Ελλάδα αναφέρεται ο Ν. 146/1914. Το Άρθρο 1 του Νόμου 703/1977 ασχολείται με συμπράξεις και Εναρμονισμένες Πρακτικές, το Άρθρο 2 με θέματα Καταχρηστικής Εκμετάλλευσης Δεσπόζουσας Θέσης και το Άρθρο 4 ασχολείται με τις Συγκεντρώσεις. (EUROPA). Το βασικό νομοθέτημα που εισάγει στην Ελλάδα τις βασικές αρχές για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού και καθιερώνει τα όργανα και την διαδικασία για την επιτυχία του σκοπού είναι ο Νόμος 703/1977 *«Περί ελέγχου μονοπωλίων, ολιγοπωλίων και*

προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού». Το ελληνικό δίκαιο διαμορφώθηκε και εφαρμόζεται προσαρμοσμένο στους ιδιαίτερους κοινωνικό- οικονομικούς παράγοντες της χώρας. Με βάση τις αποφάσεις των αρμόδιων αρχών κυρίως της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού και Επιτροπής Ανταγωνισμού μεταγενέστερα καθώς και τη νομολογία των δικαστηρίων.

Ο Νόμος 703/1977 αποτελεί ακριβή μεταφορά των κοινοτικών διατάξεων στην εθνική έννομη τάξη. Το αντικείμενο της ρύθμισης περιλαμβάνεται στα πρώτα άρθρα του Νόμου. Με τον Νόμο αυτό συστήθηκε η Επιτροπή Ανταγωνισμού που λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή και τα μέλη της τυγχάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Η Αρχή είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη τήρησης του νόμου και έχει αρμοδιότητα να ασκεί προληπτικό έλεγχο καθώς και να επιβάλλει πρόστιμα, ποινές και κυρώσεις σε περιπτώσεις παράβασης.

Η σχεδόν αυτούσια μεταφορά των ευρωπαϊκών διατάξεων στο εθνικό δίκαιο προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις. Αρνητικές, με το επιχείρημα ότι όλα αυτά είναι ξένα προς το ελληνικό δίκαιο και αγνοούν την ιδιοτυπία και τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και θετικές, οι οποίες χρησιμοποιούν ακριβώς το αντίθετο επιχείρημα. Σύμφωνα με την επικρατούσα θεωρία της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου δεν αποκλείεται παράλληλη εφαρμογή και των δύο δικαίων, στην περίπτωση που η εφαρμογή του εθνικού δικαίου δεν παραβιάζει την εφαρμογή του κοινοτικού.

Ο νόμος αυτός αποτελεί το βασικό νομικό κείμενο του ελληνικού δικαίου του ανταγωνισμού. Από τις διατάξεις του απαγορεύονται με ποινή απόλυτης ακυρότητας και άλλων κυρώσεων, συμφωνίες ή συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων, ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, που έχουν ως αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή την νόθευση του ανταγωνισμού. Επιπλέον, απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης που κατέχουν σε σύνολο ή μέρος της αγοράς της χώρας μία ή περισσότερες επιχειρήσεις. Έτσι, στο άρθρο 1 του νόμου 703/77 και συγκεκριμένα στην παράγραφο 1 προβλέπεται η απαγόρευση των συμπράξεων μεταξύ των επιχειρήσεων.

Στην έννοια «συμπράξεις» περιλαμβάνονται οι συμφωνίες μεταξύ των επιχειρήσεων που είναι περιοριστικές για τον ανταγωνισμό, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οι εναρμονισμένες πρακτικές. Η ερμηνεία του κινείται στα πλαίσια των αντίστοιχων κοινοτικών κανόνων για τον ανταγωνισμό. Στην παράγραφο 3 του

ιδίου άρθρου, τίθενται οι προϋποθέσεις εξαίρεσης από την απαγόρευση της παραγράφου 1, οι οποίες είναι θετικές (η σύμπραξη να είναι υπέρ της οικονομικής προόδου και του καταναλωτή) και αρνητικές (όχι σημαντικός περιορισμός του ανταγωνισμού και όχι περιορισμοί πέραν των αναγκαίων).

Στο άρθρο 2 του νόμου 703/77, θεσμοθετείται η έννοια της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης ως απαγορευτική για τον ανταγωνισμό. Αξίζει να σημειωθεί πως στο ελληνικό δίκαιο δεν απαγορεύεται η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης αλλά η κατάχρηση αυτής.

1.2.1.1 Επιτροπή Ανταγωνισμού

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι η παλαιότερη από τις Ανεξάρτητες Αρχές της χώρας μας αφού ιδρύθηκε από το 1977 με τον Νόμο 703/77 και άρχισε να λειτουργεί από το 1979 ως Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού, όμως υπολειπομένη. Με μια σειρά αναθεωρήσεων του σχετικού νόμου, από απλό συλλογικό όργανο του κράτους, πήρε το χαρακτήρα Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια που ανήκει στο νομικό πρόσωπο του κράτους. Αναλυτικότερα, η Επιτροπή Ανταγωνισμού αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος και συγκεκριμένα είναι αποκλειστικά αρμόδια για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν703/77, των διατάξεων των άρθρων 81, παράγραφος 1 και 82 της ΣΕΚ, καθώς και σχετικών κανονισμών που εκδίδουν τα κοινοτικά όργανα.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει γνωμοδοτικές και αποφασιστικές αρμοδιότητες για την επιβολή προστίμων και χρηματικών ποινών εφόσον έχει διεξάγει πρώτα έρευνα. Η ενίσχυση του κύρους της Επιτροπής Ανταγωνισμού έγινε με μια σειρά νομοθετικών έργων.

- Νόμος 2837/2000: Η Επιτροπή Ανταγωνισμού απέκτησε οικονομική αυτοτέλεια μέσω παρακράτησης του 1% ιδρυτικού κεφαλαίου ή επί του ποσού της αύξησης του κεφαλαίου των ανώνυμων εταιρειών.
-
- Αναθεώρηση του Συντάγματος (2001) : Με το άρθρο 101^A ρυθμίζεται η σχέση λογοδοσίας με το κοινοβούλιο, η λειτουργική, προσωπική ανεξαρτησία των μελών για όλες τις Ανεξάρτητες Αρχές. Η Επιτροπή

Ανταγωνισμού δεν εντάσσεται στις συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές.

- Κανονισμός λειτουργίας και οικονομικής διαχείρισης (2001) : Θεσπίστηκε ως ΚΥΑ των Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, ύστερα από διατύπωση γνώμης της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
- Κώδικα Δεοντολογίας (2001) : θεσπίστηκε ως ΥΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και ρυθμίζει τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων τόσο των μελών της Επιτροπής όσο και του προσωπικού της Γραμματείας της, ύστερα από διατύπωση γνώμης της Επιτροπής Ανταγωνισμού.
- Κανονισμός 1/2003 του Συμβουλίου: αναγνώρισε σημαντικές αρμοδιότητες στις Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού, που μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή απαρτίζουν το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού.
- Νόμος 3373/2005 περί τροποποίησης του Ν 703/77: Δια του νόμου αυτού, η Επιτροπή Ανταγωνισμού απέκτησε διακεκριμένη νομική προσωπικότητα που της επιτρέπει να παρίσταται αυτοτελώς σε κάθε είδους δίκες που έχουν ως αντικείμενο πράξεις ή παραλήψεις της, ενώ παράλληλα της αναγνωρίστηκε αρμοδιότητα κανονιστικής παρέμβασης σε κλάδους της οικονομίας (άρθρο 5 ν. 703/77). Επί πλέον διευρύνθηκαν οι ελεγκτικές της εξουσίες όπως διευρυνθήκαν και οι αρμοδιότητες της στην εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, συμφώνως προς τις διατάξεις του Κανονισμού 1/2003/52.

Ο ρόλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού βρίσκεται σε διαρκή εξέλιξη και αναβάθμιση, ειδικά με την συμμετοχή της στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού. Μπορούμε να πούμε ότι το διεθνές κύρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού έχει αναβαθμιστεί πλέον σημαντικά. Και ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατηρεί την πρωτοκαθεδρία, οι εθνικές αρχές έχουν διακριτική ευχέρεια επέμβασης, διαχειριστική αυτονομία, ενώ υπάρχει υποχρέωση αμοιβαίας ενημέρωσης, συνδρομής σε επίπεδο έρευνας και γενικότερης συνεργασίας. Έχει υποστηριχτεί ότι ο ρόλος της σε αυτό το σύστημα, ώθησε σε περαιτέρω αναβάθμιση στο ελληνικό διοικητικό σύστημα, χωρίς να λείπουν οι επιφυλάξεις και οι φόβοι ως προς τις μεγάλες εξουσίες της, οι οποίες

ουσιαστικά αντιγράφουν τις εξουσίες ελέγχου και παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (π.χ. ευρείες εξουσίες διεξαγωγής ερευνών, κανονιστικές παρεμβάσεις σε άλλους κλάδους) και αυτό γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μεγαλύτερη νομιμοποίηση, τεχνογνωσία και πόρους για να παρέμβει – και όμως και πάλι «αποκεντρώνει». Εκτός όμως από αυτές τις αμφισβητήσεις, οι εξουσίες για ρυθμιστικό έλεγχο, ειδικά των άρθρων για συμπράξεις και συγκεντρώσεις βρίσκουν τους περισσότερους σύμφωνους. Ενδιαφέρον έχει παρουσιάσει όμως και η αντίδραση των επιχειρήσεων, που παλαιά υποβάθμιζαν τη σημασία της Επιτροπής Ανταγωνισμού και την αντιμετώπιζαν ως μια πλατφόρμα ανταλλαγής απόψεων και ενημέρωσης. Όμως με την αύξηση των κανονιστικών της αρμοδιοτήτων, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική αγορά άρχισαν να την λαμβάνουν πολύ σοβαρά υπόψη.

1.2.2. Το Δίκαιο Ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Στις 26 Νοεμβρίου 2002 το Συμβούλιο Υπουργών συμφώνησε για έναν νέο κανονισμό, ο οποίος αφορούσε τις νέες αντιμονοπωλιακές διατάξεις της Συνθήκης για την Ε.Κ., δηλαδή τα άρθρα 81 και 82. Ο νέος νόμος αντικαθιστά τον κανονισμό 17/62 και προχωρά σε μια ολοκληρωτική αναδιάρθρωση των κοινοτικών αντιμονοπωλιακών κανόνων. Οι νέοι κανόνες τίθενται σε εφαρμογή από την 1^η Μαΐου 2004, που τυγχάνει να συμπίπτει με την εισαγωγή των νέων 10 μελών κρατών στην Ε.Ε. Τα πιο κύρια σημεία του νέου αυτού κανονισμού ήταν:

- Απελευθέρωση των κοινοτικών πηγών της Επιτροπής δίνοντας τέλος στην γνωστοποίηση των συμφωνιών στην Επιτροπή για εκ των προτέρων έλεγχο και εξαίρεση υπό το Άρθρο 81 παρ. Συνθ ΕΚ : καμία γνωστοποίηση για εξαίρεση πλέον. Ο κανονισμός εκμηδενίζει την πιθανότητα γνωστοποίησης των περιοριστικών συμφωνιών στην Επιτροπή για εξαίρεση υπό το Άρθρο 81 παρ. 3 Συνθ ΕΚ. Ο νέος κανονισμός διακηρύσσει το άρθρο αυτό, άμεσα εφαρμοστέο δίνοντας με αυτόν τον τρόπο, εξουσία στα εθνικά δικαστήρια και στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού να εξετάσουν τις περιοριστικές συμφωνίες υπό την έννοια αυτή. Η ευθύνη των εταιρειών πλέον αυξάνεται αφού οι εταιρείες και οι σύμβουλοί τους θα πρέπει να προβούν σε αναλύσεις του δικαίου του ανταγωνισμού αυτόνομα, βασιζόμενες σε

προηγούμενα εφαρμοστέα των δικαστηρίων καθώς και σε προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής. Από την στιγμή που δεν γίνεται πλέον γνωστές οι περιοριστικές συμφωνίες στην Επιτροπή, οι εταιρείες δεν μπορούν πια να βασίζονται στην αξιολόγηση από την Επιτροπή, ούτε να κερδίζουν εύνοια στα πρόστιμα με την γνωστοποίηση. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η Επιτροπή μπορεί να υιοθετήσει μια ευνοϊκή «εύρεση μη εφαρμογής» στα Άρθρα 81 και 82 Συνθ ΕΚ. Αυτό γίνεται όμως μόνο με δική της πρωτοβουλία και χωρίς εξαναγκασμούς.

- Αύξηση των εξουσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για έρευνα και δυνατότητες σχεδιασμού.
- Εγκαθίδρυση ενός δικτύου για την συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στις εθνικές αρχές και τα δικαστήρια και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Διευκόλυνση της ατομικής νομολογιακής πρακτικής με την ενδυνάμωση των εθνικών αρχών και των δικαστηρίων έτσι ώστε να εφαρμόζουν άμεσα το Άρθρο 81 παρ. 3 Συνθ ΕΚ.
- Απαίτηση από τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού για την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού (παρόλο που αυστηρότεροι εθνικοί κανόνες μπορεί επίσης να είναι εφαρμοστέοι για την ομοιόμορφη συμπεριφορά).

Το άρθρο 82 ΣυνθΕΚ απαγορεύει την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης – η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει πρόστιμα μέχρι και 10% του κύκλου εργασιών (εσόδων) των επιχειρήσεων που εμπλέκονται στην απαγορευμένη συμπεριφορά και να διατάξει την παύση της συμπεριφοράς αυτής. Επίσης, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη επιμέρους Κανονισμοί, Κατευθυντήριες γραμμές και Ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που σκοπό έχουν την αποσαφήνιση της εφαρμογής του άρθρου 81, αλλά και του άρθρου 82.

Τέλος, η Ρύθμιση του Κανονισμού (ΕΚ) 4064/89 (τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1310/97) που απαγορεύει συγκεντρώσεις που δημιουργούν ή

ενισχύουν δεσπόζουσα θέση, με αποτέλεσμα να παρακωλύεται σε σημαντικό βαθμό ο ανταγωνισμός και κρίνεται ότι μπορεί να οδηγήσουν σε μείωση της κοινωνικής ευημερίας. Από 1^{ης} Μαΐου 2004 τέθηκε σε ισχύ ο νέος Κανονισμός του Συμβουλίου 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. (Δαρδάτος, 2004, σ. 262)

1.2.3 Εθνικό και ευρωπαϊκό δίκαιο

Στο πεδίο του ανταγωνισμού, η εθνική αρμοδιότητα και η κοινοτική αρμοδιότητα είναι αυτόνομες και παράλληλες, η δεύτερη χαρακτηριζόμενη από την παρεμπόδιση του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών.

Σε μια συγκεκριμένη περίπτωση μπορεί να υπάρχει αντιπαράθεση του Ευρωπαϊκού προς το εθνικό δίκαιο. Σε κάθε περίπτωση το Ευρωπαϊκό δίκαιο υπερισχύει του εθνικού δικαίου. Οι εθνικές αρχές μπορούν να επέμβουν εναντίον μίας σύμπραξης, σε εφαρμογή του εθνικού δικαίου, ακόμη και αν η εξέταση της υπόθεσης ως προς το κοινοτικό δίκαιο εκκρεμεί ενώπιον της Επιτροπής. Όμως, η απόφαση στην οποία καταλήγει μια εθνική διαδικασία δεν μπορεί να αντιβαίνει στην απόφαση της Επιτροπής. Όταν αυτή η τελευταία προηγείται της εθνικής απόφασης, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους υποχρεούνται να σεβαστούν τα συμπεράσματα της. Όταν αντίθετα, η απόφαση της Επιτροπής έρχεται μετά την εθνική απόφαση και αντιβαίνει στα συμπεράσματα της, οι εθνικές αρχές οφείλουν να πάρουν τα προσήκοντα μέτρα.

Οσάκις οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 81 της συνθήκης, στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. Οι αρχές ανταγωνισμού σε τυχόν καταχρηστική πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 82 της συνθήκης, υποχρεούνται να εφαρμόζουν το άρθρο 82 της συνθήκης .

Η εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας ανταγωνισμού δεν επιτρέπεται να έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση συμφωνιών, αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, αλλά οι οποίες δεν επηρεάζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, ή οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 81 παράγραφος 3 της συνθήκης. Ο παρών κανονισμός δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θεσπίζουν και εφαρμόζουν ή να επιβάλουν κυρώσεις σε μονομερή συμπεριφορά στην οποία επιδίδονται επιχειρήσεις.

Με την επιφύλαξη των γενικών αρχών και λοιπών διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας, οι παράγραφοι 1 και 2 δεν εφαρμόζονται όταν οι αρχές ανταγωνισμού και τα δικαστήρια των κρατών μελών εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία περί ελέγχου των συγχωνεύσεων, ούτε αποκλείουν την εφαρμογή των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας που επιδιώκουν κατ' εξοχήν στόχο διάφορο του επιδιωκόμενου από τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης.

Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αντιταχθούν στις αποφάσεις της Επιτροπής, ενώ αυτή μπορεί να ζητήσει από τις αρμόδιες αρχές των ενδιαφερόμενων κρατών μελών να προβούν στους ελέγχους τους οποίους θεωρεί αρμόζοντες ή την είσπραξη των προστίμων τα οποία έχει επιβάλλει. Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 κ 82 της συνθήκης, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών είναι αρμόδιες να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Προς το σκοπό αυτό δύναται, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, να εκδίδουν τις ακόλουθες αποφάσεις:

- Για την παύση της παράβασης
- Για την λήψη προσωρινών μέτρων
- Για την αποδοχή ανάληψης δεσμεύσεων
- Για την επιβολή προστίμου, χρηματικής ποινής ή κάθε άλλης κύρωσης προβλεπόμενης από την εθνική τους νομοθεσία.

Εάν με βάση τις πληροφορίες που διαθέτουν διαπιστώσουν ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις μιας απαγόρευσης, δύναται επίσης να αποφαινούνται ότι δεν συντρέχει λόγος δράσης από μέρος τους.

Οι εθνικοί δικαστές μπορούν να εφαρμόσουν το κοινοτικό δίκαιο ή να παραπέμψουν τα θέματα του κοινοτικού δικαίου στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για μια προδικαστική απόφαση. Τα εφετεία τα οποία δικάζουν μια υπόθεση ως τελευταία δικαιοδοσία, οφείλουν να ζητήσουν μια προδικαστική απόφαση από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εάν αυτή είναι αναγκαία για την απόφαση τους ¹⁶.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 κ 82 της συνθήκης, η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών συνεργάζονται στενά για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή διαβιβάζει στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών αντίγραφο των σημαντικότερων στοιχείων που έχει συλλέξει με σκοπό την εφαρμογή των άρθρων 7, 8, 9 και 10 και του άρθρου 29 παράγραφος 1. Κατόπιν αιτήσεως της αρχής ανταγωνισμού κράτους μέλους, η Επιτροπή της διαβιβάζει αντίγραφο άλλων υφισταμένων εγγράφων που είναι αναγκαία για την εκτίμηση της υπόθεσης. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ενεργούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, ενημερώνουν εγγράφως την Επιτροπή πριν ή αμέσως μετά την έναρξη του πρώτου τυπικού μέτρου έρευνας.

Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διαβιβασθούν και στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών. Το αργότερο 30 ημέρες πριν από την έκδοση της απόφασης με την οποία θα διατάσσεται η παύση μιας παράβασης, θα γίνονται δεκτές αναλήψεις δεσμεύσεων ή θα ανακαλείται το ευεργέτημα ενός κανονισμού περί απαλλαγής κατά κατηγορία, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ενημερώνουν την Επιτροπή. Προς το σκοπό αυτό, παρέχουν στην Επιτροπή

---

¹⁶ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ281-283 ,10 ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

την περίληψη της υποθέσεως, την προβλεπόμενη απόφασή ή, εάν δε ληφθεί απόφαση, κάθε άλλο έγγραφο που επισημαίνει τον προτεινόμενο τρόπο δράσης.

Κατ' αίτηση της Επιτροπής, η αρχή ανταγωνισμού που έχει κινήσει τη διαδικασία θέτει στη διάθεση της Επιτροπής άλλα έγγραφα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της και είναι αναγκαία για την εκτίμηση της υπόθεσης. Οι πληροφορίες που παρέχονται στην Επιτροπή μπορούν να διαβιβασθούν στις λοιπές αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών. Οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν επίσης να ανταλλάξουν μεταξύ τους πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτίμηση υπόθεσης της οποίας έχουν επιληφθεί δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης. Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών δύναται να συμβουλευούνται την Επιτροπή σχετικά με οποιαδήποτε υπόθεση που αφορά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας.

Η κίνηση διαδικασίας με σκοπό την έκδοση απόφασης κατ' εφαρμογή του κεφαλαίου 3 από την Επιτροπή συνεπάγεται την απώλεια από τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών της αρμοδιότητας τους να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης. Εάν η αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους έχει ήδη επιληφθεί μιας υπόθεσης, η Επιτροπή κινεί διαδικασία μόνον κατόπιν διαβούλευσης με αυτή την εθνική αρχή ανταγωνισμού.

Όταν τα εθνικά δικαστήρια κρίνουν συμφωνίες, αποφάσεις ή πρακτικές δυνάμει του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, οι οποίες έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο απόφασης της Επιτροπής, δεν μπορούν να λάβουν αποφάσεις που συγκρούονται με την απόφαση την οποία έχει λάβει η Επιτροπή. Πρέπει επίσης να αποφεύγουν να λαμβάνουν αποφάσεις που ενδέχεται να συγκρούονται με απόφαση την οποία σκοπεύει να λάβει η Επιτροπή κατά διαδικασία που έχει κινήσει. Προς, το σκοπό αυτό, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να εκτιμήσει μήπως πρέπει να αναστείλει τη διαδικασία του. Η υποχρέωση αυτή δε θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις δυνάμει του άρθρου 234 της συνθήκης.

Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών αποφαινούνται για συμφωνίες, αποφάσεις ή πρακτικές δυνάμει του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της συνθήκης, οι οποίες έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο απόφασης της Επιτροπής, δεν

δύνανται να λαμβάνουν αποφάσεις που να συγκρούονται με την απόφαση που έχει λάβει η Επιτροπή.

1.3 Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην λειτουργία της πολιτικής ανταγωνισμού

1.3.1 Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα

Οι κοινές πολιτικές είναι προϊόν εντατικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των μερών μίας διαδικασίας πολυεθνικής ολοκλήρωσης. Για να είναι αποδεκτή από όλα τα μέρη, η εκπόνηση μίας κοινής πολιτικής πρέπει να επιδιώκει να ικανοποιεί όλα τα εθνικά συμφέροντα και, γι' αυτό, όλα τα μέρη πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Η συμμετοχή τους, όμως, πρέπει να είναι άμεση ή έμμεση. Οι αποφάσεις για θεμελιώδεις κοινές πολιτικές, οι οποίες απαιτούν νέες μεταβιβάσεις εθνικής κυριαρχίας στη συμμετοχική κυριαρχία, παίρνονται από τις συμμετέχουσες κυβερνήσεις και σκιαγραφούνται σε Συνθήκες, οι οποίες υπογράφονται από αυτές και επικυρώνονται πάλι από αυτές μετά από εξουσιοδότηση καθενός από τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών. Οι νομικές διατάξεις για δευτερογενείς κοινές πολιτικές λαμβάνονται κανονικά από τους κοινούς θεσμούς τους οποίους έχει ιδρύσει η Συνθήκη ΕΚ, σύμφωνα με τις διαδικασίες και ακολουθώντας τους νομικούς τύπους που έχουν συμφωνηθεί στην Συνθήκη. Είναι βέβαιο ότι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών διευθύνουν το έργο από τα παρασκήνια, αλλά, ακολουθώντας τις αρχές μίας καλής διακυβέρνησης σε διάφορα επίπεδα, αφήνουν την σκηνή στους πρωταγωνιστές τους οποίους έχουν ορίσει οι ίδιες ή/και οι λαοί τους ¹⁷.

Οι πρωταγωνιστές της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τα πέντε θεσμικά όργανα της Κοινότητας, οι αρμοδιότητες των οποίων ορίζονται στα άρθρα 189 έως 248 και δυο συμβουλευτικά όργανα (Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και Επιτροπή Περιφερειών). Ακολουθεί μια ανάλυση των ρόλων αυτών των πρωταγωνιστών με την σειρά κατά την οποία παρεμβαίνουν στην διαδικασία λήψης αποφάσεων της Ένωσης : το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που καθορίζει τους στόχους των κοινών πολιτικών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που κάνει τις προτάσεις των κατάλληλων ενεργειών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών που παίρνουν τις αποφάσεις, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και το Ελεγκτικό Συνέδριο, που ελέγχουν την νομιμότητα των αποφάσεων αυτών.

---

¹⁷ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ36 ,10^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: Το Συμβούλιο είναι το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων της Ένωσης. Όπως και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο συστήθηκε από τις ιδρυτικές συνθήκες στην δεκαετία του 1950. Εκπροσωπεί τα κράτη μέλη και στις συνεδριάσεις του παρευρίσκεται ένας υπουργός από κάθε κυβέρνηση κράτους μέλους της Ένωσης. Το ποιος υπουργός παρευρίσκεται εξαρτάται από το θέμα που έχει τεθεί προς συζήτηση. Ο κάθε υπουργός αναλαμβάνει δεσμεύσεις εξ' ονόματος της κυβέρνησης του, δηλαδή, η υπογραφή του συνεπάγεται υπογραφή ολόκληρης της κυβέρνησης. Συνολικά το Συμβούλιο συνεδριάζει υπό εννέα διαφορετικές συνθέσεις:

I. Γενικές Υποθέσεις και Εξωτερικές Σχέσεις II. Οικονομικές και Δημοσιονομικές Υποθέσεις ('ECOFIN') III. Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις IV. Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές V. Ανταγωνιστικότητα (Εσωτερική Αγορά, Βιομηχανία και Έρευνα) VI. Μεταφορές Τηλεπικοινωνίες και Ενέργεια VII. Γεωργία και Αλιεία VIII. Περιβάλλον IX. Παιδεία, Νεολαία και Πολιτισμός

Οι κύριες αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι οι εξής :

I. Θεσπίζει ευρωπαϊκή νομοθεσία. Σε πολλούς τομείς, το Συμβούλιο νομοθετεί από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

II. Συντονίζει την γενική οικονομική πολιτική των κρατών μελών.

III. Συνομολογεί διεθνείς συμφωνίες μεταξύ της Ένωσης και ενός ή περισσότερων κρατών ή διεθνών οργανισμών.

IV. Εγκρίνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

V. Αναπτύσσει την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας της Ένωσης (ΚΕΠΠΑ), βάσει γενικών προσανατολισμών που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

VI. Συντονίζει την συνεργασία μεταξύ των εθνικών δικαστικών και αστυνομικών αρχών σε ποινικές υποθέσεις¹⁸.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή : Η Επιτροπή είναι το πολιτικά ανεξάρτητο όργανο που εκπροσωπεί και υπερασπίζεται τα συμφέροντα της Ένωσης ως σύνολο. Είναι η κινητήριος δύναμη του θεσμικού συστήματός της: προτείνει νομοθεσία, πολιτικές και προγράμματα δράσης και είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση των αποφάσεων του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Όπως το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συστήθηκε τη δεκαετία του 1950 με τις ιδρυτικές συνθήκες της Ένωσης.

Ο όρος "Επιτροπή" χρησιμοποιείται με δύο έννοιες. Πρώτον, με την έννοια των «μελών της Επιτροπής» - δηλ. της ομάδας («σώματος») των ανδρών και γυναικών που διορίζονται από τα κράτη μέλη και το Κοινοβούλιο για να διοικούν το όργανο και να λαμβάνουν τις αποφάσεις του. Δεύτερον, ο όρος «Επιτροπή» αναφέρεται στο ίδιο το θεσμικό όργανο και στο προσωπικό του. Η Επιτροπή «εδρεύει» στις Βρυξέλλες, αλλά διατηρεί γραφεία και στο Λουξεμβούργο, αντιπροσωπείες σε όλες τις χώρες της Ένωσης και σε πολλές πρωτεύουσες ολόκληρου του κόσμου.

Οι κύριες αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι τέσσερις:

- A) προτείνει νομοθεσία στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο,
- B) διαχειρίζεται και υλοποιεί τις πολιτικές και τον προϋπολογισμό της Ένωσης,
- Γ) επιβάλλει το ευρωπαϊκό δίκαιο (από κοινού με το Δικαστήριο),
- Δ) εκπροσωπεί την Ευρωπαϊκή Ένωση στη διεθνή σκηνή, για παράδειγμα διεξάγοντας διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν ανήκουν σε εθνικούς συνασπισμούς αλλά σε πανευρωπαϊκές πολιτικές ομάδες όπου συμμετέχουν όλα τα μεγάλα πολιτικά κόμματα των κρατών μελών της Ένωσης.

---

¹⁸ Europa. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο: http://europa.eu.int/institutionsandotherbodies/thecounciloftheeuropeanunion_el.htm , 15/11/2005.

Το Κοινοβούλιο δημιουργήθηκε την δεκαετία του 1950 με τις ιδρυτικές συνθήκες. Από το 1979, οι βουλευτές του εκλέγονται απευθείας από τους πολίτες τους οποίους αντιπροσωπεύουν.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διεξάγει τις εργασίες του στη Γαλλία, στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο. Οι κύριες αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου είναι τρεις :

A) Ασκή από κοινού με το Συμβούλιο τη νομοθετική εξουσία. Το γεγονός ότι εκλέγεται άμεσα βοηθά να εξασφαλιστεί η δημοκρατική νομιμότητα της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

B) Ασκή δημοκρατικό έλεγχο επί όλων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, και ιδίως επί της Επιτροπής. Έχει την εξουσία να εγκρίνει ή να απορρίπτει τον διορισμό των Επιτρόπων, καθώς και να κάνει δεκτή πρόταση δυσπιστίας κατά της Επιτροπής συλλογικά.

Γ) Ασκή από κοινού με το Συμβούλιο αρμοδιότητες σχετικά με τον προϋπολογισμό της Ένωσης και συνεπώς μπορεί να επηρεάζει τις δαπάνες της. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, εγκρίνει ή απορρίπτει τον προϋπολογισμό στο σύνολο του¹⁹.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο: Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (συχνά αποκαλούμενο απλώς «Δικαστήριο») συστήθηκε το 1952 δυνάμει της Συνθήκης των Παρισίων (με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα). Αποστολή του είναι να εξασφαλίζει την ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης (γνωστής με τον τεχνικό όρο « κοινοτικό δίκαιο») σε όλα τα κράτη μέλη. Με άλλα λόγια, εξασφαλίζει ότι όλοι οι διάδικοι υπό οιοσδήποτε συνθήκες κρίνονται πάντα ισότιμα. Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για την επίλυση νομικών διαφορών μεταξύ κρατών μελών, θεσμικών οργάνων της Ένωσης, επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων. Το Δικαστήριο αποτελείται από έναν δικαστή ανά κράτος μέλος, ούτως ώστε να εκπροσωπούνται όλα τα εθνικά νομικά συστήματα της Ένωσης.

---

¹⁹ Europa. *Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο* στο: http://europa.eu.int/institutionsandotherbodies/theeuropeanparliament_el.htm , 15/11/2005.

Το Δικαστήριο επικουρείται από οκτώ «γενικούς εισαγγελείς», έργο των οποίων είναι να διατυπώνουν δημοσίως με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων που κρίνονται από το Δικαστήριο.

Το «Πρωτοδικείο» συστήθηκε το 1989 για να συνδράμει το Δικαστήριο στη διεκπεραίωση των χιλιάδων υποθέσεων που φέρονται ενώπιον του και να προσφέρει καλύτερη έννομη προστασία στους πολίτες. Το Πρωτοδικείο εκδικάζει ορισμένα είδη υποθέσεων, και ιδίως προσφυγές που ασκούνται από ιδιώτες και υποθέσεις αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων.

Το Δικαστήριο εκδίδει αποφάσεις για τις υποθέσεις που φέρονται ενώπιον του. Οι τέσσερις συνηθέστεροι τύποι υποθέσεων είναι :

I. Αιτήσεις έκδοσης προδικαστικών αποφάσεων.

II. Διαδικασίες επί παραβάσει.

III. Ακυρωτικές διαδικασίες.

IV. Διαδικασίες επί παραλείψει²⁰.

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο : Το Ελεγκτικό Συνέδριο, που ιδρύθηκε το 1977, ελέγχει τη νομιμότητα και την κανονικότητα της πραγματοποίησης των εσόδων και δαπανών της Ένωσης και εξακριβώνει τη χρηστή διαχείριση του προϋπολογισμού της.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο αποτελείται από ένα μέλος για κάθε χώρα της Ένωσης. Τα μέλη του διορίζονται από το Συμβούλιο για περίοδο έξι ετών που μπορεί να ανανεωθεί. Ακόμα και μετά τη διεύρυνση, θα υπάρχει ένα μέλος για κάθε χώρα της Ένωσης, αλλά το Ελεγκτικό Συνέδριο μπορεί να συνιστά, για λόγους αποτελεσματικότητας, "τμήματα" (με ορισμένο αριθμό μελών) για την έγκριση ορισμένων τύπων εκθέσεων ή γνωμοδοτήσεων.

Όλα τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου έχουν υπηρετήσει στις χώρες καταγωγής τους σε όργανα εξωτερικού ελέγχου ή διαθέτουν ειδικά προσόντα για το λειτούργημα αυτό. Επιλέγονται με γνώμονα τις ικανότητες και την ανεξαρτησία τους

---

²⁰ Europa. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στο: http://europa.eu.int/institutionsandotherbodies/thecourtofjustice_el.htm, 15/11/2005.

και δεν ασκούν, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα.

Τα μέλη εκλέγουν μεταξύ τους τον Πρόεδρο για περίοδο τριών ετών. Η κύρια αποστολή του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι να ελέγχει την κανονική εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης - με άλλα λόγια, να ελέγχει τη νομιμότητα και την κανονικότητα των εσόδων και των δαπανών της Ένωσης και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, βοηθά να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και ανοικτή λειτουργία του συστήματος της Ένωσης.

Για την εκτέλεση των καθηκόντων του, το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τα έγγραφα κάθε οργανισμού που διαχειρίζεται έσοδα ή έξοδα για λογαριασμό της Ένωσης. Αν το κρίνει απαραίτητο, διενεργεί επιτόπιους ελέγχους. Οι διαπιστώσεις του δημοσιεύονται υπό μορφή εκθέσεων που εφιστούν την προσοχή της Επιτροπής και των κρατών μελών σε τυχόν προβλήματα.

Για να επιτελεί αποτελεσματικά το έργο του, το Ελεγκτικό Συνέδριο πρέπει να παραμένει ανεξάρτητο από τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα, αλλά συγχρόνως να βρίσκεται σε συνεχή επαφή με αυτά.

Μια από τις κύριες αποστολές του είναι η παροχή συνδρομής προς την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή (το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο) με την υποβολή ετήσιας έκθεσης μετά το κλείσιμο κάθε οικονομικού έτους. Τα σχόλια που περιέχονται στην ετήσια έκθεσή του διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην απόφαση του Κοινοβουλίου να εγκρίνει ή όχι την εκτέλεση του προϋπολογισμού από την Επιτροπή. Εφόσον μείνει ικανοποιημένο, το Ελεγκτικό Συνέδριο διαβιβάζει επίσης στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο δήλωση αξιοπιστίας την οποία επιβεβαιώνει ότι τα χρήματα των Ευρωπαίων φορολογουμένων χρησιμοποιήθηκαν σωστά.

Τέλος, το Ελεγκτικό Συνέδριο εκδίδει γνωμοδότηση πριν την έγκριση των δημοσιονομικών κανονισμών της Ένωσης. Μπορεί ανά πάσα στιγμή να διατυπώσει σχόλια για συγκεκριμένα θέματα ή να εκδώσει γνωμοδότηση μετά από αίτημα θεσμικού οργάνου της Ένωσης²¹.

---

²¹ Europa. *Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο* στο: http://europa.eu.int/institutionsandotherbodies/theeuropeancourtofauditors_el.htm, 15/11/2005.

1.3.2 Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η λειτουργία τους στην πολιτική ανταγωνισμού

Στους κοινούς κανόνες του ανταγωνισμού που περιέχονται στην Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, στα άρθρα 83, 84, 85, 86§3, 88, 89, αναφέρεται ποια θεσμικά όργανα και με ποίον τρόπο εμπλέκονται στην πολιτική ανταγωνισμού με απώτερο σκοπό την σωστή λειτουργία της και την διατήρηση της κοινής αγοράς. Πιο συγκεκριμένα :

Άρθρο 83

1. Οι αναγκαίοι κανονισμοί ή οδηγίες για την εφαρμογή των αρχών που αναφέρονται στα άρθρα 81 και 82 θεσπίζονται από το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία προτάσσει της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

2. Οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 διατάξεις έχουν ως σκοπό ιδίως:

α) να εξασφαλίσουν την τήρηση των απαγορεύσεων του άρθρου 81 παράγραφος 1, και του άρθρου 82 με την πρόβλεψη προστίμων και χρηματικών ποινών· β) να καθορίσουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 3, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη της εξασφάλισης αποτελεσματικής επιβλέψεως και της απλουστεύσεως κατά το δυνατόν του διοικητικού ελέγχου· γ) να ορίσουν, εφόσον είναι ανάγκη, το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 επί των διαφόρων οικονομικών κλάδων· δ) να οριοθετήσουν τα καθήκοντα της Επιτροπής και του Δικαστηρίου κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της παραγράφου· ε) να καθορίσουν τη σχέση μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών αφενός, και των διατάξεων του παρόντος τμήματος καθώς και εκείνων που θα θεσπισθούν κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου αφετέρου.

Άρθρο 84

Μέχρι ενάρξεως της ισχύος των διατάξεων που θα θεσπισθούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 83, οι αρχές των κρατών μελών αποφασίζουν σχετικά με το επιτρεπτό των συμφωνιών, αποφάσεων και περιπτώσεων εναρμονισμένης πρακτικής, καθώς και με την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσποζούσης

θέσεως εντός της κοινής αγοράς, σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας τους και με τις διατάξεις του άρθρου 81, και ιδίως της παραγράφου 3, και του άρθρου 82.

Άρθρο 85

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 84 η Επιτροπή μεριμνά για την πραγμάτωση των αρχών που καθορίζονται στα άρθρα 81 και 82. Εξετάζει, κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους ή αυτεπαγγέλτως, συνεργαζόμενη με τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών που οφείλουν να της παρέχουν τη συνδρομή τους, τις περιπτώσεις εικαζομένων παραβάσεων των ανωτέρω αρχών. Αν διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, προτείνει τα κατάλληλα μέτρα για τον τερματισμό της.

2. Αν δεν τερματισθούν οι παραβάσεις, η Επιτροπή βεβαιώνει την παράβαση των ανωτέρω αρχών με αιτιολογημένη απόφαση. Δύναται να δημοσιεύσει την απόφασή της και να επιτρέψει στα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα, των οποίων καθορίζει τους όρους και τις λεπτομέρειες²².

Άρθρο 86

1. Τα κράτη μέλη δεν θεσπίζουν ούτε διατηρούν μέτρα αντίθετα προς τους κανόνες της παρούσας συνθήκης, ιδίως προς εκείνους των άρθρων 12 και 81 μέχρι και 89, ως προς τις δημόσιες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις στις οποίες χορηγούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα.

2. Οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στους κανόνες της παρούσας συνθήκης, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντίκειται προς το συμφέρον της Κοινότητας.

---

²² Europa. ΑΡΘΡΑ 83, 84, 85, ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ, ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ, στο: http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/C_2002325EL.003301.html, 6/1/2005.

3. Η Επιτροπή μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου και απευθύνει, εφόσον είναι ανάγκη, κατάλληλες οδηγίες ή αποφάσεις προς τα κράτη μέλη.²³

Άρθρο 88

1. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η λειτουργία της κοινής αγοράς.

2. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει, αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά το άρθρο 87, ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς, αποφασίζει ότι το εν λόγω κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός προθεσμίας που η ίδια καθορίζει. Αν το εν λόγω κράτος δεν συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή εντός της ταχθείσης προθεσμίας, η Επιτροπή ή οποιοδήποτε άλλο ενδιαφερόμενο κράτος δύναται να προσφύγει απευθείας στο Δικαστήριο, κατά παρέκκλιση των άρθρων 226 και 227.

Κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει ομοφώνως ότι ενίσχυση που έχει θεσπισθεί ή που πρόκειται να θεσπισθεί από το κράτος αυτό θεωρείται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 87 ή των προβλεπομένων από το άρθρο 89 κανονισμών, αν εξαιρετικές περιστάσεις δικαιολογούν μια τέτοια απόφαση. Αν η Επιτροπή έχει κινήσει, ως προς την ενίσχυση αυτή, τη διαδικασία που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, η αίτηση του ενδιαφερομένου κράτους προς το Συμβούλιο έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της σχετικής διαδικασίας μέχρις ότου αποφανθεί το Συμβούλιο.

Αν το Συμβούλιο δεν αποφανθεί εντός τριών μηνών από την υποβολή της αιτήσεως, αποφασίζει η Επιτροπή.

---

²³ Europa.ΑΡΘΡΟ 86 ,ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ, ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ στο: http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/C_2002325EL_003301.html, 6/1/2005.

3. Η Επιτροπή ενημερώνεται εγκαίρως περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να δύναται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Αν κρίνει ότι σχέδιο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, κατά το άρθρο 87, κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση.

Άρθρο 89

Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δύναται να εκδίδει κάθε αναγκαίο κανονισμό για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88, και ιδίως να καθορίζει τους όρους εφαρμογής του άρθρου 88 παράγραφος 3, και τις κατηγορίες ενισχύσεων που εξαιρούνται από τη διαδικασία αυτή²⁴.

Η Επιτροπή αποφάσισε να επιχειρήσει μια γενναία μεταρρύθμιση των κανόνων εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού, η οποία ξεκίνησε το 1999 με την έκδοση της Λευκής Βίβλου για τον εκσυγχρονισμό των κανόνων εφαρμογής των άρθρων 81 και 82 ΣυνθΕΚ (Επιτροπή, Λευκή Βίβλος για τον εκσυγχρονισμό των κανόνων εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της συνθήκης ΕΚ, ΕΕ C 132 της 12.5.1999) και ολοκληρώθηκε με την έκδοση του Κανονισμού 1/2003 από το Συμβούλιο, καθώς και των συνοδευτικών επεξηγηματικών ανακοινώσεων και κατευθυντήριων γραμμών, ο οποίος εφαρμόζεται πλέον των τριών ετών. Ο βασικός στόχος της Επιτροπής ήταν ένας: να αυξήσει όσο γίνεται περισσότερο την αποτελεσματικότητα της πολιτικής της εναντίον των περιορισμών του ανταγωνισμού (Ehlermann, 2000).

Στην υπηρεσία αυτού του στόχου η Επιτροπή θέτει ορισμένα μέσα, τα οποία στη Λευκή Βίβλο παρουσιάζονται ως κύριοι στόχοι της μεταρρύθμισης. Σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο, η Επιτροπή «πρέπει να έχει στη διάθεσή της ένα διαδικαστικό πλαίσιο που θα της παρέχει τη δυνατότητα, κατά πρώτον, να επικεντρώσει τις δραστηριότητές της στην καταπολέμηση των σοβαρότερων περιορισμών του ανταγωνισμού και, κατά δεύτερον, να συγκατατεθεί στην αποκεντρωμένη εφαρμογή

²⁴ Europa.ΑΡΘΡΑ 88,89, ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ, ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ στο: http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/C_2002325EL_003301.html, 6/1/2005.

των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, διατηρώντας παράλληλα τη συνοχή της πολιτικής ανταγωνισμού στην Κοινότητα. Τέλος, η Επιτροπή κρίνει ότι το διαδικαστικό πλαίσιο πρέπει να ελαφρύνει το φόρτο εργασίας των επιχειρήσεων, παρέχοντας τους παράλληλα ικανοποιητικού επιπέδου ασφάλεια του δικαίου».

Το βασικό πρόβλημα της Επιτροπής είναι ο φόρτος εργασίας. Αναγκάζεται να ασχολείται με ήσσονος σημασίας υποθέσεις, οι οποίες την παρεμποδίζουν να επικεντρωθεί στις σοβαρές παραβάσεις του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή μπορούσε να ακολουθήσει δύο δρόμους: είτε να βελτιώσει το καθεστώς έγκρισης, το οποίο εγκαθίδρυσε ο Κανονισμός 17, σύμφωνα με το οποίο οι περιοριστικές του ανταγωνισμού συμπράξεις απαγορεύονται εξ αρχής και αίρονται μόνο με διαπλαστική απόφαση της αρμόδιας αρχής, είτε να διαφοροποιηθεί εντελώς από την υπάρχουσα κατάσταση και να επιλέξει ένα καθεστώς εκ του νόμου εξαίρεσης, όπου η απαγόρευση των περιοριστικών συμφωνιών δεν εφαρμόζεται σε αυτές που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος. Στο πλαίσιο του υπάρχοντος καθεστώτος έγκρισης είχαν διατυπωθεί πολλές απόψεις με σκοπό τη βελτίωσή του.

Η αναποτελεσματικότητα του συστήματος του Κανονισμού 17 οδήγησε τη Γερμανία να προτείνει τη δημιουργία μιας ειδικής υπηρεσίας για τον ανταγωνισμό ανεξάρτητης από την Επιτροπή, σύμφωνα με το πρότυπο του «Bundeskartellamt», της γερμανικής επιτροπής ανταγωνισμού (Wolf, 1999). Σύμφωνα με τους εμπνευστές της δημιουργίας μιας ανεξάρτητης κοινοτικής επιτροπής ανταγωνισμού, η επιτροπή αυτή θα βοηθούσε στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού για τρεις κυρίως λόγους (Nordmann, 1997):

1. Μόνο μία ανεξάρτητη αρχή είναι ικανή να εφαρμόσει την κοινοτική πολιτική ανταγωνισμού και όχι η Επιτροπή, η οποία είναι ευάλωτη σε πολιτικές επιρροές.
2. Μια ανεξάρτητη αρχή μπορεί να λειτουργήσει με διαφάνεια και αντικειμενικότητα, έχοντας ως γνώμονα στις αποφάσεις της κριτήρια ανταγωνισμού και όχι βιομηχανικής πολιτικής.
3. Μια υπηρεσία περισσότερο ευέλικτη από την Επιτροπή μπορεί να εγγυηθεί μια διαδικασία πιο γρήγορη και περισσότερο ευαίσθητη στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της αγοράς.

Παρά τα πλεονεκτήματα αυτά, η πρόταση για τη δημιουργία μιας ανεξάρτητης κοινοτικής επιτροπής ανταγωνισμού συνάντησε τις έντονες αντιδράσεις της Επιτροπής και τελικά απορρίφθηκε. Το κυριότερο επιχείρημα εναντίον της ήταν ότι η δημιουργία μιας τέτοιας είναι πιθανόν να δημιουργήσει προβλήματα στην ενιαία εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού (Ehlermann, 2000).

Σύμφωνα με τον K. Van Miert, οι κοινοτικοί κανόνες του ανταγωνισμού αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο και η Επιτροπή είναι η μόνη κατάλληλη αρχή για την εφαρμογή τους. Η δημιουργία μιας ανεξάρτητης κοινοτικής επιτροπής ανταγωνισμού μπορεί να αποδειχθεί ακατάλληλη να προωθήσει τους στόχους του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού και να συμβαίνει στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς (Van Miert, 1996).

1.3.3 Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Για την εκπλήρωση των αποστολών που της αναθέτει το άρθρο 89 και των διατάξεων που έχουν θεσπιστεί βάσει του άρθρου 83 της Συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή μπορεί να συγκεντρώσει όλες τις πληροφορίες που χρειάζεται από τις κυβερνήσεις και τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, καθώς και από τις επιχειρήσεις και τους συνδέσμους επιχειρήσεων.

Εάν σε κάποιον κλάδο η εξέλιξη των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών, οι διακυμάνσεις και η ακαμψία των τιμών ή άλλες περιστάσεις δημιουργούν την υπόνοια ότι ο ανταγωνισμός περιορίζεται ή νοθεύεται, η Επιτροπή μπορεί να κάνει μια γενική έρευνα. Στα πλαίσια αυτής της ερευνάς μπορεί να ζητήσει από τις επιχειρήσεις του κλάδου αυτού τις πληροφορίες που χρειάζεται για την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 (ΣΕΚ), ιδίως ως προς τις συμφωνίες, τις αποφάσεις και τις εναρμονισμένες πρακτικές, οι οποίες κανονικά εξαιρούνται της κοινοποίησης.

Μπορεί επίσης να ζητήσει από τις επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων, των οποίων οι διαστάσεις επιτρέπουν την υπόθεση ότι κατέχουν δεσπόζουσα θέση στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό της τμήμα, την δήλωση των στοιχείων σχετικά με την διάρθρωση και τη συμπεριφορά τους, στοιχείων απαραίτητων για την εκτίμηση της κατάστασης του ανταγωνισμού μέσα στον κλάδο υπό το φως του άρθρου 82 (ΣΕΚ).

Οι εθνικές αρχές του ανταγωνισμού, οι εθνικές και κοινοτικές δικαιοδοσίες και η Επιτροπή έχουν η καθεμία τις δικές της αρμοδιότητες και υποχρεώσεις σύμφωνα με τις αρχές, τις οποίες έχει καθιερώσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Ανακοινώσεις της Επιτροπής του Φεβρουαρίου 1993 και του Οκτωβρίου 1997 επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας μεταξύ αυτής και των εθνικών δικαιοδοσιών με στόχο την αποκέντρωση στην εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή δηλώνει, ιδίως, ότι η ίδια είναι αρμόδια αρχή για τον προσανατολισμό και την εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού της Ένωσης, ενώ οι εθνικές αρχές εξετάζουν τις υποθέσεις που παράγουν τα αποτελέσματα τους κυρίως στην επικράτεια τους και προστατεύουν τα υποκειμενικά δικαιώματα των προσώπων στις μεταξύ τους σχέσεις.

Όταν η εφαρμογή των άρθρων περί ανταγωνισμού της Συνθήκης Ε.Κ. τους παρουσιάζει δυσκολίες, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να ζητούν την γνώμη της Επιτροπής. Σε ανακοίνωση της 31ης Οκτωβρίου 1995, η Επιτροπή δηλώνει την πρόθεση της να εγκαθιδρύσει στενή συνεργασία με τις εθνικές δικαιοδοσίες στο πεδίο των εθνικών ενισχύσεων.

Σύμφωνα με τα άρθρα 53 και 54 της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, η Επιτροπή οφείλει να εξετάζει εάν οι υποθέσεις τις οποίες χειρίζεται υπόκεινται σε αυτά τα άρθρα. Επομένως, αυτή παίρνει τις αποφάσεις ως προς τις υποθέσεις που ενδέχεται να επηρεάζουν το διακριτικό εμπόριο μέσα στον ΕΟΧ. Επίσης αυτή αποφασίζει όταν οι ενεχόμενες πρακτικές ενδέχεται να διαταράζουν τις συναλλαγές μεταξύ ενός κράτους μέλους της Ε.Ε. και ενός ή περισσοτέρων κρατών της Ε.Ζ.Ε.Σ. (Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών), υπό τον όρο ότι οι ενεχόμενες επιχειρήσεις πραγματοποιούν πάνω από το 67% του συνολικού κύκλου εργασιών τους στην επικράτεια της Ε.Ε.

Αντίθετα, η Αρχή Επίβλεψης της ΕΖΕΣ, επιλαμβάνεται των περιπτώσεων που αφορούν επιχειρήσεις, ο κύκλος εργασιών των οποίων στον χώρο της Ε.Ζ.Ε.Σ. είναι μεγαλύτερος του 33% του συνολικού κύκλου εργασιών τους στον Ε.Ο.Χ., εκτός εάν θίγεται το εμπόριο μέσα στην Ένωση. Οι αρμοδιότητες διαμοιράζονται κατά τον ίδιο τρόπο ως προς τις αιτήσεις αρνητικής πιστοποίησης σχετικά με τις δεσπόζουσες θέσεις. Οι συγκεντρώσεις επιχειρήσεων που έχουν κοινοτική διάσταση υπόκεινται

στην αρμοδιότητα της Επιτροπής. Αυτή έχει καθορίσει σε έναν κανονισμό τις λεπτομέρειες της εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού που θεσπίζονται στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο²⁵.

Στις 13 Φεβρουαρίου 2002, η Επιτροπή υιοθέτησε μια νέα πολιτική περί επιείκειας, η οποία δημιουργεί μεγαλύτερα κίνητρα για τις επιχειρήσεις για να καταγγέλλουν τις σοβαρότερες από τις παραβιάσεις των κανόνων περί περιοριστικών συμφωνιών και καταχρήσεων δεσπόζουσας θέσης. Η νέα πολιτική όχι μόνο αυξάνει την νομική εξασφάλιση που παρέχεται στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να συνεργασθούν, αλλά βελτιώνει και την συνολική διαφάνεια των ενεργειών της Επιτροπής στον τομέα αυτόν. Με τον τρόπο αυτό, η ανακοίνωση που εξέδωσε η Επιτροπή το 2002 σχετικά με τη μη επιβολή προστίμων και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό βήμα για την αποκάλυψη και την καταστολή των συμφωνιών καθορισμού τιμών και άλλων ιδιαίτερα σοβαρών μορφών σύμπραξης.

Οι νέοι κανόνες αναπροσάρμοσαν την προηγούμενη ανακοίνωση περί επιείκειας του 1996 και ισχύουν για τις αποκαλούμενες οριζόντιες συμπράξεις²⁶.

Οι ενέργειες της Επιτροπής στον τομέα του ανταγωνισμού, ελέγχονται, από νομική άποψη, από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το οποίο μπορεί να ακυρώσει ή να τροποποιήσει τις τυπικές αποφάσεις της Επιτροπής, όπως είναι οι αρνητικές πιστοποιήσεις, οι αποφάσεις παροχής ή άρνησης εξαιρέσης κτλ. Επίσης το Δικαστήριο μπορεί να επιβεβαιώσει, να μειώσει, να ακυρώσει ή να αυξήσει τα πρόστιμα και τις χρηματικές ποινές που επιβάλλει η Επιτροπή.

Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο αφορά μια απόφαση της Επιτροπής μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο, όπως και κάθε πρόσωπο το οποίο δεν αφορά η απόφαση αλλά το οποίο θεωρεί ότι έχει έννομο συμφέρον. Η πολιτική ανταγωνισμού της Επιτροπής ελέγχεται πολιτικά στο σύνολο της από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κυρίως ως προς τους προσανατολισμούς της και της ετήσιας έκθεσης της.

---

²⁵ ΜΟΥΣΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ, ΔΙΚΑΙΟ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ», ΣΕΛ280 ,10, ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2003.

²⁶ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΕΠΙΤΡΟΠΗ: "XXXIIη ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ 2002(ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ Ε.Ε.-2002», ΣΕΛ.29-30 ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ-2003.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ - MICROSOFT CORPORATION

2.1 Η δημιουργία και η ανάπτυξη της Microsoft

Το 1975 ιδρύεται στην Αμερική μια νέα εταιρεία λογισμικού λεγόμενη τότε micro-soft. Ιδρυτές ήταν οι Μπιλ Γκέιτς και τον Πωλ Άλεν, και τα κεντρικά γραφεία της βρίσκονται στο Ρέντμοντ της πολιτείας Ουάσινγκτον των ΗΠΑ. Το όραμα του ιδρυτή της εταιρείας βασιζόταν στο τρίπτυχο: 1) συνεχής εξέλιξη για την κατάκτηση της κορυφής, 2) ανάπτυξη νέων τεχνολογιών όταν και όπου αυτές εμφανίζονται και 3) Βέλτιστη εξυπηρέτηση των πελατών της²⁷. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού η εταιρεία εστίασε στην δημιουργία λογισμικού προκειμένου να παρέχει λύσεις σε συγκεκριμένα επιχειρησιακά προβλήματα, να δημιουργήσει πρωτοποριακές ιδέες και να επιτύχει την αποτελεσματική διασύνδεση της εταιρείας με τον πελάτη και τις ανάγκες του προκειμένου να διαπιστωθεί ποιες λύσεις τον εξυπηρετούν περισσότερο στην κάλυψη αυτών των αναγκών²⁸. Τα πιο γνωστά προϊόντα της είναι το λογισμικό υπολογιστών: λειτουργικό σύστημα Microsoft Windows, το σύνολο εφαρμογών γραφείου Microsoft Office, οι κονσόλες παιχνιδιών Xbox, το λογισμικό για κινητά τηλέφωνα (παλιά: Windows Mobile, Windows CE), και τώρα Windows Phone, και οι υπηρεσίες και προϊόντα Windows Live και παράγει επίσης λογισμικό για επιχειρήσεις και ηλεκτρονικά παιχνίδια και άλλα, ενώ παρέχει και υπηρεσίες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, διαδικτυακής αποθήκευσης, κοινωνικής δικτύωσης. Η εταιρεία έχει περίπου 94.290 υπαλλήλους σε 102 χώρες. Πέρα από τη δημιουργία προτύπων προϊόντων και υπηρεσιών, η εταιρεία υιοθέτησε στρατηγικές Εταιρικής Ευθύνης στα πρότυπα της Nike και Motorola, οι οποίες όχι μόνο δαπανούν μεγάλα κεφάλαια σε δραστηριότητες κοινωνικής ευθύνης, αλλά προωθούν αυτές τις ενέργειες και στο ευρύτερο κοινό μέσω των έντυπων ανακοινώσεων όπου δίνουν έμφαση στην βελτίωση των συνθηκών ζωής των εργαζομένων σε αναπτυσσόμενες χώρες²⁹

---

²⁷ Manasakis Constantine, *Public Governance and Regulation of Private Corporate Social Responsibility*, University of Greece, Erasmus Intensive Programme, στο: <http://slideplayer.com/slide/5928351/>, 2015.

²⁸ Manasakis Constantine, *Public Governance and Regulation of Private Corporate Social Responsibility*, University of Greece, Erasmus Intensive Programme, στο: <http://slideplayer.com/slide/5928351/>, 2015.

²⁹ Manasakis Constantine, Mitrokostas Evangelos, Petrakis Emmanuel, *Corporate Social Responsibility in Oligopoly*. Business Economics & New Technologies Laboratory (B.E.NE.TeC). Department of

Η εξέλιξή της προήλθε από μια συνεργασία που έλαβε χώρα μεταξύ της εταιρείας IBM που ήταν τότε η μεγαλύτερη κατασκευάστρια υπολογιστών εκείνης της εποχής και ήθελε να παρουσιάσει στην αγορά τους προσωπικούς υπολογιστές. Για αυτό χρειαζόταν ένα λειτουργικό σύστημα το οποίο δημιούργησε η Microsoft. Η Microsoft παρέδωσε στην IBM το λειτουργικό, που η εταιρεία ονόμασε PC-DOS. Η επιτυχία του IBM PC υπήρξε τεράστια και, όπως ήταν φυσικό, αυτό έδωσε τεράστια ώθηση στη Microsoft, η οποία, φρόντισε να κρατήσει τα δικαιώματα του DOS, μη εκχωρώντας αποκλειστικότητα στην IBM. Έτσι, όταν εμφανίσθηκαν οι «κλώνοι» του IBM PC, η Microsoft ήταν σε θέση να εφοδιάζει τους κατασκευαστές με λειτουργικό σύστημα (με ορισμένες διαφοροποιήσεις από αυτές του PC-DOS), το οποίο επονόμασε MS-DOS (Microsoft Disk Operating System).³⁰ Η ενέργεια αυτή έβαλε την εταιρεία σε τροχιά αλματώδους ανάπτυξης, η οποία συνεχίζεται έως και σήμερα αφού έχει εμπλουτίσει και διευρύνει τους τομείς παραγωγής της. Στη συνέχεια η εταιρεία χρησιμοποίησε την δυναμική και αναπτυσσόμενη θέση στην αγορά προκειμένου να δημιουργήσει μια επιθετική στρατηγική προς άλλους κατασκευαστές «κλώνων» όπως η Compaq με την δημιουργία επιπρόσθετων λειτουργικών συστημάτων και σουιτών γραφείου. Η επιθετική αυτή στάση της Microsoft είχε σαν αποτέλεσμα την ραγδαία εξέλιξή της στην παγκόσμια αγορά, από έναν μικρό παίκτη σε έναν κυρίαρχο προμηθευτή λογισμικού³¹.

2.2 Microsoft και Υπουργείο Δικαιοσύνης των Η.Π.Α.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 η εταιρεία σημείωσε μια τεράστια επιτυχία τέτοιο βεληνεκούς ώστε να κατακτήσει το 90% της παγκόσμιας αγοράς υπολογιστών³². Η επιτυχημένη στρατηγική παρουσία της εταιρείας αποτελεί αντικείμενο μελέτης και ανάλυσης ιδίως από τη στιγμή που η Microsoft είχε να αντιμετωπίσει ανταγωνιστές με μεγαλύτερη εμπειρία αλλά και οικονομικό μέγεθος όπως ήταν οι Netscape, Novell, Sun Microsystems αλλά και η IBM. Πέρα όμως από

Economics University of Crete. Working Paper: 2007-07 στο:

<http://www2.aueb.gr/conferences/Crete2007/PhD%20papers/Mitrokostas.pdf.pdf>, 2007.

³⁰ *A Short History of MS-DOS*, στο:

<https://web.archive.org/web/20130801102940/http://patersonstech.com/Dos/Byte/History.html>, 01/08/2013.

³¹ Dan Knight, *The Rise of the Microsoft Monopoly* στο: <http://lowendmac.com/2008/rise-of-microsoft-monopoly/>, 20/03/2008.

³² Khan, S., Islam, F., & Ahmed, S. Is Microsoft a Monopoly: An Empirical Test. *American Business Review*; 22, 2, 130-134, June 2004.

τους οικονομικούς αναλυτές, η θέση της εταιρείας καθώς και οι επιχειρηματικές πρακτικές αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας τόσο από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, όσο και από την Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου, με αποτέλεσμα να διεξάγουν Ειδική Εξεταστική Επιτροπή προκειμένου να διαπιστωθεί αν η Microsoft παραβίασε τους σχετικούς αντιμονοπωλιακούς Νόμους των ΗΠΑ, οι οποίοι σχεδιάστηκαν προκειμένου να εμποδίσουν τις, μεγαλύτερες κυρίως, εταιρείες από το να μετασχηματιστούν σε μονοπώλια.

Το 1995 η Microsoft εισάγει στην αγορά το λειτουργικό της σύστημα Windows 95. Στο συγκεκριμένο λειτουργικό η εταιρεία ενσωμάτωσε τον περιηγητή ιστοσελίδων Internet Explorer. Η Microsoft ξόδεψε κεφάλαια ύψους εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων για την ανάπτυξη μιας ανανεωμένης έκδοσής του και πολύ περισσότερα στην επιθετική διαφήμισή του στο ευρύτερο κοινό. Η κοστολόγηση του περιηγητή ήταν μηδενική. Επιπλέον η ίδια η Microsoft πλήρωνε τις εταιρείες τηλεφωνίας και Ιντερνέτ καθώς και τους κατασκευαστές ηλεκτρονικών υπολογιστών για την προώθησή του. Σύμφωνα με τον Bennett³³ την ίδια χρονιά ξεκίνησε η νομική έρευνα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ, με βάση της οποίας η Microsoft κατηγορούταν για χρήση συμβάσεων αποκλεισμού άλλων εταιριών του κλάδου από το να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με εκείνη.

Προκειμένου να αποφύγει τις επιπλέον κυρώσεις η Microsoft υπέγραψε ένα συναινετικό διάταγμα με το οποίο αποδέχονταν ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά τη σύναψη συμφωνιών για την χορήγηση αδειών λογισμικού στις εταιρείες πληροφορικής αλλά και στους ιδιώτες. Στόχος του Υπουργείου Δικαιοσύνης ήταν η συνεχής παρακολούθηση των ενεργειών της Microsoft ώσπου εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία σημειώνονταν ότι η Microsoft παραβίαζε τους όρους του διατάγματος, εκμεταλλευόταν την κυρίαρχη θέση στην αγορά προκειμένου να ασκήσει μονοπωλιακή επιρροή στον ανταγωνισμό και να επιτύχει λεόντειο αύξηση του αγοραστικού της μεριδίου, ενώ παράλληλα χρησιμοποιούσε τακτικές εκφοβισμού και επιθετικού marketing προκειμένου να περιορίσει την στρατηγική δράση των ανταγωνιστών της. Τον Μάιο του 1998, το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ μαζί με ακόμη 20 πολιτείες εκπόνησε μια αντιμονοπωλιακή αγωγή κάτω από την ονομασία *Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής εναντίον Microsoft* (USA vs Microsoft) με

---

³³ Bennett, Eric, *U.S. v Microsoft: Choosing the Right Remedy*. στο: <http://www.vcnet.com/bms/features/remedies.shtml>, 1999.

την κατηγορία ότι η εταιρεία εκμεταλλευόταν την μονοπωλιακή της δύναμη προκειμένου να κερδίσει τμήμα της αγοράς μέσα από την χρήση παράνομων και καταχρηστικών εμπορικών πρακτικών.

Η εταιρεία κατηγορήθηκε ότι παραβίασε τους παρακάτω αντιμονοπωλιακούς νόμους:

- Ο πρώτος νόμος για τον οποίο κατηγορήθηκε η Microsoft είναι ο νόμος Σέρμαν (Sherman act). Σύμφωνα με αυτόν τον νόμο, ο οποίος παρουσιάστηκε από τον γεροισιαστή Τζον Σέρμαν (John Serman), το αμερικανικό Κογκρέσο έχει την δύναμη ώστε να ρυθμίζει το εμπόριο μεταξύ των διαφορετικών πολιτειών των ΗΠΑ. Κατά συνέπεια τα άρθρα του νόμου παρέχουν στην Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση των ΗΠΑ την εξουσία προκειμένου να εφαρμόζει διαδικασίες εναντίον των μονοπωλίων φτάνοντας μέχρι το σημείο της οριστικής διάλυσής τους³⁴. Σύμφωνα με τον συγκεκριμένο νόμο αναφέρεται ότι το έθνος υπόκειται σε ζημία στη περίπτωση που επιμέρους ανταγωνιστικές επιχειρήσεις έλθουν σε συμφωνία προκειμένου να αποκτήσουν τεράστια δύναμη με το να ενώσουν τα τμήματα της αγοράς ή με το να εμποδίσουν άλλες επιχειρήσεις ώστε να τις ανταγωνιστούν. Επιπλέον ο ίδιος νόμος απαγορεύει συγκεκριμένες πρακτικές όπως είναι η επιθετική τιμολόγηση. Έτσι για παράδειγμα απαγορεύεται στις επιχειρήσεις να πωλούν προϊόντα κάτω του κόστους προκειμένου να εξαφανίσουν τον ανταγωνισμό.
- Ο δεύτερος νόμος τον οποίο παραβίασε η Microsoft αναφέρεται σε εκείνον του Κλέιτον (Clayton) το 1914, ο οποίος λειτουργεί συμπληρωματικά με εκείνον του Sherman. Ο νόμος αυτός εστιάζει σε συγκεκριμένες αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές οι οποίες μειώνουν δραματικά την δημιουργία κλίματος ελεύθερου ανταγωνισμού ή δημιουργούν εκείνες ολιγοπωλιακά ή μονοπωλιακά περιβάλλοντα. Μια τέτοια αντι-ανταγωνιστική πρακτική η οποία ελέγχεται από τον Νόμο Κλέιτον αποτελεί η δεσμευτική συμφωνία όπου ο πωλητής ενός

---

³⁴ Letwin William L. *Congress and the Sherman Antitrust Law: 1887-1890*, 23 U.Chi.L.Rev 221, 1956.

προϊόντος Α χρησιμοποιεί την δύναμή του στην αγορά προκειμένου να αναγκάσει τον αγοραστή ώστε να αγοράσει ένα προϊόν Β.

Τόσο ο Νόμος Σέρμαν όσο και ο Νόμος Κλείτον επιβάλλονται από την Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου των ΗΠΑ, αλλά και από το Υπουργείο Δικαιοσύνης της ίδιας χώρας³⁵.

Σύμφωνα με τον Stein³⁶, υπάρχουν τέσσερις κύριες απόψεις οι οποίες δημιουργήθηκαν από την νομική δίωξη της Microsoft. Η πρώτη άποψη αναφέρει ότι η Microsoft παράνομα διατηρεί ένα μονοπώλιο στα λειτουργικά συστήματα των προσωπικών υπολογιστών. Η δεύτερη άποψη υποστηρίζει ότι η Microsoft παραβίασε το άρθρο 1 του Νόμου Σέρμαν μέσα από την παράνομη ενσωμάτωση του πλοηγού σελίδων Internet Explorer στο λειτουργικό της σύστημα Windows 95. Η τρίτη άποψη και πάλι μέσα από τον Νόμο Σέρμαν επισημαίνει ότι η Microsoft δημιούργησε μια πλειάδα από συμβάσεις αποκλεισμού άλλων εταιρειών. Τέλος, η τέταρτη άποψη θεωρεί ότι η Microsoft επιχείρησε να μονοπωλήσει την αγορά πλοηγών ιστοσελίδων χρησιμοποιώντας μονοπωλιακές και επιθετικές πρακτικές.

Κατά τη διάρκεια της δίκης το Υπουργείο Δικαιοσύνης προσκόμισε στοιχεία στην επιφάνεια για τα οποία η Microsoft δεν είχε την δυνατότητα να φέρει ενστάσεις. Από την άλλη η στρατηγική υπεράσπισης της εταιρείας αναφέρονταν στην δημιουργία καινοτομιών, υποστηρίζοντας ότι αποτελεί μια εταιρεία τεχνολογίας και, ως εκ τούτου, διατηρεί το δικαίωμα στην καινοτομία και στη δημιουργία κλίματος δίκαιου ανταγωνισμού. Η Microsoft εστίασε στις ωφέλειες που αποκτούν οι χρήστες κατά τη χρήση των προϊόντων της εταιρείας. Η αποκόμιση θετικής εμπειρίας από την συνεχή ενασχόληση του χρήστη με τον προσωπικό του υπολογιστή μέσω του λειτουργικού συστήματός του αλλά και την γρήγορη σύνδεσή του στον κόσμο του διαδικτύου αποτέλεσε τον βασικό στόχο της εταιρείας για την επίτευξη του οποίου δαπάνησε τεράστια ποσά σε επενδύσεις έρευνας και τεχνολογίας. Η τελική ευχαρίστηση του πελάτη αποτέλεσε το βασικό μέλημα της επιχείρησης, ακόμα και αν αυτό σημαίνει ότι δεν θα δοθεί ίδιας έκτασης έμφαση στις αντιμονοπωλιακές πρακτικές.

---

³⁵ Martin, David Dale, *Mergers and the Clayton Act*, University of California, Berkeley and Los Angeles, 1959.

³⁶ Stein, Tom. *Microsoft Ruled a Monopoly. Court finds firm abused its power.* στο: <http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?file=/chronicle/archive/>, 1999.

Κατά την ανάγνωση των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία παρουσιάστηκαν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης εναντίον της Microsoft η έρευνα εστιάστηκε σε δύο επιμέρους πρακτικές της εταιρείας.

2.2.1. Επιθετική εμπορική πρακτική

Στη περίπτωση της Microsoft ως επιθετική πρακτική ορίστηκε η ενσωμάτωση του Internet Explorer στο λειτουργικό σύστημα των Windows. Όταν εισήχθησαν για πρώτη φορά τα Windows στην αγορά το Internet Explorer ήταν ενσωματωμένο στο λειτουργικό σύστημα. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το λειτουργικό σύστημα δεν μπορούσε να λειτουργήσει χωρίς την χρήση του πλοηγού σελίδων Internet Explorer. Από την μεριά τους το Υπουργείο Δικαιοσύνης αλλά και η Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου θεωρούν την ενσωμάτωση αυτή των δύο στοιχείων λογισμικού ως προσπάθεια της Microsoft στο να πωλήσει τα προϊόντα της φθηνότερα από την πραγματική τους αξία με σκοπό είτε την αποχώρηση των ανταγωνιστών από την αγορά, είτε την σύναψη συμβάσεων με επαχθείς όρους για τους ανταγωνιστές. Από την πλευρά της η Microsoft υποστήριξε ότι το λειτουργικό της σύστημα αποτελεί προϊόν καινοτομίας και ότι και τα δύο στοιχεία της αποτελούσαν ένα ενιαίο, αλληλένδετο και αλληλοϋποστηριζόμενο τμήμα, η απουσία του πλοηγού ιστοσελίδων στερεί την δυνατότητα λειτουργίας για ολόκληρο το λειτουργικό σύστημα. Από την άλλη μεριά, οι ομάδες πίεσης προς την Microsoft, ανέτειναν το επιχείρημα ότι ο πλοηγός ιστοσελίδων αποτελεί ένα εντελώς ξεχωριστό τμήμα του συνολικού λογισμικού. Κατά συνέπεια ο αγοραστής ενός υπολογιστή με προεγκατεστημένο το λειτουργικό σύστημα δεν λαμβάνει την ελεύθερη επιλογή της εγκατάστασης του πλοηγού ιστοσελίδων της αρεσκείας του.

Ένα επιπλέον επιχείρημα της Microsoft αποτελεί το γεγονός ότι με την αγορά του λειτουργικού συστήματος ο πελάτης λαμβάνει και χρησιμοποιεί τον πλοηγό ιστοσελίδων Internet Explorer εντελώς δωρεάν. Σε αυτό το επιχείρημα, οι κατήγοροι της εταιρείας απαντούν ότι αποτελεί καθαρή ένδειξη ότι η Microsoft χρησιμοποιεί το λειτουργικό σύστημα προκειμένου να αποκτήσει ακόμη μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά των πλοηγών ιστοσελίδων. Η εταιρεία ήταν ήδη γνωστή εδώ και μια δεκαετία από τις πωλήσεις λειτουργικών συστημάτων που ανέρχονταν σε εκατομμύρια αντίγραφα. Επιπλέον, οι χρήστες του διαδικτύου άρχισαν να αυξάνονται δραματικά από τα μέσα της δεκαετίας του '90 και η Microsoft εκμεταλλεύτηκε το γεγονός ότι

μπορούσε σε κάθε χρήστη του λειτουργικού της να τοποθετήσει το δικό της πλοηγό ιστοσελίδων δωρεάν. Με αυτό τον τρόπο απέτρεπε άλλες κατασκευάστριες πλοηγών ιστοσελίδων όπως η Netscape και η America Online (AOL) να γίνουν ιδιαίτερα ανταγωνιστικές.

Επιπροσθέτως, το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ κατηγόρησε την Microsoft ότι επιχείρησε να κατασκευάσει μια δική της έκδοση της γλώσσας Java. Η γλώσσα αυτή χρησιμοποιείται προκειμένου να δημιουργήσει μια κοινή βάση εφαρμογών που δύνανται να λειτουργήσουν σε υπολογιστές με διαφορετικά λειτουργικά συστήματα αλλά και με διαφορετικούς πλοηγούς ιστοσελίδων. Με την κατασκευή λοιπόν μια εξειδικευμένης εκδοχής της γλώσσας, η Microsoft κατάφερε να μην γίνει η Java το κοινό πρότυπο συνεννόησης όλων των υπολογιστών, ώστε να χρησιμοποιηθεί σε διαφορετικούς πλοηγούς σελίδων. Εξοβελίζοντας την Java από την αγορά η Microsoft θυσίασε βραχυπρόθεσμα κέρδη από τις πωλήσεις του Internet Explorer, εφόσον τον χορηγούσε σε κάθε αντίγραφο του λειτουργικού της συστήματος δωρεάν, από την άλλη όμως διατηρούσαν υψηλά μακροπρόθεσμα οφέλη από την απουσία αξιόλογου ανταγωνισμού στην αγορά.

2.2.2 Συμπεριφορά Αποκλεισμού

Σε συνδυασμό με την επιθετική εμπορική πολιτική, η Microsoft είχε τη δυνατότητα να επισυνάπτει συμφωνίες με Κατασκευαστές Πρότυπου Υλικού (Original Engineering Manufacturers – OEM) όπως ήταν η DELL και η Compaq, εφόσον οι κατασκευαστές δεν αφαιρούσαν τον Internet Explorer από το λειτουργικό σύστημα που συνόδευε τους υπολογιστές τους. Με αυτό τον τρόπο η Microsoft κατάφερε να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της από το να δημιουργούν δεσμούς συνεργασίας με τους κατασκευαστές, ενώ ταυτόχρονα απέτρεπαν τους μεμονωμένους χρήστες από το να εγκαταστήσουν τον πλοηγό ιστοσελίδων της προτίμησής τους.

Επιπροσθέτως των παραπάνω πράξεων, η Microsoft προέβαινε σε ειδικές προσφορές για όσους προμηθευτές δεν προχωρούσαν στην προώθηση ανταγωνιστικών λειτουργικών συστημάτων προς αυτήν. Η εταιρεία έδειχνε ευνοϊκή μεταχείριση σε όσες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας προτιμούσαν τον Internet Explorer ως το πλοηγό σελίδων για τις συσκευές κινητών τηλεφώνων ή υπερφορητών υπολογιστών (PDA). Η Microsoft σε συνεργασία με τις κατασκευάστριες εταιρείες αλλά και τις επιχειρήσεις κινητής τηλεφωνίας δημιουργούσε μια σειρά λογισμικού

όπως πλατφόρμες επικοινωνίας, παιχνίδια, ηλεκτρονικά καταστήματα και εφαρμογές γραμματειακής υποστήριξης οι οποίες λειτουργούσαν ή συνεργάζονταν αποκλειστικά με τον πλοηγό ιστοσελίδων Internet Explorer.

Τέλος, η Microsoft επιχειρούσε να δεσμεύσει τις κατασκευάστριες εταιρείες να αγοράσουν το λειτουργικό της σύστημα για όλη την γκάμα ηλεκτρονικών υπολογιστών ή φορητών συσκευών που κατασκεύαζαν αποκλείοντας την εγκατάσταση τρίτων λειτουργικών συστημάτων στις ίδιες συσκευές. Από την πλευρά της η Microsoft υποστήριξε ότι ποτέ δεν ζήτησε από τους κατασκευαστές ηλεκτρονικών υπολογιστών να αφαιρέσουν ανταγωνιστικούς πλοηγούς ιστοσελίδων όπως το Netscape ή έστω το τα εικονίδιά τους από την επιφάνεια εργασίας. Όμως ήταν εκείνη η οποία μείωνε συνεχώς τις τιμές των προϊόντων της σε σημείο που ο ανταγωνισμός να είναι αδύνατον να την πλησιάσει. Με δεδομένη αυτή τη στρατηγική, οι εταιρείες κατασκευής ηλεκτρονικών υπολογιστών έθεταν τον Internet Explorer ως τον βασικό πλοηγό ιστοσελίδων, ενώ τοποθετούσαν ιστοσελίδες που παρέπεμπαν στη μεταφόρτωση του ή την ανανέωσή του από τους χρήστες, δίχως να παραπέμπουν σε ανάλογες ιστοσελίδες ανταγωνιστικών προϊόντων. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ενώ οι ανταγωνιστικοί πλοηγοί ιστοσελίδων δεν αποκλείονταν από την αρχική εγκατάσταση σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές ένα μεγάλο ποσοστό των προσωπικών ηλεκτρονικών υπολογιστών έφταναν στα κανάλια διανομής για διοχέτευση στην αγορά αποκλειστικά με τον Internet Explorer εγκατεστημένο. Οι ανταγωνιστικές εταιρείες δεν ήταν δυνατόν να ακολουθήσουν την Microsoft σε έναν μακροχρόνιο πόλεμο τιμών και προσφορών προς τους κατασκευαστές δεδομένης της οικονομικής επιφάνειας της Microsoft και της ικανότητάς της να μπορεί να ρίχνει τις τιμές των λειτουργικών της συστημάτων όσο χρειαστεί προκειμένου να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε πρόκληση.

Η Microsoft με τη σειρά της επιχείρησε να ανασκευάσει τις κατηγορίες θεωρώντας ότι η αφαίρεση του Internet Explorer θα μειώσει την λειτουργική απόδοση του λογισμικού της. Όταν το δικαστήριο απαίτησε την απόδειξη των λεγομένων της εταιρείας, η Microsoft παρέδωσε μια βιντεοκασέτα η οποία περιείχε μια επίδειξη όπου η υποτιθέμενη αφαίρεση του Internet Explorer από τα Windows προκαλούσε αναπάντεχη λήξη του λειτουργικού συστήματος. Από την διασταύρωση των δεδομένων, η ενάγουσα αρχή διαπίστωσε ότι τα εικονίδια στην επιφάνεια εργασίας του λειτουργικού συστήματος εξαφανίζονταν και στην συνέχεια

επανεμφανίζονταν, ώστε να υποστηριχθεί η άποψη ότι η εταιρεία διαστρέβλωσε τα στοιχεία που υπήρχαν στην βιντεοκασέτα με αποτέλεσμα η αμυντική τακτική της Microsoft να χάσει την αξιοπιστία της. Εάν τα στοιχεία που προσκόμισε η Microsoft ήταν αληθινά τότε υπήρχε μεγάλη πιθανότητα για την εταιρεία να απαλλαχθεί από τις κατηγορίες αποδεικνύοντας ότι το Internet Explorer αποτελεί όντως συστατικό στοιχείο ολόκληρου του λειτουργικού συστήματος. Με την παρουσίαση όμως ψευδών στοιχείων η εταιρεία έχασε την δυνατότητα για την δημιουργία μιας δυναμικής αμυντικής στάσης η οποία θα έβγαζε την εταιρεία από τον κλοιό των ομάδων πίεσης.

Η δίκη συνεχίστηκε για πολλά ακόμα έτη. Στις 5 Νοεμβρίου του 1999, Ο δικαστής Thomas Penfield Jackson του Περιφερειακού Δικαστηρίου των ΗΠΑ ανακοίνωσε δημόσια ότι η Microsoft όντως διατηρούσε μια μονοπωλιακή στρατηγική την οποία και χρησιμοποιούσε προκειμένου να βλάψει τους καταναλωτές αλλά και τις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις. Ο ίδιος δικαστής όρισε έναν ειδικό διαμεσολαβητή προκειμένου να ρυθμίσει τις διαπραγματεύσεις μεταξύ της Microsoft και της Αμερικάνικης Κυβέρνησης με την ελπίδα ότι θα βρεθεί μια συμβιβαστική λύση στην δικαστική αυτή υπόθεση. Οι προσπάθειες αυτές για συμβιβασμό έληξαν την 1η Απριλίου του 2000. Στις 3 Απριλίου ο δικαστής Jackson εκτόνησε την τελική απόφαση ότι η Microsoft παρενέβη τους Αμερικανικούς Αντιμονοπωλιακούς Νόμους με την δημιουργία μονοπωλίου και την διατήρηση της μονοπωλιακής δύναμης σε αντιδιαστολή με τους νόμους της αγοράς. Ως αποτέλεσμα της τελικής απόφασης το Υπουργείο Δικαιοσύνης και οι δικηγόροι των είκοσι εναγόμενων Πολιτειών των ΗΠΑ απευθύνθηκαν στον δικαστή προκειμένου να διασπάσει την Microsoft σε επιμέρους μικρότερες εταιρείες. Η κύρια εταιρεία θα αποσκοπούσε στην δημιουργία λειτουργικών συστημάτων ενώ ένα άλλο κομμάτι θα ενασχολείτο με την παραγωγή εφαρμογών λογισμικού.

Στις 7 Ιουνίου του 2000, ο δικαστής Jackson εκτόνησε μια απόφαση αποτελούμενη από δύο σημεία. Στο πρώτο σημείο η Microsoft είναι διαπράξει τα αδικήματα της δημιουργίας μονοπωλίου, προσπάθειας δημιουργίας μονοπωλίου και της παραβίασης των άρθρων 1 και 2 του Νόμου Σέρμαν. Αντίστοιχα, στο δεύτερο σημείο η Microsoft Corp. αποφασίζεται να διαιρεθεί σε δύο διαφορετικές εταιρείες, η

μία για την κατασκευή λειτουργικών συστημάτων Windows και η άλλη για την κατασκευή εφαρμογών πληροφορικής³⁷.

Από τη πλευρά της η Microsoft άσκησε άμεσα έφεση και το Δικαστήριο Εφέσεων των ΗΠΑ διαφώνησε σχετικά με τις κατηγορίες για σύναψη επαχθών συμφωνιών, ασκώντας παράλληλα κριτική στον Jackson για προσωπική ανάμειξη στην υπόθεση. Το ίδιο δικαστήριο όμως συμφώνησε στην κατηγορία του περιορισμού του ανταγωνισμού από την Microsoft. Η τελική απόφαση απέτρεπε την διάσπαση της Microsoft και μετέφερε την υπόθεση σε κατώτερο δικαστήριο για τελική επίλυση.

Οι διώξεις προς την Microsoft πήραν τη μορφή ενός τεράστιου σκανδάλου το οποίο προκάλεσε τριγμούς στον επιχειρηματικό κόσμο, άλλα και στην ίδια την Κυβέρνηση των ΗΠΑ. Ο τότε πρόεδρος της χώρας George W. Bush αναμείχθηκε ο ίδιος στην υπόθεση και δήλωσε ότι δεν ήταν πλέον πολιτική του Υπουργείου Δικαιοσύνης να διαχωρίσει την επιχείρηση. Το ίδιο το Υπουργείο συμφώνησε ώστε να προβεί σε μια συμβιβαστική συμφωνία με την εταιρεία, αρκεί να τεθούν κάποιοι περιορισμοί στους τρόπους δράσης της. Από την άλλη πλευρά η Microsoft πήρε αυτό που ήθελε και έτσι δεν διασπάστηκε, αλλά παρέμεινε μια ενιαία εταιρεία η οποία συνέχιζε να κυριαρχεί στην παγκόσμια αγορά λογισμικού. Ο συμβιβαστικός διακανονισμός εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο του Περιφερειακού Δικαστηρίου Kollar – Kotelly. Όπως ήταν αναμενόμενο, αρκετές από τις Πολιτείες των ΗΠΑ, αλλά και η Περιφέρεια της Κολούμπια όπου ανήκει η Πρωτεύουσα των ΗΠΑ, Washington δεν συμφωνούσαν με την συμβιβαστική απόφαση. Το αιτιολογικό τους βασιζόταν στο γεγονός ότι η συμβιβαστική απόφαση δεν απέτρεπε την Microsoft από το να ασκεί την μονοπωλιακή της πολιτική και κατά συνέπεια από την κυριαρχία της στην βιομηχανία λογισμικού.

Αντιθέτως υπάρχουν και απόψεις θετικές προς την Microsoft. Μια τέτοια άποψη προέρχεται από τον οικονομολόγο κάτοχο Νόμπελ, Milton Friedman, ο οποίος υποστηρίζει η δικαστική αυτή υπόθεση δεν έπρεπε καν να ξεκινήσει, αλλά να αφήσει τους νόμους της αγοράς να καθορίσουν την θέση της Microsoft σε σχέση με τον ανταγωνισμό. Εν τούτοις, ο Bennet³⁸ υποστηρίζει ότι η Microsoft θα έπρεπε να

---

³⁷ *United States and State of New York, et al., v. Microsoft Corporation.* στο: <http://www.usdoj.gov/atr/cases/f7200/7230.htm>, 2005.

³⁸ Bennett, Eric. *U.S. v. Microsoft: Choosing the Right Remedy.* στο: <http://www.vcnet.com/bms/features/remedies.shtml>, 1999.

διαλυθεί σε παραπάνω από δύο εταιρείες αναφορικά με τα προϊόντα ή υπηρεσίες που προσφέρουν. Το ένα κομμάτι αφορά το λειτουργικό σύστημα των Windows, το δεύτερο κομμάτι αφορά το τμήμα δημιουργίας προγραμματιστικών εργαλείων και το τρίτο τμήμα εκείνο που εστιάζει στην παραγωγή λογισμικού γραφείου. Ακόμη όμως και αυτή η λύση, ενδέχεται να περιπλέξει το συνολικό ζήτημα από τη στιγμή που η εταιρεία δημιουργούσε λογισμικό για διαφορετικές πελατειακές ομάδες που όμως ενσωμάτωνε στοιχεία από άλλα προγράμματα της ίδιας εταιρείας. Για παράδειγμα η σουίτα διαχείρισης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου outlook, το οποίο θεωρείται λογισμικό εργαλείο, αποτελούσε αναπόσπαστο κομμάτι της σουίτας γραφείου Microsoft Office. Επιπλέον, η Microsoft εκείνη την εποχή διατηρούσε πάνω από το 90% της παγκόσμιας αγοράς λογισμικού και η διάλυσή της με βάση τις γραμμές παραγωγής της θα μπορούσε να δημιουργήσει δύο ή τρία μονοπώλια για το κάθε προϊόν αντί για ένα όπως ήταν η ισχύουσα κατάσταση.

Παρά την πλειάδα αντίθετων απόψεων, αρχική απόφαση του Δικαστή Thomas Penfield Jackson να διαχωρίσει την Microsoft σε δύο εταιρείες έχει με την σειρά της την δική της συλλογιστική. Κατ' αρχήν υπήρχε ήδη δημιουργημένο ιστορικό με την διάσπαση της κάποτε μονοπωλιακής εταιρείας επικοινωνιών AT&T σε επιμέρους τμήματα. Με τον τρόπο αυτό θα ήταν ευκολότερη η παρατήρηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος των εταιριών που θα δημιουργούνταν από τον διαχωρισμό της αρχικής εταιρείας μέσα σε συνθήκες ανταγωνισμού. Η τελική απόφαση με την οποία ανατρέπονταν το αρχικό σκεπτικό του διαχωρισμού της εταιρίας, ουσιαστικά άφησε την Microsoft αλώβητη και της επέτρεψε να συνεχίσει τις μονοπωλιακές πρακτικές της. Από την πλευρά της η εταιρεία όντως δέχθηκε οικονομικές κυρώσεις και την υποχρέωση να τοποθετήσει περιορισμούς στους όρους των συμφωνιών της με τους κατασκευαστές, αλλά και στους όρους χρήσης του λογισμικού της με τους ιδιώτες. Επίσης υποχρεώθηκε να αλλάξει τις επιλογές των ρυθμίσεων για τα προγράμματά της, ενώ έδωσε την δυνατότητα επιλογής στους χρήστες να εγκαταστήσουν τον πλοηγό ιστοσελίδων της επιλογής τους. Αυτή η επιβολή περιορισμών συνέβαλε στον έλεγχο των πεπραγμένων της εταιρείας από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και την Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου. Η εταιρεία θα έπρεπε να ακολουθήσει αυστηρούς κανόνες οι οποίοι θα ελέγχονταν σχολαστικά από την Επιτροπή. Οι κανόνες και περιορισμοί για την εταιρεία σταμάτησαν οριστικά στις 12 Νοεμβρίου του 2007.

Από την πλευρά του χρήστη το λειτουργικό Windows θεωρείται ως ένα από τα πλέον φιλικά στη κατανόηση, εκμάθηση και λειτουργία του. Το συγκεκριμένο λειτουργικό θεωρείται ως «ολιστικό» με ενσωματωμένα πολλά διαφορετικά αλλά απαραίτητα εργαλεία για διαφορετικές ομάδες χρηστών. Συνεπώς το λειτουργικό αυτό σύστημα περιλαμβάνει έναν πλήρες λειτουργικό πλοηγό σελίδων, αλλά και την σουίτα γραφείου Microsoft Office για δημιουργία κειμένων, παρουσιάσεων, στατιστικών ή βάσεων δεδομένων. Η ολιστική αυτή οπτική εξυπηρετούσε τους ιδιώτες αλλά και εταιρικούς πελάτες οι οποίοι έβρισκαν αυτό που ήθελαν με μια εγκατάσταση σε σχέση με την απώλεια χρόνου για μια αντίστοιχη έρευνα αγοράς των ίδιων εργαλείων και προγραμμάτων λογισμικού από διαφορετικές εταιρείες καθώς και τα έξοδα που απαιτούνταν για την αγορά αυτών των διαφορετικών προγραμμάτων. Ακόμα ένα ζήτημα που επίλυε η χρήση ενσωματωμένων προγραμμάτων στο ίδιο λειτουργικό σύστημα ήταν εκείνο της *συμβατότητας*. Με βάση την αρχή της συμβατότητας τα ομογενοποιημένα προγράμματα στο λειτουργικό λειτουργούσαν με βάσει τις ίδιες αρχές, διατηρούν καλύτερη επικοινωνία δεδομένων μεταξύ τους, οι ανανεώσεις των προγραμμάτων αφορούν όλο το λειτουργικό περιβάλλον και δεν πραγματοποιούνται ξεχωριστά για κάθε πρόγραμμα και γενικότερα ελαχιστοποιείται η ανάγκη συντήρησης και αναβάθμισης εφόσον το λειτουργικό σύστημα λειτουργεί σαν μια ενιαία ολότητα.

Με βάση λοιπόν την φιλοσοφία της λειτουργίας των προϊόντων της Microsoft, ο χρήστης με την εκκίνηση του υπολογιστή μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα θα είναι σε θέση να δει τα περιεχόμενα μιας ιστοσελίδας στο Internet ή να γράψει μια επιστολή, αλλά και να χρησιμοποιήσει τον επεξεργαστή κειμένου με τέτοιο τρόπο ώστε να στείλει την επιστολή αυτή δια μέσου του διαδικτύου μέσα από ένα πρόγραμμα διαχείρισης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Για όλη αυτή την διαδικασία ο ίδιος χρήστης δεν χρειάζεται να αγοράσει κάποιο άλλο πρόγραμμα προκειμένου να το εγκαταστήσει και να το χρησιμοποιήσει. Γενικότερα ο χρήστης δεν ενδιαφέρεται ποια είναι η θέση της Microsoft στην παγκόσμια αγορά ή αν η ίδια εταιρεία χρησιμοποιεί μονοπωλιακές πρακτικές, αλλά ενδιαφέρεται πολύ περισσότερο για την ευκολία χρήσης του ίδιου προγράμματος σε διαφορετικούς υπολογιστές και για την ταχύτητα επίτευξης παραγωγικού, ή έστω, ωφέλιμου για αυτόν, αποτελέσματος.

Από την ευρύτερη κοινωνική, τεχνολογική αλλά και οικονομική σκοπιά αποτελεί επιτακτική ανάγκη να υπάρξει ένα πλαίσιο το οποίο να εξασφαλίζει την

ύπαρξη ενός κλίματος ανταγωνισμού στο οποίο η Microsoft να ασκεί ανταγωνιστικές επιχειρηματικές πρακτικές και στρατηγικές όπως και κάθε άλλη επιχείρηση μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας αλλά και της ελεύθερης οικονομίας της αγοράς. Η έναρξη της δικαστικής υπόθεσης έδειξε ότι διαφορετικές ομάδες ενδιαφέροντος (κυβέρνηση, πολιτείες, επιμέρους αγορές, ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, παραγωγοί κ.α.) έδωσαν το στίγμα προς αυτή την κατεύθυνση, το αποτέλεσμα όμως δεν ήταν αρκετό για να αποτρέψει την Microsoft από την χρήση επιθετικής συμπεριφοράς προς τις ομάδες αυτές.

Η Microsoft δημιούργησε μια πλατφόρμα ηλεκτρονικών υπηρεσιών κάτω από το κοινό όνομα «*Δίκτυο για την Ελευθερία της Καινοτομίας*» (Freedom to Innovate Network) βάση της οποίας περιλαμβάνει ηλεκτρονική αλληλογραφία καθώς και νομικές ενημερώσεις προς τα μέλη του. Από το Δίκτυο αυτό φαίνεται η βασική αρχή της επιχείρησης για την ανάγκη που έχει ως πάροχος τεχνολογικών προϊόντων και υπηρεσιών στη καινοτομία και τον δίκαιο ανταγωνισμό. Σύμφωνα λοιπόν με την επίσημη ιστοσελίδα της εταιρείας, σχεδόν όλα τα ζητήματα νομικής φύσης που απορρέουν από την δικαστική υπόθεση κατά των μονοπωλίων από τα δικαστήρια των ΗΠΑ έχουν επιλυθεί. Η ιστοσελίδα «*Ελευθερία στην Καινοτομία*» επίσης αναφέρεται μεταξύ στην Ελεύθερη Συμφωνία Εμπορίου μεταξύ των ΗΠΑ, των χωρών της Κεντρικής Αμερικής (Μέξικο, Ονδούρα, Γουατεμάλα, Νικαράγουα και Ελ Σαλβαδόρ) καθώς η εταιρία θεωρεί ότι αποτελεί το «*διαβατήριο*» για την ίδια αλλά και για άλλες αμερικάνικες επιχειρήσεις για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους σε παρθένες αγορές, περιορίζοντας ή και εξαφανίζοντας οριστικά τους όποιους δασμούς ή άλλα εμπόδια στην διεξαγωγή του ελεύθερου εμπορίου. Είναι φανερό, ότι η διεθνής επιρροή της Microsoft εξακολουθεί να αυξάνεται και αυτό με τη σειρά του αποτελεί την βάση της επιδίωξης για μια ακόμη μεγαλύτερη μονοπωλιακή στρατηγική σε διεθνές επίπεδο.

Συμπερασματικά αναφέρεται ότι παρά το γεγονός ότι η Microsoft δέχτηκε τις πιέσεις μιας ολομέτωπης επίθεσης από διαφορετικές ομάδες ενδιαφέροντος και υποχρεώθηκε σε περιορισμούς όσον αφορά τις στρατηγικές της, εξακολουθεί να παραμένει σε επικυρίαρχη θέση στην παγκόσμια αγορά, όπως επίσης και μια μονοπωλιακή δύναμη στην παραγωγή λειτουργικών συστημάτων και ευρύτερου λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η τελική συμβιβαστική απόφαση κατάφερε ελάχιστα να ανατρέψει το ισχύον καθεστώς και κατά συνέπεια να αποτρέψει την

εταιρεία από το να χρησιμοποιήσει την δύναμή της, ώστε να κατακτήσει με αθέμιτους τρόπους την αμερικανική αλλά και την παγκόσμια αγορά. Η χρήση αυτής της επιθετικής επιρροής ήταν τόσο καταλυτική ώστε τα αποτελέσματά της φαίνονται και σήμερα το ίδιο ορατά. Τα αποτελέσματα της δικαστικής υπόθεσης σε συνδυασμό με τους όποιους περιορισμούς υπόκειται η Microsoft δείχνουν ότι η επικυριαρχία της έχει δημιουργήσει μια αγορά όπου οι ανταγωνιστές αλλά και η όποια δυναμική εταιρεία για την ανάπτυξη νέων λειτουργικών συστημάτων σε προσωπικούς υπολογιστές, εξακολουθεί να περιστρέφεται ακόμη στην προ ΗΠΑ εναντίον Microsoft εποχή.

2.3 Η Microsoft και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Κατά τη διάρκεια που κορυφωνόταν η διένεξη μεταξύ Microsoft και της ομοσπονδιακής κυβέρνησης των ΗΠΑ, ξεκίνησε μια ακόμη διαμάχη της εταιρείας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η υπόθεση ξεκίνησε το 1998 αν και οι απαρχές της εντοπίζονται μερικά χρόνια πριν, δηλαδή το 1993 ενώ συνεχίστηκε μέχρι το 2012, αν και οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παγιώθηκαν το 2007, με συνεχείς αντιπαραθέσεις οι οποίες συνεχίζονται μέχρι και τις μέρες μας. Αιτία για την δημιουργία αυτής της υπόθεσης ήταν η συνεχής άρνηση της Microsoft να δώσει σε άλλες εταιρείες που δημιουργούσαν προγράμματα και εργαλεία για το λειτουργικό της σύστημα Windows, βασικές πληροφορίες οι οποίες ήταν απαραίτητες προκειμένου τα προγράμματα αυτά να λειτουργήσουν αρμονικά με το συγκεκριμένο λειτουργικό σύστημα.

Το 1998, χρονιά που ξεκίνησε η δικαστική διαμάχη, το λειτουργικό σύστημα των Windows παρέμενε ως το πιο επικρατών στην παγκόσμια αγορά λογισμικού, θέση που δεν έχει απολέσει μέχρι και σήμερα. Ήδη όμως από το 1993, η Novell ισχυρίστηκε ότι η Microsoft αποκλείει τους ανταγωνιστές της από την αγορά μέσα από μονοπωλιακές πρακτικές. Η διαμαρτυρία της εν λόγω εταιρείας επικεντρώθηκε στις πρακτικές αδειοδότησης εκείνη την εποχή, οι οποίες απαιτούσαν οικονομικά ανταλλάγματα για την χρήση σε κάθε προσωπικό υπολογιστή ο οποίος πωλούνταν από εξουσιοδοτημένο προμηθευτή της Microsoft, ανεξάρτητα αν ο υπολογιστής είχε

ή δεν είχε εγκατεστημένη κάποια έκδοση λειτουργικού συστήματος που ανήκε στη Microsoft³⁹.

Το 1998, η Sun Microsystems, κατηγόρησε την Microsoft ότι αρνείται να παράσχει στην εταιρεία απαραίτητες πληροφορίες για την ενσωμάτωση των προγραμμάτων της στο λειτουργικό σύστημα Windows⁴⁰. Την επίσημη αυτή κατηγορία ακολούθησε έρευνα από την Αντιμονοπωλιακή Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Φεβρουάριο του 2000. Η έρευνα αυτή επικεντρώθηκε στην σύνδεση που είχε το λειτουργικό σύστημα της Microsoft με το πρόγραμμα αναπαραγωγής ήχου Media Player. Επιπλέον, η Microsoft κατηγορήθηκε για το γεγονός της αυτόματης εκκίνησης του πλοηγού ιστοσελίδων Internet Explorer κάθε φορά που ο χρήστης επιθυμούσε να ανοίξει μια ιστοσελίδα.

Τον Αύγουστο του 2000 η Microsoft δέχθηκε ένα έγγραφο το οποίο περιείχε μια σειρά από διαμαρτυρίες εναντίον της. Οι διαμαρτυρίες αυτές αναφέρονταν στο ότι η Microsoft αρνούνταν να δώσει στους προμηθευτές της πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία των λειτουργικών της συστημάτων σε υπολογιστές διαφορετικών κατασκευαστών και επίσης στρέφονταν εναντίον της εταιρείας για το ότι επιχειρούσε να περιορίσει την δύναμη των ανταγωνιστών της παραγνωρίζοντας σημαντικές πληροφορίες ενσωμάτωσης προγραμμάτων διαφορετικών εταιρειών στο λειτουργικό της.

Τον ίδιο μήνα η Ευρωπαϊκή Αντιμονοπωλιακή Επιτροπή έστειλε μια δεύτερη σειρά από διαμαρτυρίες (Δήλωση Ενστάσεων) με την οποία επιβεβαίωνε ότι η Microsoft κατηγορείται για προσπάθεια ενσωμάτωσης των δύο διαφορετικών προγραμμάτων Media Player και Internet Explorer στο λειτουργικό της, ενώ παράλληλα προέβαινε σε αντί-αντιμονοπωλιακές πρακτικές εναντίον των άλλων εταιρειών, ενώ κατά τρίτον η επιτροπή επιβεβαίωσε ότι η Microsoft αμελούσε να προσδώσει σημαντικές πληροφορίες ενσωμάτωσης προγραμμάτων τρίτων στο λειτουργικό της. Εκείνη τη χρονική περίοδο η Microsoft βρισκόταν σε μια ήδη περιπλεγμένη κατάσταση στην οποία διαπίστωσε ότι το λειτουργικό της σύστημα που βρισκόταν στην πλέον ισχυρή θέση δέχονταν πιέσεις όχι μόνο από τους ανταγωνιστές

³⁹ Abu-Haidar, Lamia. *Microsoft Investigate in Europe*. στο: <https://www.cnet.com/news/microsoft-investigated-in-europe/>, 16/10/1997.

⁴⁰ Europa Competition. *Microsoft Case*. στο: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/microsoft/investigation.html>, 1998.

αλλά και από την Αντιμονοπωλιακή Επιτροπή η οποία ερευνούσε όλες τις δράσεις και συμπεριφορές της. Τα δύο αυτά κείμενα Δήλωσης Ενστάσεων ακολούθησε και τρίτο από την ίδια επιτροπή το οποίο επιβεβαίωνε όλες τις παραπάνω κατηγορίες.

Η Microsoft από την μεριά της αποφάσισε να αμυνθεί των κατηγοριών και η δήλωση της εταιρείας ήταν να εισακουστεί από το δικαστήριο. Η απαίτηση της Microsoft έγινε δεκτή και συνεπώς, μια δικαστική ακρόαση οργανώθηκε για το Νοέμβριο του 2003. Από την πρώτη αυτή ακρόαση δεν προέκυψε τίποτε ουσιαστικό και η όλη διαδικασία βρέθηκε σε μια κατάσταση αναβολής, εφόσον οι έρευνες και όλα τα απαραίτητα στοιχεία έπρεπε να αναλυθούν και δεν είχαν συγκεντρωθεί ακόμη. Έτσι η υπόθεση οδηγήθηκε στην παράταση της ακρόασης προκειμένου η ανάλυση των καταθέσεων και των στοιχείων να περατωθεί το επόμενο έτος. Στις 24 Μαρτίου του 2004, η Αντιμονοπωλιακή Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση ότι η Microsoft χρησιμοποίησε την κυρίαρχη θέση της στην αγορά με αθέμιτους τρόπους από την στιγμή που όλοι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές οι οποίοι χρησιμοποιούσαν το λειτουργικό της σύστημα, ενώ παράλληλα αποτελούσαν και την συντριπτική πλειοψηφία του συνόλου των προσωπικών υπολογιστών σε ολόκληρο τον κόσμο, αποτελούσαν ουσιαστικά περιουσιακό στοιχείο της Microsoft⁴¹. Κατά συνέπεια οι κατηγορίες που ασκήθηκαν κατά της εταιρείας συνοψίζονταν στο ότι η εταιρεία δεν παρείχε ζωτικής σημασίας πληροφορίες ενσωμάτωσης προγραμμάτων τρίτων στο λειτουργικό της σύστημα ενώ παράλληλα ενσωμάτωνε ξεχωριστά προγράμματα που κατασκεύαζε η ίδια στο συγκεκριμένο σύστημα. Όσο το λειτουργικό σύστημα των Windows ήταν το πλέον επικυρίαρχο και οι εταιρείες επιβίωναν λόγω του ότι στηρίζονταν σε αυτό για την εκπόνηση των δικών τους προγραμμάτων, τόσο η έλλειψη πληροφοριών στερούσε από τις εταιρείες αυτές την δυνατότητα απόκτησης κέρδους και, κατά συνέπεια, δημιουργούσε δυσμενείς όρους προς αυτές για την ίδια την επιβίωσή τους.

Μετά την διαδικασία της ακρόασης η Αντιμονοπωλιακή Επιτροπή έκρινε ότι η Microsoft μέσα σε 120 ημέρες θα έπρεπε να παρουσιάσει ένα πακέτο πληροφοριών στο οποίο θα επέτρεπε στους ανταγωνιστές να ενσωματώνουν τα δικά τους προγράμματα στο λειτουργικό σύστημα Windows, το οποίο θα παραδίδεται σε όλους τους ανταγωνιστές της ίδιας αγοράς για περαιτέρω ανάπτυξη. Κατά την ίδια

---

⁴¹ Dr. Buhr Carl-Christian, DG. *Competition and European Commission, The European Commission's Microsoft Case: Analysis and Principles, OpenExpo Bern/1, April 2009, Slide #2*

διαδικασία ακρόασης η Microsoft υποχρεώθηκε μέσα σε 90 ημέρες να παρουσιάσει μια νέα έκδοση των Windows χωρίς τα προγράμματα Media Player και Internet Explorer, ενώ παράλληλα θα έπρεπε να είχε αποδεσμεύσει τα δύο αυτά προγράμματα από τα ήδη υπάρχοντα λειτουργικά συστήματα.

Όπως ήταν αναμενόμενο η Microsoft δεν συμμορφώθηκε με τις αποφάσεις της Επιτροπής και επανήλθε τον επόμενο μήνα με μια αναφορά η οποία περιείχε δηκτικά σχόλια εναντίον της: «*Η Επιτροπή επιχειρεί να δημιουργήσει νέο νόμο το οποίο θα έχει δυσμενείς συνέπειες στα δικαιώματα πάνω στην πνευματική ιδιοκτησία και την ικανότητα των ισχυρών εταιρειών στην καινοτομία*»⁴². Στη συνέχεια προσπάθησε να προσβάλλει την πρώτη απόφαση. Έτσι κατέφυγε στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο στις 25 Ιουνίου, 2004 προκειμένου να αποτρέψει την πρώτη απόφαση. Η στρατηγική της εταιρείας ήταν να παρουσιάσει τις ζημιές που εκείνη θα είχε από την εφαρμογή της απόφασης. Αρχικά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο υποστήριξε τις θέσεις της Microsoft και διέκοψε προσωρινά την απόφαση της Αντιμονοπωλιακής Επιτροπής.

Οι θέσεις που υποστήριξε η Microsoft συνοψίζονται στα παρακάτω:

1. *Παρέμβαση στην ελευθερία του εμπορίου*: Κατά την άποψη της Microsoft η εταιρεία έπρεπε να κάνει ότι ήταν δυνατόν προκειμένου το προϊόν της να είναι κυρίαρχο στην αγορά. Η αντιπρόταση της Επιτροπής ήταν ότι η άποψη της Microsoft ισχύει ως ένα σημείο αλλά δεν είναι δυνατόν οι εταιρείες να αποκτούν απεριόριστη δύναμη επειδή οι ίδιες θεωρούν ότι έχουν δίκιο.

2. *Σημαντική Ζημία στην Πνευματική Ιδιοκτησία της εταιρείας*: Η εταιρεία υποστηρίζει ότι τα προγράμματα που δημιουργούνται από εκείνη αποτελούν περιουσιακό της στοιχείο προκειμένου να υποστηρίξουν την εξέχουσα θέση που διαθέτει η ίδια στην αγορά. Η εταιρεία εφόσον κατέχει ηγεμονική θέση στην αγορά, θα είναι σε θέση να δημιουργήσει μια κατάσταση ώστε να δίνει την ευκαιρία στο κόσμο να επιλέγει ότι εκείνοι επιθυμούν, ακόμη και αν αυτό ανήκει σε κάποια άλλη εταιρεία, διαφορετικά θα βρισκόταν σε μια εντελώς μονοπωλιακή θέση.

---

⁴² McCullagh, Declan. *EU looks to wrap up Microsoft probe*. στο: <https://www.cnet.com/news/eu-looks-to-wrap-up-microsoft-probe/>, 01/07/2002.

3. *Σημαντική Ζημιά στις Συνθήκες της Αγοράς*: Η εταιρεία υποστηρίζει ότι οι αποφάσεις του Δικαστηρίου εναντίον της θα μπορούσαν πέρα από τις ζημιές στην ίδια την επιχείρηση να προκαλέσουν και επιπλέον καταστροφές σε ολόκληρη την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η Microsoft.

Συνεπώς, οι λύσεις που προτείνει η ίδια η επιχείρηση συνοψίζονται ως εξής:

1. *Αλλαγή της οργανωτικής δομής της εταιρικής βάσης*: Η επιχείρηση θεώρησε ότι μια τέτοια αλλαγή στο λειτουργικό της σύστημα, διαχωρίζοντας το πρόγραμμα αναπαραγωγής ήχου από το συνολικό περιβάλλον χρήσης θα δημιουργούσε προβλήματα στην συνολική εμπειρία του χρήστη. Η Microsoft υποστηρίζει ότι δεν εμποδίζει το χρήστη να εγκαταστήσει το πρόγραμμα της αρεσκείας τους, στους υπολογιστές με περιβάλλον Windows. Συνεπώς είναι καθαρά θέμα επιλογής του χρήστη να χρησιμοποιήσει προγράμματα συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που έχουν δημιουργηθεί από την ίδια εταιρεία που έχει δημιουργήσει και το λειτουργικό της σύστημα.

2. *Ζημιές από την πρόκληση των συνεπειών της απόφασης*. Στο σημείο αυτό υποστήριξε ότι μια τέτοια αλλαγή θα προκαλούσε σημαντικές βλάβες στην εταιρική της εικόνα προς τους πελάτες της. Η Microsoft θεωρείται ως μια κατασκευάστρια ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών λογισμικού και ο διαχωρισμός των δικών της προγραμμάτων θα δημιουργούσε εικόνα αποσταθεροποίησης του λειτουργικού της, η οποία με τη σειρά θα της θα οδηγούσε σε μια αρνητική εντύπωση των πελατών προς τα προγράμματα της εταιρείας αλλά και την ίδια την εταιρεία.

Εξαιτίας του γεγονότος ότι η Microsoft θα παρουσιαζόταν στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, μια νέα διαδικασία ακρόασης οργανώθηκε για τέλος του 2004, προτού παρθούν οι οριστικές αποφάσεις. Έπειτα από την περάτωση της ακροαματικής διαδικασίας στις 22 Δεκεμβρίου του 2004 το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο απέρριψε την έφεση της Microsoft και έτσι η πρώτη απόφαση που εκπονήθηκε από την Αντιμονοπωλιακή Επιτροπή δεν θα αναστελλόταν πλέον. Ο Πρόεδρος του Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου απέρριψε τις αιτιάσεις της Microsoft για το λόγο ότι η συγκεκριμένη εταιρεία δεν είχε επιδείξει με ποιον τρόπο η απόφαση της Αντιμονοπωλιακής Επιτροπής θα μπορούσε να δημιουργήσει ανεπανόρθωτες ζημιές στην ίδια.

Συνέπεια των παραπάνω γεγονότων, η Microsoft υποχρεώθηκε να πραγματοποιήσει τις προηγούμενες αποφάσεις που πάρθηκαν από την επιτροπή. Επιπλέον, επιβλήθηκε πρόστιμο στην ίδια εταιρία ύψους 497 εκατομμυρίων Ευρώ, για τις ζημιές που προκάλεσε σε άλλες εταιρείες και διενεργώντας πράξεις και ενέργειες κατά του ανταγωνισμού. Η Microsoft πλήρωσε το ποσό που της επιβλήθηκε εφ' άπαξ τον Ιούλιο του 2004⁴³.

Το ίδιο έτος η Neelie Kroes διορίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως η Ευρωπαϊκή Επίτροπος για τον Ανταγωνισμό. Μια από τις πρώτες ενέργειές της ήταν η παρακολούθηση της πορείας αποπληρωμής του προστίμου από την Microsoft. Η ίδια δηλώνει δημόσια ότι τα ανοικτά πρότυπα και κώδικες είναι προτιμητέοι απέναντι σε οποιοδήποτε κλειστό λειτουργικό περιβάλλον⁴⁴. Όπως η ίδια δήλωσε: «*Η Επιτροπή πρέπει να παίζει το θεσμικό της ρόλο... δεν θα πρέπει να βασίζεται σε έναν προμηθευτή, δεν θα πρέπει να δεχτεί κλειστά πρότυπα, και θα πρέπει να αρνηθεί να κλειστεί σε μια συγκεκριμένη τεχνολογία – η οποία καταστρέφει την διατήρηση του πλήρους ελέγχου πάνω στην κατοχή της πληροφορίας*».

Η ίδια απατώντας στις αιτιάσεις της Microsoft για την κατασκευή νέων νομοθετημάτων τα οποία καταστρέφουν την ικανότητα των ισχυρών επιχειρήσεων στην καινοτομία αναφέρει σχετικά: «*Η Microsoft θεωρεί ότι οι υποχρεώσεις της στην απόφαση δεν είναι σαφείς, ή ότι οι υποχρεώσεις της έχουν αλλάξει. Δεν μπορώ να δεχτώ αυτόν τον χαρακτηρισμό. Οι υποχρεώσεις της Microsoft έχουν σαφέστατα προσδιοριστεί στην απόφαση του 2004 και έχουν παραμείνει σταθερές από τότε*»⁴⁵.

Το τεχνικό επιτελείο της Επιτροπής προσκόμισε νεότερα στοιχεία και πραγματοποιήθηκε μια έρευνα αγοράς προκειμένου να διαπιστωθεί αν η Microsoft εφάρμοζε τους όρους των αποφάσεων του Δικαστηρίου. Η επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των στοιχείων και της έρευνας αγοράς επέδωσε μια ισχυρότατη προειδοποίηση προς την εταιρεία. Η προειδοποίηση όριζε ότι αν η εταιρεία δεν συμμορφωνόταν με τις προηγούμενες αποφάσεις προκειμένου να

---

⁴³ Hines, Matt. *Microsoft pays EU in full*. στο: <https://www.cnet.com/news/microsoft-pays-eu-in-full/>, 02/07/2004.

⁴⁴ Europa, Press Release Database, *Neelie Kroes European Commissioner for Competition Policy: Being open about Standards*. στο: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-08-317_en.htm, 20/02/2017.

⁴⁵ Kawamoto, Dawn. *'No alternative' to Microsoft fine*. στο: www.zdnet.com/article/no-alternative-to-microsoft-fine/, 12/07/2006.

παραδώσει σαφείς και ακριβείς πληροφορίες σχετικά με την ενσωμάτωση των προγραμμάτων τρίτων εταιρειών και αν αυτές οι πληροφορίες δεν γινόταν γνωστές με συγκεκριμένους όρους προς τους ανταγωνιστές, θα αντιμετώπιζε επιπρόσθετα πρόστιμα ύψους έως και 2 εκατομμυρίων ευρώ την ημέρα.

Τον Οκτώβριο του 2005, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο όρισε έναν Επίτροπο παρακολούθησης των όρων της απόφασης. Ο ρόλος του Επιτρόπου ήταν η αρωγή της Επιτροπής στο να ελέγξει αν η Microsoft εφάρμοζε τους όρους των αποφάσεων που εκπονήθηκαν από την Επιτροπή και το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο. Ο Επίτροπος που διορίστηκε ήταν ο καθηγητής Neil Barrett. Στα οργανωτικά του καθήκοντα ο Επίτροπος θα έπρεπε να διασφαλίσει αν η Microsoft εφάρμοζε τις υποχρεώσεις που είχε ως προς τις άλλες επιχειρήσεις αλλά και το δικαστήριο. Πριν από τον διορισμό του Επιτρόπου, η Microsoft είχε δημιουργήσει έναν κατάλογο από πιθανούς υποψήφιους για την θέση του Επιτρόπου. Ο Neil Barrett, ο οποίος ήταν ο ίδιος επιστήμονας πληροφορικής ανήκε στα ονόματα που περιέχονταν στην κατάσταση της εταιρείας.

Μέχρι τις 15 Δεκεμβρίου του 2005 η Microsoft δεν είχε ακόμη παραδώσει καμία πληροφορία σχετική με την ενσωμάτωση των προγραμμάτων προς τις ανταγωνιστικές εταιρείες, συνεπώς κάτω από τις νέες συνθήκες, δέχτηκε μια Δήλωση Υποχρεώσεων στις 21 Δεκεμβρίου του 2005 ενώ προγραμματίστηκε μια ακόμη ακροαματική διαδικασία στις 30 Μαρτίου του ίδιου έτους. Η ακροαματική διαδικασία στηρίχθηκε στο γεγονός ότι οι πληροφορίες που παρουσιάστηκαν από την Microsoft δεν ήταν όσο πλήρεις και λεπτομερείς είχαν ζητηθεί από το δικαστήριο. Δόθηκε η ευκαιρία στην εταιρεία να εξηγήσει τις θέσεις της, αλλά το Δικαστήριο και η Επιτροπή δεν ήταν ικανοποιημένοι από τις εξηγήσεις της.

Τον Ιούνιο του 2006, η εταιρεία δήλωσε ότι θα ξεκινήσει να παραδίδει στην Ευρωπαϊκή Ένωση τις απαραίτητες πληροφορίες αλλά η Ευρωπαϊκή Ένωση δήλωσε από την πλευρά της ότι ήταν ήδη «πολύ αργά»⁴⁶. Έτσι στις 12 Ιουλίου, η Ευρωπαϊκή Ένωση επέβαλε επιπρόσθετο πρόστιμο ύψους 280 εκατομμυρίων ευρώ που αντιστοιχεί σε 1,5 εκατομμύρια ευρώ την ημέρα από τις 16 Δεκεμβρίου του 2006 έως την 31 Ιουλίου, 2006. Στη συνέχεια την 1^η Μαρτίου, 2007, η Ευρωπαϊκή Ένωση

---

⁴⁶ BBC News. *Brussels poised to fine Microsoft*. στο: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/5120536.stm>, 27/06/2006.

απειλήσε να αυξήσει το ποσό στα 3 εκατομμύρια ευρώ την ημέρα, από την 31^η Ιουλίου, 2006 εάν η Microsoft δεν είχε συμμορφωθεί έως τότε. Στις 23 Απριλίου του 2007 η Ευρωπαϊκή Ένωση ανακοινώνει μια ακόμη Δήλωση Υποχρεώσεων προς την εταιρεία. Η Microsoft απάντησε στην Δήλωση Υποχρεώσεων, αλλά επιφυλάχθηκε του δικαιώματός της για προφορική ακρόαση⁴⁷.

Τον Σεπτέμβριο του 2007, το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο προσκόμισε νέα αποτελέσματα τα οποία υποστήριζαν ότι οι αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με την ακραία εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης της Microsoft, ήταν τελικά ορθές. Το δικαστήριο ανέφερε ότι η απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την απόκρυψη σημαντικών πληροφοριών της Microsoft προς άλλες εταιρείες ήταν ορθή, όπως και επίσης και το γεγονός ότι οι τρίτοι κατασκευαστές λογισμικού έχουν το δικαίωμα να ενσωματώνουν τα δικά τους προγράμματα στο λειτουργικό σύστημα της Microsoft.

Επιπλέον ήταν ορθή η απόφαση της Επιτροπής να αφήσει άλλες εταιρείες ώστε να ανταγωνίζονται στην αγορά ως ισάξιες με την Microsoft. Στο θέμα της ενσωμάτωσης των διαφορετικών προγραμμάτων που δημιουργούνται από την ίδια την εταιρεία στο λειτουργικό της σύστημα, το δικαστήριο απεφάνθη ότι ήταν σωστή η απόφαση της Επιτροπής να αποχωριστούν τα προγράμματα αυτά από το λειτουργικό σύστημα της εταιρείας, διότι η ενσωμάτωση αυτών στο λειτουργικό μειώνει τον ανταγωνισμό και συνάμα ευνοεί την Microsoft. Σύμφωνα λοιπόν με τα νέα αυτά συμπεράσματα, αλλά και από την συνολική έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το δικαστήριο, το ποσό των 497 εκατομμυρίων ευρώ παρέμεινε απαιτητό και η Microsoft ήταν υποχρεωμένη να το πληρώσει από την στιγμή που η απόφαση ήταν τελεσίδικη. Το δικαστήριο επιπλέον επέβαλε στη Microsoft να πληρώσει τα νομικά έξοδα της δικής κατά 80%, ενώ η Επιτροπή θα κατέβαλλε το υπόλοιπο 20%.

Το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο επέμεινε στην πρώτη απόφαση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία κατόπιν της έρευνας της Επιτροπής και την απόφαση του δικαστηρίου στις 24 Μαρτίου, 2004, η Microsoft είχε στην διάθεσή της 120 ημέρες προκειμένου να παρουσιάσει ένα λεπτομερές σχέδιο πληροφοριών με το οποίο οι τρίτες επιχειρήσεις θα ήταν σε θέση να ενσωματώσουν τα δικά τους προγράμματα στο λειτουργικό σύστημα της εταιρείας. Οι πληροφορίες αυτές θα έπρεπε να ήταν

---

⁴⁷ Europa, Competition. *Cases Microsoft Case: Implementation of the Decision*. στο: <http://ec.europa.eu/competition/sectors/ICT/microsoft/implementation.html>, 27/06/2012 .

προσιτές σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, χωρίς αυτά να χρειαστεί να περιμένουν για μεγάλα χρονικά διαστήματα προκειμένου να τις αποκτήσουν.

Όσον αφορά την ενσωμάτωση διαφορετικών προγραμμάτων της ίδιας της Microsoft στο λειτουργικό της σύστημα, η απόφαση ήταν να διαχωριστούν αυτά από το κεντρικό λειτουργικό σύστημα ενώ ταυτόχρονα η εταιρεία θα έπρεπε να παρουσιάσει ένα λειτουργικό σύστημα το οποίο δεν θα περιλάμβανε το Windows Media Player ως το προεπιλεγμένο πρόγραμμα αναπαραγωγής ήχων. Επιπλέον η Microsoft θα έπρεπε να αποδεσμεύσει το Internet Explorer από το λειτουργικό σύστημα Windows, δίνοντας την επιλογή στους χρήστες προκειμένου να επιλέξουν οι ίδιοι το πλοηγό σελίδων που επιθυμούσαν.

Το πρόβλημα με τον πλοηγό σελίδων δημιουργήθηκε από την στιγμή που εταιρίες όπως η Google, Mozilla και Apple με τους πλοηγούς σελίδων Chrome, Firefox και Safari αντίστοιχα δεν υπήρχαν ως πιθανές επιλογές και το Internet Explorer ήταν το μόνο πρόγραμμα που υφίστατο ως επιλογή για τους πελάτες που διέθεταν υπολογιστές με τα Windows ως το λειτουργικό τους σύστημα.

Στις 22 Οκτωβρίου του 2007, η Microsoft ανακοινώνει ότι θα συμμορφωθεί με τις αποφάσεις των Δικαστηρίων και της Επιτροπής και ότι δεν θα επιχειρήσει να ασκήσει έφεση επί αυτών. Πράγματι η εταιρεία δεν άσκησε το νόμιμο δικαίωμα για έφεση στο διάστημα των δύο μηνών που απαιτούνταν από το Δικαστήριο και που έληγε στις 17 Νοεμβρίου 2007⁴⁸. Η εταιρεία δήλωσε ότι θα ζητήσει το 0,4% από τις πωλήσεις, σε σχέση με το 5,95% που ίσχυε προηγουμένως για τα δικαιώματα επί του λειτουργικού, μόνο από εμπορικούς προμηθευτές του ενσωματωμένου λογισμικού και υποσχέθηκε να μην ζητήσει δικαιώματα από ευρεσιτεχνίες από τις εταιρείες προγραμματισμού λογισμικού ανοιχτού κώδικα. Οι πληροφορίες για την ενσωμάτωση προς τους τρίτους προμηθευτές και μόνο θα δίνονταν προς ένα εφ' άπαξ ποσό των 10.000 ευρώ⁴⁹.

Στις 27 Φεβρουαρίου του 2008, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβάλλει επιπλέον πρόστιμο της τάξης των 899 εκατομμυρίων ευρώ στην Microsoft για αποτυχία στην

---

⁴⁸ Reuters UK. *Microsoft finally bows to EU antitrust measures* στο: <http://uk.reuters.com/article/uk-microsoft-eu/microsoft-finally-bows-to-eu-antitrust-measures-idUKKIM25281920071022>, 24/10/2007.

⁴⁹ Sanders Tom . *EU forces Microsoft to cage open source patent dogs*. στο: <https://www.itnews.com.au/news/eu-forces-microsoft-to-cage-open-source-patent-dogs-95310itNews> , 24/10/2007.

συμμόρφωση με τις αντιμονοπωλιακές αποφάσεις της Επιτροπής τον Μάρτιο του 2004. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει το μέγιστο πρόστιμο που είχε επιβληθεί ποτέ σε επιχείρηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση για 50 ολόκληρα χρόνια, μέχρι το 2009 όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στην Intel για μονοπωλιακές πρακτικές, ύψους 1,06 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η τελευταία απόφαση συνεχίζει την προηγούμενη απόφαση της 12^{ης} Ιουλίου, 2006 επιβολής προστίμου ύψους 280,5 εκατομμυρίων ευρώ για μη συμμόρφωση, καλύπτοντας την χρονική περίοδο από την 21 Ιουνίου του 2006 έως και 21 Οκτωβρίου του 2007. Στις 9 Μαΐου 2008, η Microsoft επιχείρησε έφεση στο Πρωτοβάθμιο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο προσβλέποντας στην ανατροπή του παραπάνω προστίμου, ενώ επίσημα ανέφερε ότι είχε ως πρόθεση να χρησιμοποιήσει την έφεση ως «μια δημιουργική προσπάθεια προκειμένου να αποκομίσει σαφήνεια (σχετικά με τις αποφάσεις του) από το δικαστήριο»⁵⁰.

Στην Ετήσια Εταιρική της Αναφορά τους 2008 η εταιρεία αναφέρει: «*Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ελέγχει εξονυχιστικά το σχεδιασμό των προϊόντων της Microsoft που παράγονται σε μεγάλες ποσότητες καθώς και τους όρους στους οποίους εμείς χρησιμοποιούμε συγκεκριμένες τεχνολογίες στα συγκεκριμένα προϊόντα όπως είναι οι τύποι των αρχείων, τα περιβάλλοντα χρήσης και τα πρωτόκολλα τα οποία είναι διαθέσιμα σε άλλες επιχειρήσεις. Το 2004, η Επιτροπή μας διέταξε να παράγουμε νέες εκδόσεις των Windows οι οποίες δεν περιλαμβάνουν συγκεκριμένες τεχνολογίες πολυμέσων καθώς επίσης και να παραδώσουμε στους ανταγωνιστές συγκεκριμένες προδιαγραφές ως το πώς θα μπορέσουν να εφαρμοστούν συγκεκριμένα ιδιόκτητα πρωτόκολλα επικοινωνίας στα δικά τους προϊόντα. Η απόφαση της Επιτροπής στον σχεδιασμό των προϊόντων ενδέχεται να παρουσιάσει αρνητικές συνέπειες και να περιορίσει την ικανότητά μας στην καινοτομία των Windows ή άλλων προϊόντων στο μέλλον, να μειώσει δραστικά την συμμετοχή των προγραμματιστών στην πλατφόρμα των Windows και να αυξήσει τα κόστη παραγωγής των προϊόντων μας. Η διαθεσιμότητα των προϊόντων μας σε σχέση με τα πρωτόκολλα και τους τύπους αρχείων ενδέχεται να δραστηριοποιήσει τους ανταγωνιστές ώστε να παράγουν προϊόντα λογιστικού τα οποία στη καλύτερα περίπτωση να μιμούνται την λειτουργικότητα των*

---

⁵⁰ Montalbano Elizabeth, *Microsoft to appeal \$1.3B EU fine*. στο: <https://www.networkworld.com/article/2279298/data-center/microsoft-to-appeal--1-3-billion-eu-fine.html>, 09/05/2008.

δικών μας προϊόντων, γεγονός που θα οδηγήσει στην μείωση των πωλήσεων των δικών μας προϊόντων»⁵¹.

Στις 4 Μαρτίου του 2009, η Επιτροπή υιοθέτησε μια απόφαση με την οποία η λειτουργία του Επιτρόπου Παρακολούθησης έπαψε πλέον να ισχύει. Σε αυτό συνέβαλε η αλλαγή στην συμπεριφορά της Microsoft προκειμένου να δεχθεί τις αποφάσεις καθώς και οι ώριμες δημοσιοποιήσεις των πληροφοριών ενσωμάτωσης.

Στις 27 Ιουνίου του 2012, το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε το πρόστιμο, όμως το μείωσε από 899 εκατομμύρια στα 860 εκατομμύρια ευρώ. Η διαφορά αυτή συνέβη λόγω «λανθασμένου υπολογισμού» από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απόφαση της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμο στην εταιρεία δεν ερευνήθηκε από το Δικαστήριο, με την αιτιολογία ότι η εταιρεία είχε εμποδίσει την ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά»⁵². Ο Ευρωπαίος Επίτροπος Ανταγωνισμού Joaquín Almunia υποστήριξε ότι τέτοιες ποινές δεν είναι αποτελεσματικές στην αποτροπή της μονοπωλιακής συμπεριφοράς και ότι η Επιτροπή τώρα προσπαθεί να εντοπίσει τρόπους νομικού διακανονισμού οι οποίοι περιορίζουν τον στρατηγικό σχεδιασμό της επιχείρησης για μονοπωλιακή δράση εν τη γένεση του. Συνεπώς η απόφαση αυτή κρίθηκε ως «μια απόφαση η οποία θα μπορούσε να σημειώσει το τέλος μιας εποχής από αντιμονοπωλιακούς νόμους στους οποίους οι νομοθέτες χρησιμοποιούσαν τεράστια ποσά ως πρόστιμα προκειμένου να γονατίσουν τους ισχυρούς γίγαντες της τεχνολογίας»⁵³.

Από την επίσημη πλευρά της Microsoft επισημάνθηκε ότι η εταιρεία «αισθάνεται απογοητευμένη από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου και ότι η επιχείρηση επίλυσε τις αποφάσεις του Δικαστηρίου Ανταγωνισμού το 2009, έτσι ώστε η επιβολή του προστίμου να μην είναι απαραίτητη»⁵⁴. Η ίδια πηγή της εταιρείας αρνήθηκε να απαντήσει στο εάν η Microsoft προσφύγει σε έφεση της απόφασης ή όχι. Ο Almunia

---

⁵¹ Asay, Matt. *Microsoft's annual report: Open-source mental block*. στο: <https://www.cnet.com/news/microsofts-annual-report-open-source-mental-block/>, 04/08/2008.

⁵² Kanter James. *In European Court, a Small Victory for Microsoft*. στο: <http://www.nytimes.com/2012/06/28/business/global/in-european-court-a-small-victory-for-microsoft.html> , 28/06/2012 .

⁵³ Kanter James. *In European Court, a Small Victory for Microsoft*. στο: <http://www.nytimes.com/2012/06/28/business/global/in-european-court-a-small-victory-for-microsoft.html> , 28/06/2012 .

⁵⁴ Kanter James. *In European Court, a Small Victory for Microsoft*. στο: <http://www.nytimes.com/2012/06/28/business/global/in-european-court-a-small-victory-for-microsoft.html> , 28/06/2012 .

από την άλλη, θεωρεί ότι η απόφαση αποτελεί μια επιβεβαίωση των μέτρων επιβολής κατά της Microsoft και επισήμανε ότι «Ο δικαστής επιβεβαιώνει ότι η επιβολή τόσο υψηλών κυρώσεων παραμένει ένα σημαντικό εργαλείο στην διάθεση της Επιτροπής»⁵⁵. Επίσης δήλωσε ότι οι ενέργειες της Επιτροπής εναντίον της Microsoft έχουν επιτρέψει «ένα εύρος από καινοτόμα προϊόντα που διαφορετικά δεν θα είχαν δει το φως του ήλιου να φτάσουν στην αγορά»⁵⁶.

2.4 Σχετικές έρευνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Microsoft

Πέρα από την κύρια έρευνα και δικαστική διένεξη μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Microsoft το 1998, σημειώθηκαν και παράπλευρες έρευνες σχετικά με πρακτικές της εταιρείας. Οι παράπλευρες αυτές έρευνες σχετίζονται κυρίως με τα ζητήματα που αφορούσαν τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Δικαστηρίων όπως είναι η επιθετική στρατηγική και συμπεριφορά αποκλεισμού της εταιρείας προς τους ανταγωνιστές της, αλλά επιπλέον περιλαμβάνουν διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες για τα οποία η Microsoft εκμεταλλεύτηκε την ηγετική της θέση στην αγορά προκειμένου να ισχυροποιήσει τις πωλήσεις ή την αναγνωρισιμότητά τους στην αγορά σε σχέση με εκείνα του ανταγωνισμού.

Ήδη από το 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε ανακοινώσει ότι θα ερευνήσει την υποστήριξη της εταιρείας σε έγγραφα ανοικτού κώδικα (Open Document Format Support - ODF)⁵⁷. Η έρευνα αυτή συνίσταται στο κατά πόσο η Microsoft υποστηρίζει τύπους εγγράφων από ανταγωνιστικές εταιρείες, επί τω πλείστον ανοικτού κώδικα, ώστε να είναι ευκολότερη από τον χρήστη η διαχείριση τέτοιων εγγράφων προκειμένου να υπάρχει η δυνατότητα για μεγαλύτερη επιλογή σε διαφορετικούς τύπους εγγράφων.

Από την πλευρά της η Microsoft απάντησε ότι θα ξεκινούσε το 2009 τις διαδικασίες προκειμένου να ενσωματώσει την ευκολότερη χρήση εγγράφων ανοικτού τύπου στις σουίτες γραφείου της. Η ενσωμάτωση αυτή θα πραγματοποιούνταν χωρίς την εγκατάσταση νέου λογισμικού από το χρήστη. Παράλληλα ο χρήστης θα είναι σε θέση τόσο να βλέπει ένα ανοικτού τύπου κείμενο, όσο και να προβαίνει σε διορθώσεις χωρίς κανέναν περιορισμό.

---

⁵⁵ Kanter James. *In European Court, a Small Victory for Microsoft*.

στο: <http://www.nytimes.com/2012/06/28/business/global/in-european-court-a-small-victory-for-microsoft.html> , 28/06/2012 .

⁵⁶ Kanter James. *In European Court, a Small Victory for Microsoft*.

στο: <http://www.nytimes.com/2012/06/28/business/global/in-european-court-a-small-victory-for-microsoft.html> , 28/06/2012 .

⁵⁷ Reuters. *EU says to study Microsoft's open source step*. στο: <https://www.reuters.com/article/us-eu-microsoft/eu-says-to-study-microsofts-open-source-step-idUSL2257119220080522>, 22/05/2008.

Τον Δεκέμβριο του 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε ότι θα ερευνήσει την ενσωμάτωση του πλοηγού Ιστοσελίδων της Microsoft, Internet Explorer με το λειτουργικό σύστημα της ίδιας εταιρείας, Windows⁵⁸. Εκπρόσωπος της Επιτροπής αναφέρει ότι: «Η στενή διασύνδεση της Microsoft του Internet Explorer με το λειτουργικό σύστημα Windows δημιουργεί βλάβη στον ανταγωνισμό μεταξύ των πλοηγών ιστοσελίδων, υπονομεύει την καινοτομία στην ανάπτυξη προϊόντων και συνολικά μειώνει το δικαίωμα των χρηστών στην επιλογή». Σε απάντησή της η Microsoft ανακοίνωσε ότι δεν θα ενσωματώσει τον Internet Explorer στην εμπορική έκδοση των Windows 7 η οποία είναι προς πώληση στην Ευρώπη⁵⁹.

Στις 16 Δεκεμβρίου του 2009, η Ευρωπαϊκή Ένωση συμφώνησε με την Microsoft, ώστε να προστεθούν πλοηγοί ιστοσελίδων, μέσα από ένα πλαίσιο επιλογών το οποίο αναφέρεται ως ballot box (κάληψη). Δια μέσου αυτής της διαδικασίας, ο χρήστης θα είναι σε θέση να επιλέξει την εγκατάσταση του πλοηγού της επιλογής του, ανάμεσα σε δώδεκα (12) από τα πιο γνωστά προϊόντα πλοήγησης στο Internet τα οποία κατατάσσονται σε τυχαία σειρά. Οι δώδεκα αυτοί πλοηγοί ιστοσελίδων αναφέρονται εδώ αλφαβητικά και είναι οι εξής: Avant, Chrome, Firefox, Flock, GreenBrowser, Internet Explorer K- Meleon, Opera, Safari, Sleipnir και Sim⁶⁰. Ο χρήστης δύναται να μεταφορτώσει έναν ή περισσότερους επιθυμητούς πλοηγούς από τον σύνδεσμο Browse Choice.eu. Εντούτοις, η υποχρέωση της Microsoft να εμφανίζει στην οθόνη τις επιλογές για τους πλοηγούς των ιστοσελίδων, έληξε τον Σεπτέμβριο του 2014⁶¹. Η ιστοσελίδα Browse Choice.eu σταμάτησε να είναι ενεργή στις αρχές του επόμενου έτους, εμφανίζοντας μια ανακοίνωση στην οποία συμβουλεύει τους χρήστες «να επισκέπτονται οι ίδιοι τις επιχειρήσεις δημιουργίας των συγκεκριμένων ιστοσελίδων», προτού γίνει εντελώς ανενεργή τον Αύγουστο του 2017. Η επιλογή αυτή αφορούσε μόνο τους χρήστες του λειτουργικού των Windows της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ελβετίας και Κροατίας⁶². Η οθόνη επιλογής παρουσιαζόταν στους υπολογιστές των χρηστών οι οποίοι δεν είχαν ήδη μεταφορτώσει οι ίδιοι κάποιο εναλλακτικό πλοηγό ιστοσελίδων στον υπολογιστή τους και παρέμεναν στον Internet Explorer μέσα από την εγκατάσταση ειδικής ενημέρωσης (windows update)⁶³. Παρά τις διορθωτικές κινήσεις της Microsoft το όλο εγχείρημα έγινε αντικείμενο

⁵⁸ BBC News. *Microsoft is accused by EU again*. στο: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/7834792.stm>, 17/01/2009.

⁵⁹ Microsoft. *Working to Fulfill our Legal Obligations in Europe for Windows 7*. στο: <https://blogs.microsoft.com/on-the-issues/2009/06/11/working-to-fulfill-our-legal-obligations-in-europe-for-windows-7/> 11/06/2009.

⁶⁰ BBC News. *Microsoft offers browser choices to Europeans*. στο: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/8537763.stm> , 01/03/2010.

⁶¹ Bright, Peter. *Windows Browser Ballot comes to an end as EC obligation expires*. στο: <https://arstechnica.com/information-technology/2014/12/windows-browser-ballot-comes-to-an-end-as-ec-obligation-expires/> , 18/12/2014.

⁶² Microsoft. *Microsoft Edge IT Center: Browser Choice FAQ*. στο: <https://technet.microsoft.com/en-us/microsoft-edge/ff606439.aspx> , 2017

⁶³ Europa, Competition. *Web Browser Choice for European Consumers*. στο: http://ec.europa.eu/competition/consumers/web_browsers_choice_en.html , 06/03/2013.

κριτικής τόσο από ενδιαφερόμενα μέρη όσο και από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κάτ' αρχήν ο πηγαίος κώδικας της σελίδας παρουσίαζε σφάλματα. Το κυριότερο από αυτά ήταν η σειρά των πλοηγών η οποία αν και τυχαία, παρουσίαζε συχνά φαινόμενα άνισης κατανομής με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται παρόμοιες σειρές κατάταξης σε διαφορετικούς υπολογιστές⁶⁴. Το σφάλμα αυτό διορθώθηκε αργότερα από την ίδια την εταιρεία⁶⁵.

Επιπλέον, η επιλογή των πλοηγών δέχτηκε κριτική. Την χρονική περίοδο της έρευνας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι μισοί και πλέον προτεινόμενοι πλοηγοί περιείχαν την ίδια μηχανή απόδοσης (δηλαδή τον κώδικα εκείνο που δείχνει με συγκεκριμένο τρόπο τις ιστοσελίδες στην οθόνη του χρήστη) με εκείνη του Internet Explorer. Συνεπώς οι χρήστες οι οποίοι επιθυμούν να επιλέξουν έναν πλοηγό ιστοσελίδας διαφορετικό από εκείνον του Internet Explorer, ήταν δυνατόν να βρεθούν να χρησιμοποιούν ένα πλοηγό με ίσως διαφορετικό περιβάλλον χρήστη αλλά με τον ίδιο ουσιαστικό κώδικα με εκείνον που διαθέτει ο Internet Explorer⁶⁶. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η εταιρεία να δεχτεί κριτική από τις κοινότητες ανάπτυξης λογισμικού, αν και εκείνη συμφωνούσε ουσιαστικά με την μεθοδολογία που είχε προτείνει το Δικαστήριο στην μεταξύ τους συμφωνία.

Τέλος, η συνολική ικανότητα για τους χρήστες ώστε να έχουν πρόσβαση στην ιστοσελίδα BrowseChoice.eu, δέχθηκε επίσης κριτική. Η εταιρεία ανάπτυξης πλοηγών ιστοσελίδων Opera διαμαρτυρήθηκε ότι η οθόνη επιλογής δεν μπορούσε να είναι προσβάσιμη από τον χρήστη σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω των ρυθμίσεων που είχε ο Internet Explorer⁶⁷. Το 2012 παρουσιάστηκαν προβλήματα πρόσβασης στα λειτουργικά συστήματα Windows 7 και 8, στα οποία το Internet Explorer δεν επέτρεπε στους χρήστες από την Ευρωπαϊκή Ένωση να επισκεφτούν τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα. Πιο συγκεκριμένα στην εμπορική έκδοση SP1 των Windows 7 έλειπε εντελώς η δυνατότητα λειτουργίας της ιστοσελίδας Browse Choice.eu, έχοντας σαν αποτέλεσμα να επηρεαστούν 28 εκατομμύρια υπολογιστές. Το λάθος αυτό παρέμεινε ως έχει για 14 μήνες, έως ότου τον Μάρτιο του 2013 η Ευρωπαϊκή Ένωση να επικυρώσει πρόστιμο στη Microsoft ύψους 561 εκ. ευρώ. Το πρόβλημα συνεχίστηκε και στην επόμενη έκδοση, εκείνη των Windows 8, η οποία δέχθηκε

---

⁶⁴ Wauters, Robin. *How Random Is Microsoft's Random Browser Choice Screen In Europe?*. στο: <https://techcrunch.com/2010/02/22/microsoft-ballot-screen/%20TechCrunch>, 22/02/2010.

⁶⁵ Metz, Cade. *Microsoft rejiggers EU browser ballot after complaints*. στο: https://www.theregister.co.uk/2010/03/09/microsoft_browser_ballot_update/, 09/03/2010.

⁶⁶ Ward, Mark. *Microsoft browser ballot criticised for being 'limited'*. στο: <http://www.nigerianbestforum.com/generaltopics/microsoft-browser-ballot-criticised-for-being-limited/>, 03/03/2010.

⁶⁷ Clarke, Gavin. *Opera alerts EU to hidden Windows browser-ballot*. στο: https://www.theregister.co.uk/2010/04/03/windows_ie_browser_ballot_screen/ 03/04/2010.

για μια σειρά από αναβαθμίσεις προκειμένου να εμφανίσει κανονικά την ιστοσελίδα⁶⁸. Ο Γενικός Σύμβουλος της εταιρείας ανάπτυξης ιστοσελίδων Mozilla εκτιμάει ότι χάθηκαν 6 με 9 εκατομμύρια μεταφορτώσεις του πλοηγού ιστοσελίδων της Firefox εξαιτίας του συγκεκριμένου σφάλματος⁶⁹.

Εντούτοις και παρά την ύπαρξη των ανωτέρων προβλημάτων, διαπιστώθηκε ότι αυξήθηκαν οι μεταφορτώσεις των ανταγωνιστικών πλοηγών ιστοσελίδων με την εισαγωγή του μέτρου. Αυτό σημαίνει ότι μικρότερες εταιρείες ανάπτυξης λογισμικού άρχισαν να αποκτούν περισσότερους χρήστες σταδιακά. Από την άλλη σε μακροχρόνιο επίπεδο διαπιστώθηκε ότι οι μεγαλύτεροι και πιο παγιωμένοι στην αγορά παίκτες όπως είναι το Opera ή το Mozilla Firefox, έχασαν ποσοστά του μεριδίου αγοράς τους στην Ευρώπη, ώστε να αμφισβητηθεί τελικά η αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου μέτρου⁷⁰.

---

⁶⁸ Europa, Press Release Database. *Antitrust: Commission fines Microsoft for non-compliance with browser choice commitments*. στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-196_en.htm , 20/02/2017.

⁶⁹ Whittaker, Zach. *Firefox lost 6-9 million downloads in EU browser choice 'glitch'*. στο: <http://www.zdnet.com/article/firefox-lost-6-9-million-downloads-in-eu-browser-choice-glitch/> , 31/10/2012.

⁷⁰ Pfanner, Eric. *Microsoft Gives Rival Browsers a Lift*. στο: <http://www.nytimes.com/2010/03/08/technology/08browser.html> , 07/03/2010.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ MICROSOFT

3.1 Εισαγωγή

Όπως αναλύθηκε στις προηγούμενες ενότητες, οι αντιμονοπωλιακές αρχές των ΗΠΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήρθαν σε ευθεία δικαστική αντιπαράθεση με μια από τις ισχυρότερες ιδιωτικές επιχειρήσεις σε ολόκληρο τον κόσμο, αυτή της Microsoft. Μετά από πέντε χρόνια ερευνών, το 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καταδίκασε την Microsoft για την ενοχή της όσον αφορά την κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στην αγορά, με βάση το άρθρο 82 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο βαρύτερο πρόστιμο που έχει επιδικαστεί μέχρι εκείνη την εποχή σε ιδιωτική επιχείρηση ύψους 497 εκατομμυρίων ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ισχυρίζεται ότι η Microsoft έχει καταχραστεί το μονοπώλιο της στην ανάπτυξη λειτουργικών συστημάτων για προσωπικούς υπολογιστές με δύο τρόπους: «επιτηδευμένο περιορισμό διασύνδεσης των προσωπικών υπολογιστών που λειτουργούν με λειτουργικό σύστημα Windows με προγράμματα τρίτων και την ενσωμάτωση των προγράμματος αναπαραγωγής ήχου Media Player στο λειτουργικό σύστημά της, περιορίζοντας τον ανταγωνισμό από άλλους πάροχους παρόμοιου λογισμικού». Η Microsoft αναγκάστηκε κάτω από τις πιέσεις των αποφάσεων των Δικαστηρίων και το τεράστιο ύψος του προστίμου που δέχθηκε να πραγματοποιήσει μια σειρά από αλλαγές στα πρωτόκολλα και περιβάλλοντα επικοινωνίας χρήστη, με βάση τα οποία ανταγωνιστικά προγράμματα θα μπορούσαν να ενσωματωθούν εξ' ολοκλήρου και χωρίς περιορισμούς στα Windows. Η υπόθεση αυτή προκάλεσε μια σειρά από σύνθετα ζητήματα σχετικά με το θέμα της ιδιοκτησίας των πνευματικών δικαιωμάτων καθώς και με αυτό της καταβολής των χρηματικών ποσών ως άδειας χρήσης από τρίτους σε συνδυασμό με τους απαιτούμενους όρους της σύμβασης χρήσης λογισμικού μεταξύ της Microsoft και των τρίτων κατασκευαστών⁷¹.

Με τον ορισμό της καταδικαστικής απόφασης και την επικύρωση του προστίμου, η Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε δυο αποφάσεις: Η πρώτη απόφαση αφορά την πώληση της έκδοσης του λειτουργικού συστήματος Microsoft N, το οποίο δεν περιλαμβάνει ως ενσωματωμένο το πρόγραμμα ηχητικής αναπαραγωγής Windows Media Player. Η δεύτερη απόφαση αποτελείται από την έκδοση και αδειοδότηση πληροφοριών σχετικά με την ενσωμάτωση προγραμμάτων. Από τις αποφάσεις αυτές προέκυψε ότι σε βάθος χρόνου, οι πωλήσεις της

---

⁷¹ Kai-Uwe Kühnand John Van Reenen , *Interoperability and Market Foreclosure in the European Microsoft Case*, Elsevier, 20/08/2007.

έκδοσης Windows N γνώρισαν εμπορική αποτυχία ενώ παράλληλα υπήρχε περιορισμένη ενσωμάτωση προγραμμάτων τρίτων κατασκευαστών.

Κατά την δεύτερη μεγάλη έρευνα, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαπίστωσε παράνομη διασύνδεση του Internet Explorer με τα Windows. Με βάση την απόφαση που εκδόθηκε ως αποτέλεσμα της έρευνας, η Microsoft έπρεπε να δεχτεί την προσθήκη της οθόνης επιλογής, μιας υποχρέωσης από την πλευρά της εταιρείας ώστε να ερωτώνται οι χρήστες οι οποίοι διαθέτουν ήδη προ-εγκατεστημένο τον Internet Explorer σχετικά με τον πλοηγό ιστοσελίδων που επιθυμούν να επιλέξουν από μια κατάσταση επιλεγμένων πλοηγών. Συνεπώς η Ευρωπαϊκή Ένωση εφάρμοσε δυο διαφορετικές αποφάσεις. Η πρώτη απόφαση στην περίπτωση του Windows Media Player ήταν μη δεσμευτική. Η δεύτερη όμως απόφαση υποχρέωνε την Microsoft στην εφαρμογή της⁷².

3.2 Η θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις αντιμονοπωλιακές αποφάσεις σε σχέση με την Microsoft

Η δημιουργία των αντιμονοπωλιακών νόμων καθώς και η εφαρμογή των αποφάσεων που απορρέουν από αυτούς πραγματοποιούνται με στόχο, μεταξύ άλλων, την αποκατάσταση του ανταγωνιστικού κλίματος⁷³. Σύμφωνα με το Άρθρο 7 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 1/2003, σκοπός των αποφάσεων του Αντιμονοπωλιακού νόμου αποτελεί: «να φέρουν ένα τέλος στην παραβίαση [... των όρων του ανταγωνισμού]»⁷⁴. Συνεπώς οι αποφάσεις πρέπει να διαχωριστούν από τις ποινές, εφόσον οι τελευταίες έχουν σκοπό να τιμωρήσουν τον παραβάτη και να παρέχουν αποζημίωση στα θύματα ή στην ευρύτερη κοινωνία εν γένει. Εντούτοις, τόσο οι αποφάσεις, όσο και οι ποινές επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό κατά πόσο οι παραβάτες θα αλλάξουν την μελλοντική τους συμπεριφορά στην αγορά. Έτσι, αποφάσεις και ποινές στο εφεξής θα θεωρούνται ως μια έννοια η οποία περιλαμβάνει τον περιορισμό της παράνομης δράσης, την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας, την αποτροπή οποιασδήποτε μελλοντικής παραβατικότητας, την αποζημίωση των ζημιωμένων μερών και τέλος την έκχυση των παρανόμων κερδών.

Γενικότερα οι αντιμονοπωλιακές αποφάσεις αποτελούν την «θεραπεία» στο λάθος στο οποίο έχει υποπέσει ο εναγόμενος σε σχέση με δυο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι εκείνης της παράβασης ενός νόμιμου αναγνωρισμένου δικαιώματος του ενάγοντος, ενώ η δεύτερη κατηγορία είναι εκείνης της προστασίας των δικαιωμάτων της ομάδας την οποία ο νομοθέτης έχει επιλέξει να προστατεύσει όπως είναι για παράδειγμα οι τελικοί ή μεσάζοντες

⁷² Economides, N. & Lianos, I. E.U. Microsoft Remedies: A Critical Appraisal of Remedies in the E.U. Microsoft Cases. *Columbia Business Law Review*. Vol 2010. pp. 346-420.

⁷³ Melamed, D. *Afterword: The purposes of Antitrust Remedies*, 76 *Antitrust L.J.* 359, 2009.

⁷⁴ Council Regulation 1/2003, art. 7, 2003 O.J. (L 1) 1.

καταναλωτές⁷⁵. Με βάση το άρθρο 7 του κανονισμού 1/2003, η προστατευόμενη κατηγορία αποτελείται από το «ευρύτερο κοινό», το οποίο αντλεί πλεονεκτήματα από την αρχή της ανταγωνιστικότητας, η οποία τίθεται σε κίνδυνο από την παραβίαση του νόμου περί ανταγωνισμού. Έτσι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο υιοθέτησε την άποψη ότι η απόφαση έχει ως σκοπό την αποκατάσταση των συνθηκών αγοράς που θα υπήρχαν στην περίπτωση που θα εξέλειπαν οι παράνομες πράξεις του εναγομένου.

Επιπλέον οι αποφάσεις του αντιμονοπωλιακού νόμου έχουν και χαρακτήρα προφύλαξης με σκοπό: «την επιβεβαίωση ότι δεν θα παραμείνουν πρακτικές οι όποιες είναι πιθανό να παρουσιάσουν μονοπωλιακά αποτελέσματα στο μέλλον⁷⁶». Κατά συνέπεια οι αποφάσεις μπορεί είτε 1) Να δημιουργήσουν εκείνες τις προϋποθέσεις για την σωστή λειτουργία της αγοράς είτε 2) Να επηρεάζουν ή οδηγήσουν άμεσα την ίδια την αγορά. Υπάρχουν διαφορετικές επιλογές ως προς το πώς θα λειτουργήσει η αγορά, πώς θα συμπεριφερθούν οι διαφορετικές ομάδες συμφέροντος και πώς είναι δυνατόν να αποκατασταθεί η ανταγωνιστική της ικανότητα με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο. Μια επιλογή για την απόφαση θα είναι, πώς οι διαφορετικές ομάδες συμφέροντος να προβούν σε αγωγές προκειμένου να αποκαταστήσουν τις όποιες ζημιές μέσα από την αποθάρρυνση παρόμοιων μονοπωλιακών συμπεριφορών στο μέλλον. Μια ακόμη επιλογή θα ήταν η λήψη αποφάσεων που θα επηρεάζει την αυτονομία όσον αφορά την λειτουργία των εταιρειών αλλά και τις πρωτοβουλίες τους.

Όσο δε αφορά την υπόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Microsoft, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι υπάρχουν δύο κυρίαρχες τάσεις που δημιουργούν μονοπωλιακές επιπτώσεις στην αγορά. Η πρώτη τάση είναι εκείνη της έλλειψης ενσωμάτωσης και συμβατότητας η οποία είχε ως αποτέλεσμα την βλάβη των καταναλωτών. Η δεύτερη τάση έχει να κάνει με την παράνομη διασύνδεση των Windows με το Windows Media Player. Οι δύο αυτές τάσεις σχετίζονται με την επιχειρησιακή στρατηγική της Microsoft να ενσωματώνει διαφορετικές εφαρμογές στο λειτουργικό της σύστημα, γεγονός το οποίο είχε προκαλέσει προβλήματα στις Η.Π.Α.⁷⁷. Από την άλλη όμως υπάρχουν διαφορετικές οπτικές σχετικά με τις επιπτώσεις που προκάλεσε η εν λόγω στρατηγική ενσωμάτωσης. Ενώ στις Η.Π.Α. η υπόθεση έρευνας της αντιμονοπωλιακής βλάβης που προκάλεσε η Microsoft επικεντρώθηκε στην προσπάθεια της εταιρείας να κρατήσει την ηγετική της θέση στην αγορά των λειτουργικών συστημάτων μέσα από τα Windows στο σύνολό τους, στην Ευρώπη η εστίαση έγινε κυρίως στις εφαρμογές του λειτουργικού συστήματος των Windows, ως μέρους της στρατηγικής της Microsoft, προκειμένου εκείνη να επεκτείνει την κυρίαρχη θέση του

⁷⁵ Tilbury, M. Noone, M., Kercher, B. *Remedies: Commentary and Materials 1*, 3rd Edition, 2000.

⁷⁶ United States vs. Microsoft Corporation., 253 F.3d 34, 103 (D.C. Cir. 2001).

⁷⁷ United States vs. Microsoft Corporation., 253 F.3d 34, 64 (D.C. Cir. 2001).

λειτουργικού της συστήματος⁷⁸. Η διαφοροποίηση αυτή στον τρόπο εστίασης των ερευνών σε Ευρώπη και Η.Π.Α., εξηγεί και την λήψη αντίστοιχα διαφορετικών αποφάσεων. Στην Ευρώπη κυριαρχούν η καταβολή προστίμων, ενώ στις Η.Π.Α. τα φαινόμενα αυτά είναι πολύ πιο σπάνια. Από την άλλη πλευρά στην Ευρώπη η επιβολή αποζημιώσεων συναντάται σε μικρότερη συχνότητα σε σχέση με τις Η.Π.Α.

3.3 Η τεκμηρίωση των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε αποφάσεις και για τις δύο μονοπωλιακές πρακτικές της Microsoft. Η πρώτη απόφαση αφορά το ζήτημα της ενσωμάτωσης/συμβατότητας, ενώ η δεύτερη το ζήτημα της παράνομης διασύνδεσης.

3.3.1 Το ζήτημα της Ενσωμάτωσης/Συμβατότητας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι η Microsoft αρνήθηκε να παραδώσει στην Sun Microsystems πληροφορίες σχετικά με το να σχεδιάσει διαδικτυακούς εξυπηρετητές εργασίας (workgroup servers) οι οποίοι θα λειτουργούσαν απρόσκοπτα με το λειτουργικό των Windows. Η άρνηση αυτή της Microsoft στο να προσδώσει δυνατότητες ενσωμάτωσης στην Sun βρίσκεται σε συνδυασμό ενός μεγαλύτερου σχεδίου άρνησης ενσωμάτωσης προγραμμάτων και εξυπηρετητών από όλους τους τρίτους κατασκευαστές. Με αυτόν τον τρόπο η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαταραχή των επιπέδων προμήθειας πληροφοριών ήταν ικανή στο να εξαφανίσει την ανταγωνιστική ικανότητα των προϊόντων και υπηρεσιών εξυπηρετητών, εφόσον η παροχή των συγκεκριμένων πληροφοριών ήταν απαραίτητο δομικό στοιχείο λειτουργίας των ανταγωνιστών στην αγορά⁷⁹.

Σύμφωνα με την Επιτροπή, η Microsoft επιχείρησε να αναμοχλεύσει την ουσιαστικά μονοπωλιακή της θέση στην αγορά σε ότι αφορά τα λειτουργικά συστήματα και να την μετατοπίσει και στην αγορά δικτυακών εξυπηρετητών⁸⁰. Λόγω της φύσης των δικτύων, τα Windows αποτελούν μια αδιάσπαστη πλατφόρμα λειτουργίας πολλών διαφορετικών εφαρμογών. Η Επιτροπή βρήκε ενδείξεις ότι υπάρχει μια σύνδεση ανάμεσα στις διαδικασίες ενσωμάτωσης των δικτυακών εξυπηρετητών της Microsoft και εκείνων των ανταγωνιστικών εταιρειών και στην αυξανόμενη τάση για επικυριαρχία των εφαρμογών της Microsoft στην αγορά

⁷⁸ Case T-201/04, *Microsoft Corp. v. Commission*, 2007 E.C.R. II-3601, 1288, 1327, 1344.

⁷⁹ E.U. Microsoft I, *supra* note 2, 584, 692.

⁸⁰ E.U. Microsoft I, *supra* note 2, 584, 772.

δικτυακών εξυπηρετητών⁸¹. Η Επιτροπή προχώρησε ακόμη παραπέρα και θεώρησε ότι οι πράξεις της Microsoft προκάλεσαν βλάβη στους καταναλωτές εξαιτίας της άρνησης της εταιρείας να παραδώσει ζωτικής σημασίας πληροφορίες στους ανταγωνιστές της και κατά συνέπεια οι ανταγωνιστές να μην είναι σε θέση να παρουσιάσουν νέα και καινοτόμα προϊόντα στους καταναλωτές⁸². Έτσι η Επιτροπή προχώρησε σε μια ποιοτική έρευνα αγοράς σχετικά με τις πρωτοβουλίες της Microsoft και των ανταγωνιστών της ώστε να καινοτομήσουν και έβγαλε το συμπέρασμα ότι η Microsoft εκμεταλλεύτηκε την ηγετική της θέση αθέμιτα όπως ορίζεται από το άρθρο 102 του Κοινοτικού Δικαίου⁸³.

Κατά την άποψη της Επιτροπής η επιβολή προστίμων προκειμένου η Microsoft να προχωρήσει στην παροχή των απαραίτητων πληροφοριών στις ανταγωνιστικές εταιρείες δεν αποτρέπει την εταιρεία να καινοτομεί, αλλά αντίθετα διατηρεί τις πρωτοβουλίες που έχει η ίδια εταιρεία στην καινοτομία. Η Επιτροπή επίσης έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην δυνατούς εμπορικούς και τεχνολογικούς δεσμούς που υπάρχουν στην αγορά των δικτυακών εξυπηρετητών έτσι ώστε η κυριαρχία της Microsoft στην συγκεκριμένη αγορά να είχε ιδιαίτερες επιπτώσεις και στις παρακείμενες αγορές λειτουργικών συστημάτων⁸⁴.

Επομένως, ο κύριος στόχος της απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν η αποκατάσταση της δυνατότητας ενσωμάτωσης, ως ένα βαθμό τουλάχιστον, η οποία υπήρχε ήδη στην αγορά προτού διακοπεί από την άρνηση της Microsoft να προβεί στην παροχή πληροφοριών προς τους ανταγωνιστές. Από την πλευρά της η Microsoft απάντησε ότι υπήρχε μια σχετική ροή πληροφοριών, αλλά η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η ροή αυτή δεν ήταν αρκετή, εφόσον ο βαθμός ενσωμάτωσης ακόμη παρείχε μεγαλύτερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη Microsoft. Η Επιτροπή κατανόησε το γεγονός ότι η ενσωμάτωση μπορεί να εκφραστεί μόνο με σχετικούς, μη υποκειμενικούς όρους, απαιτώντας το ίδιο επίπεδο ενσωμάτωσης σε συστήματα τα οποία δημιουργήθηκαν από εξαρτήματα διαφορετικών κατασκευαστών με εκείνο που προέρχεται από συστήματα όπου όλα τα εξαρτήματα έχουν παραχθεί από τον ίδιο

⁸¹ E.U. Microsoft I, supra note 2, 584, 781.

⁸² E.U. Microsoft I, supra note 2, 584, 694, 782.

⁸³ Ioannis Lianos, *Competition Law and Intellectual Property Rights: Is the Property Rights' Approach Right?*, in CAMBRIDGE YEARBOOK OF EUROPEAN LEGAL STUDIES 153. John Bell & Claire Kilpatrick eds., 2006.

⁸⁴ E.U. Microsoft I, supra note 2, 526, 532; Case T-201/04, Microsoft Corp. v. Commission, 2007 E.C.R. II-3601 526.

κατασκευαστή. Με αυτό τον τρόπο η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σκοπεύει ξεκάθαρα στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των ανταγωνιστών της Microsoft προκειμένου «να δημιουργήσουν προϊόντα τα οποία ενσωματώνονται με την υπάρχουσα αρχιτεκτονική της Microsoft και συνεπώς, να αποκτήσουν μια υγιή ικανότητα ανταγωνισμού με τα συστήματα δικτυακής εξυπηρέτησης της Microsoft»⁸⁵.

Η προσπάθεια αυτή για την επιτυχή ενσωμάτωση των στοιχείων διαδικτυακών εξυπηρετητών τρίτων κατασκευαστών στα αντίστοιχα λειτουργικά συστήματα της Microsoft, αντιμετώπισε πολλά προβλήματα τα οποία οδήγησαν σε μια σειρά από αμοιβαίες ανταλλαγές απόψεων εκατέρωθεν μεταξύ της Microsoft και της Επιτροπής, οι οποίες ουσιαστικά οδήγησαν στις αποφάσεις για καταβληθείσες ποινές του άρθρου 24 του Κανονισμού 1/2003⁸⁶.

3.3.2 Παράνομη Διασύνδεση

Με βάση το δεύτερο σκέλος της έρευνας, η Microsoft κρίθηκε ότι παραβίαζε το άρθρο 102 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την απόπειρα αναμόχλευσης της κυρίαρχα μονοπωλιακής της θέσης στα λειτουργικά συστήματα προσωπικών υπολογιστών, στην αγορά αναπαραγωγής ήχων. Σύμφωνα με την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα αντίστοιχα Δικαστήρια των Η.Π.Α. δεν έλυσαν το συγκεκριμένο μονοπωλιακό πρόβλημα⁸⁷. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, το δικαστήριο ασχολήθηκε εξ' ολοκλήρου με το λειτουργικό σύστημα και την επίδραση, που έχει στην αγορά προσωπικών υπολογιστών λόγω της ηγετικής θέσης της Microsoft και όχι με τις επιμέρους εφαρμογές του συστήματος αυτού. Κατά συνέπεια τα Δικαστήρια των Η.Π.Α. δεν εξέδωσαν απόφαση σχετικά με την παράνομη σύνδεση εφαρμογών με το λειτουργικό σύστημα. Έτσι τα Αμερικανικά Δικαστήρια δεν εξέδωσαν αποφάσεις οι οποίες καταδεικνύουν τρόπους για τους τρίτους κατασκευαστές ηλεκτρονικών υπολογιστικών συστημάτων αλλά και τους τελικούς χρήστες ώστε να αφαιρούν τα Windows Media Player από τον υπολογιστή τους⁸⁸. Σε αυτό όμως που αρκέστηκαν τα Αμερικανικά Δικαστήρια ήταν να υποχρεώσουν την Microsoft ώστε να παραδώσει τις απαραίτητες πληροφορίες στους κατασκευαστές

⁸⁵ E.U. Microsoft I, supra note 2, 691, 781.

⁸⁶ Council Regulation, supra note 12, art. 24.

⁸⁷ E.U. Microsoft I, supra note 2, 688–91.

⁸⁸ Council Regulation 1/2003, supra note 12, art. 24.

και τελικούς πελάτες ώστε να περιορίζουν την πρόσβαση στο Media Player, αφαιρώντας τα εικονίδια από την επιφάνεια εργασίας και τα επιμέρους περιβάλλοντα χρήσης των windows, ή να αποτρέπουν της αυτόματες εκκινήσεις του συγκεκριμένου προγράμματος⁸⁹.

Από την πλευρά της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε μια περισσότερο διεισδυτική απόφαση σε σχέση με εκείνη των Αμερικανικών Δικαστηρίων. Αυτό έγινε για δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος σχετίζεται με την απόφαση που πάρθηκε σχετικά με την ενσωμάτωση των προγραμμάτων τρίτων κατασκευαστών, όπως αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα, επιπτώσεις της οποίας βρίσκουν εφαρμογή και στη συγκεκριμένη υπόθεση. Ο δεύτερος λόγος οφείλεται στην επιμονή της Επιτροπής ότι η ελευθερία της επιλογής οφείλει να αποκατασταθεί στους καταναλωτές, εφόσον υποχρεώθηκαν από τις ενέργειες της Microsoft ώστε να χρησιμοποιούν το Windows Media Player ως το πρωτεύων πρόγραμμα αναπαραγωγής ήχου. Η υποχρέωση αυτή των καταναλωτών ισχύει, κατά την άποψη της Επιτροπής, ακόμη και στην περίπτωση όπου συντρέχουν οι εξής περιπτώσεις. Η πρώτη περίπτωση αφορά το γεγονός ότι το Windows Media Player έρχεται προεγκατεστημένο δωρεάν με κάθε έκδοση του λειτουργικού συστήματος Windows. Η δεύτερη περίπτωση θεωρεί ότι υπάρχουν πολλαπλοί τρόποι μεταφόρτωσης και εγκατάστασης ανταγωνιστικών προγραμμάτων αναπαραγωγής ήχων και η τρίτη περίπτωση αποτελεί το γεγονός ότι οι πελάτες δεν εξαναγκάζονταν από την Microsoft να χρησιμοποιήσουν το πρόγραμμά της, αλλά είναι περισσότερο πιθανόν απλά οι χρήστες να χρησιμοποιούσαν το Windows Media Player από μόνοι τους. Από την άλλη όμως η Επιτροπή θεωρεί ότι η Microsoft κατέβαλε τον ανταγωνισμό στην αγορά προγραμμάτων αναπαραγωγής ήχων λόγω της φύσης των δικτύων⁹⁰. Το δομικό αυτό πρόβλημα περιόρισε τα περιθώρια ανταγωνιστικής δράσης των ανταγωνιστών και μείωσε την επιλογή των χρηστών όσον τα ανταγωνιστικά προγράμματα αναπαραγωγής ήχων. Συνεπώς η ακραία επιθετική ανταγωνιστική πολιτική οδήγησε στην λήψη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή περισσότερο διεισδυτικών μέτρων σε σχέση με τις αποφάσεις που πάρθηκαν από την Αμερικανική Δικαιοσύνη. Τα μέτρα αυτά που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επηρέασαν την ελευθερία της Microsoft στο να προβεί στον σχεδιασμό

---

⁸⁹ State of New York v. Microsoft Corp., 224 F. Supp. 2d at 153–55.

⁹⁰ E.U. Microsoft I, supra note 2, 979.

των μελλοντικών της προϊόντων. Το άρθρο 6 της απόφασης όρισε στην Microsoft να προσφέρει στο κοινό της μια έκδοση των Microsoft Windows η οποία δεν συμπεριλαμβάνει το Windows Media Player αλλά διατηρεί την ίδια λειτουργικότητα και σχεδιασμό με την πλήρη έκδοση⁹¹. Η ισχύς της απόφασης επεκτάθηκε και πέρα από το προϊόν αυτό καθ' αυτό, στις τελικές άδειες χρήσης των καταναλωτών και των κατασκευαστών. Με βάση την συγκεκριμένη απόφαση η Microsoft διατάχθηκε από την Επιτροπή ώστε να αποφύγει «οποιοδήποτε τεχνολογικό, εμπορικό, εννοιολογικό ή οποιοδήποτε άλλο μέσο το οποίο πιθανόν να έχει τις ίδιες επιπτώσεις με την σύνδεση του Windows Media Player στο λειτουργικό σύστημα των Windows. Έτσι για παράδειγμα δεν επιτρέπεται η πώληση της νέας έκδοσης σε υψηλότερη τιμή από εκείνη που είχε η πλήρη έκδοση⁹². Εντούτοις αυτό δεν εμπόδισε την Microsoft να τιμολογήσει λιγότερο την νέα έκδοση σε σχέση με την πλήρη έκδοση, από τη στιγμή που τα περισσότερα ανταγωνιστικά προγράμματα ηχητικής αναπαραγωγής προσφέρονταν από τους κατασκευαστές τους δωρεάν.

Επιπροσθέτως, η Απόφαση διευκρίνισε ποιες δραστηριότητες δεν είναι σε θέση να πραγματοποιήσει η Microsoft, για το λόγο ότι οι δραστηριότητες αυτές είχαν τα ίδια ή παρόμοια αποτελέσματα με την διασύνδεση. Έτσι η Microsoft δεν ήταν σε θέση να δημιουργήσει προνομιούχο ενσωμάτωση των Windows με το Media Player, ούτε να προβεί σε κάποια άλλη ευνοϊκή μεταχείριση των Windows, ούτε να προσφέρει ευκαιριακές εκπτώσεις, ούτε να απειλήσει ή να επισείει τιμωρίες στους τρίτους κατασκευαστές, αλλά ούτε και να συνδέσει τα Windows Media Player με προγράμματα της ίδιας εταιρείας όπως η σουίτα γραφείου Microsoft Office⁹³. Η Επιτροπή απέρριψε την άποψη της Microsoft ότι η αφαίρεση του κώδικα του Media Player μπορεί να προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες στο λειτουργικό σύστημα εξαιτίας των αλληλοσυνδέσεων που υπάρχουν στα δύο επιμέρους προϊόντα. Η Επιτροπή αντιπρότεινε ότι οποιαδήποτε σύνδεση που υπάρχουν μεταξύ του λειτουργικού συστήματος και του Media Player αποτελεί επιλογή της ίδιας της εταιρείας⁹⁴ και ότι η ενσωμάτωση του συγκεκριμένου προγράμματος αναπαραγωγής ήχων δεν ήταν απαραίτητη για την αποτελεσματική λειτουργία τους⁹⁵. Αποτέλεσμα της άρνησης αποδοχής των αιτιάσεων της Microsoft ήταν να δοθεί στη Microsoft,

⁹¹ E.U. Microsoft I, supra note 2, 1019.

⁹² E.U. Microsoft I, supra note 2, 1012.

⁹³ E.U. Microsoft I, supra note 2, 1013.

⁹⁴ E.U. Microsoft I, supra note 2, 1027.

⁹⁵ E.U. Microsoft I, supra note 2, 1031.

προθεσμία 90 ημερών προκειμένου να ενσωματώσει και άλλα προγράμματα αναπαραγωγής ήχων στα Windows.

Αναφορικά με τον αριθμό των πωλήσεων για την έκδοση Windows XP N η απόφαση ήταν αναποτελεσματική. Οι ελπίδες της Επιτροπής για μεγάλη αποδοχή από την πλευρά των χρηστών της νέας έκδοσης του λειτουργικού και την ανάδειξη νέων δυνατών ανταγωνιστών δεν πραγματοποιήθηκε. Παρ' όλα αυτά η αγορά των προγραμμάτων αναπαραγωγής ήχου αναπτύχθηκε ταχύτερα σε σχέση με την αντίστοιχη αγορά πλοηγών ιστοσελίδων, όπου από το 2009 και έπειτα το Internet Explorer δέχθηκε σημαντικές πιέσεις, μείωση από σχεδόν 90% το 2004 στο 66,1% το 1999, από εναλλακτικά προγράμματα πλοήγησης όπως το Chrome και το Mozilla⁹⁶. Ένας από τους λόγους της ταχύτερης ανάπτυξης των προγραμμάτων αναπαραγωγής ήχου, σε σχέση με την αγορά πλοηγών ιστοσελίδων αποτελεί το γεγονός της ήδη προϋπάρχουσας δίκης η οποία ταλάνιζε την Microsoft, την εποχή αυτή (2009) και οι επιπτώσεις που είχαν οι αποφάσεις των δικών στα ανώτερα κλιμάκια της Microsoft καθώς και στις μελλοντικές αποφάσεις για μείωση του επιθετικού ανταγωνισμού στο μέλλον⁹⁷.

3.4 Συστάσεις και Πρόστιμα κατά της Microsoft

Με βάση το άρθρο 3 της απόφασης της Επιτροπής επιβλήθηκε ποινή προστίμου το οποίο αποτελεί ρεκόρ για την εποχή το οποίο ξεπεράστηκε στην απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης εναντίον Intel, τον Μάιο του 2009⁹⁸. Η Επιτροπή υπολόγισε το ποσό των ποινών σύμφωνα με ειδική μέθοδο η οποία βρίσκεται σε έντυπο με τίτλο: «Οδηγός Μεθόδου Ορισμού Ποινών»⁹⁹. Η μέθοδος αυτή περιλαμβάνει δύο βήματα: Το πρώτο βήμα εστιάζει στον ορισμό του βασικού ποσού του προστίμου σε σχέση με την αξία πωλήσεων και το βαθμό βαρύτητας της παράβασης πολλαπλασιασμένο επί τα χρόνια της συνεχιζόμενης παράβασης. Το δεύτερο βήμα ρυθμίζει το τελικό ποσό περισσότερο ή λιγότερο από το αρχικώς υπολογισμένο με βάση τις ευνοϊκές ή δυσχερείς συνθήκες¹⁰⁰. Με βάση τα βήματα του

⁹⁶ MACDAILYNEWS. *Microsoft Internet Explorer on Pace to Drop Below 50% Market Share by May 2011*, <http://macdailynews.com/index.php/weblog/comments/21061>, 07/05/2009.

⁹⁷ Reback, G. L., *Free the Market! Why only government can keep the marketplace competitive* 24-49, 2009.

⁹⁸ Case COMP/C-3/37.990 *Intel*, Commission Decision of 13 May 2009.

⁹⁹ Method of Setting Fines Imposed Pursuant to Art. 23(2)(a) of Reg. No. 1/2003, 2006 O.J. (C210) 2.

¹⁰⁰ Method of Setting Fines Imposed Pursuant to Art. 23(2)(a) of Reg. No. 1/2003, 2006 O.J. (C210) 20.

οδηγού και τις επικρατούσες συνθήκες το ποσό αρχικά ορίστηκε στα 162.732.101 ευρώ χωρίς να προσδιορίζεται το ποσό το οποίο ορίζεται για την ενσωμάτωση και το ποσό της παράνομης διασύνδεσης. Το αρχικό αυτό ποσό ήταν το διπλάσιο προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι: «θα υπάρξει μια επαρκής επίπτωση αποτροπής στην Microsoft»¹⁰¹, δεδομένης και της ισχυρής οικονομικής επιφάνειας της εταιρείας. Επιπλέον η επιτροπή θεώρησε το χρόνο παραβατικότητας της εταιρείας ως αρκετά μεγάλο, εφόσον η άρνηση στην παροχή πληροφοριών ξεπέρασε το εξάμηνο. Κατά συνέπεια η Επιτροπή αύξησε το βασικό ποσό του προστίμου κατά 50% στα 497.297.204 ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση 10% για κάθε χρόνο παραβατικότητας.

Όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στην απόφασή του το ποσό εκπροσωπεί το 7,5 της συνολικής αξίας πωλήσεων της Microsoft στην αγορά των εξυπηρετητών και διακομιστών στην Ευρώπη¹⁰², το οποίο είναι κατώτερο του ελάχιστου ποσού που είχε τεθεί από τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό των προστίμων. Αν και το ποσό που τέθηκε από την Επιτροπή θεωρείται ιδιαίτερα επιβλητικό είναι αμφίβολο αν έφερε ουσιαστικά αποτελέσματα. Σε έναν ιδιαίτερα υψηλό τομέα τεχνολογικών ανακαλύψεων όπου τα δίκτυα μπορεί να κατευθύνουν την αγορά προς ορισμένα τεχνολογικά πρότυπα, η κάλυψη της επιβολής των αστικών προστίμων ενδέχεται να είναι ιδιαίτερα επικερδής για τα μονοπώλια εάν τα ποσά των προστίμων αυτών δεν ανταποκρίνονται στο ύψος των κερδών της επικυρίαρχης εταιρείας, από την μονοπωλιακή παράβαση¹⁰³.

Για την Ευρωπαϊκή Ένωση η υπόθεση δεν ήταν η διατήρηση της μονοπωλιακής θέσης όπως στην περίπτωση των Η.Π.Α. αλλά η επέκταση της μονοπωλιακής δύναμης της Microsoft στις αγορές των εξυπηρετητών και των προγραμμάτων αναπαραγωγής ήχου. Αναφορικά με την αγορά των δικτυακών εξυπηρετητών δεν είναι ακόμη ξεκάθαρο αν προκλήθηκαν ζημιές στους καταναλωτές άλλες από εκείνες του αργού ρυθμού μεταβολής της καινοτομίας, λόγω του περιορισμού των ανταγωνιστών ή αν προκλήθηκαν επιπλέον βλάβες λόγω της αύξησης των τιμών που προκάλεσε η Microsoft. Όσον αφορά την αγορά των προγραμμάτων αναπαραγωγής ήχου, το προϊόν ερχόταν προ-εγκατεστημένο δωρεάν

---

¹⁰¹ E.U. Microsoft I, supra note 2, 1061–68.

¹⁰² Case T-201/04, *Microsoft Corp. v. Commission*, 2007 E.C.R. II-3601, 1319.

¹⁰³ Landes William M. *Optimal Sanctions for Antitrust Violations*, 50 U. CHI. L. REV. 652, 656–57 (1983).

έτσι η πιθανή ζημία στους καταναλωτές δεν στηρίζεται στις υψηλότερες τιμές ή στην χαμηλότερη ποιότητα, εφόσον ήδη καλύτερα προγράμματα αναπαραγωγής ήχου τέθηκαν εκτός αγοράς. Από την άλλη όμως είναι εξαιρετικά δύσκολο να υπολογιστεί η μείωση στην ποιότητα του προϊόντος, αν και μέσα στην περίοδο της παραβατικότητας της Microsoft είχαν εμφανιστεί καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες όπως το iPod της Apple και το Flash Player της Adobe. Παρά την επιβολή των προστίμων οι Ευρωπαίοι πελάτες δεν αποζημιώθηκαν ούτε μειώθηκε εντελώς η παραβατικότητα της εταιρείας, η οποία συνεχίστηκε τα επόμενα χρόνια με επιβολές πρόσθετων προστίμων. Η αδυναμία της εφαρμογής του αντιμονοπωλιακού νόμου στην Ευρώπη δείχνει ότι τα πρόστιμα θα πρέπει να τεθούν σε ένα υψηλότερο επίπεδο προκειμένου να επιτευχθεί πιο δραστική αποτροπή στην παραβατικότητα.

3.5 Αποτελεσματικότητα των Αποφάσεων

Ποια θα μπορούσαν να είναι τα γενικά διδάγματα της υπόθεσης των μονοπωλιακών πρακτικών της Microsoft και της αντιπαράθεσής της με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ευρωπαϊκή και Αμερικάνικη αγορά; Κατά πρώτον η υπόθεση διήρκεσε για εννέα τουλάχιστον έτη τα οποία προκάλεσαν τέσσερις Δηλώσεις Ενστάσεων αλλά όχι κάποια οριστική λύση. Αυτό οφείλεται μερικώς στην πολυπλοκότητα των τεχνικών ζητημάτων, τις νομικές επιπλοκές στη διαδικασία αλλά και την τεράστια οικονομική ευρωστία της Microsoft. Από τότε πολλοί ανταγωνιστές της εταιρείας είχαν βγει εκτός αγοράς. Ένα εμφανές πρόβλημα αποτελεί το γεγονός ότι ο χρονικός ορίζοντας κλιμάκωσης της δίκης ήταν ιδιαίτερα μεγάλος σε σχέση με την ταχεία ανάπτυξη των αγορών λογισμικού. Από τη στιγμή λοιπόν που θα είναι έτοιμη η απόφαση, η αγορά θα έχει απομακρυνθεί κατά πολύ από τα συγκεκριμένα προβλήματα που κάλυψε η δίκη. Ένα επιπλέον ζήτημα αποτελεί το γεγονός ότι, αν και γίνεται δεκτό να μην υπάρχουν ιδιαίτερες παρεμβάσεις στην αγορά, οι αντιμονοπωλιακές αρχές δεν μπορούν να λάβουν μια εντελώς ελεύθερη προσέγγιση στις αγορές τεχνολογίας και καινοτομίας. Για αυτό το λόγο ένα μέρος της δικαστικής υπόθεσης είναι εστιασμένη στις οικονομικές πρωτοβουλίες καθώς και στην ανάλυση των επιπτώσεων της απόφασης στην καινοτομία, ακόμη και στη περίπτωση που η Ευρωπαϊκή νομική πρακτική ήταν συχνά αναποφάσιστη όσον αφορά αυτά τα ζητήματα.

Αν η Microsoft ενδεχομένως είχε το δίκιο με το μέρος της και η απόφαση να μην είχε καμιά επίπτωση, τότε το κόστος για εκείνη να ήταν μηδαμινό από τη στιγμή που η Microsoft ήδη έχει συμμορφωθεί με τις αποφάσεις και έχει δημιουργήσει την εναλλακτική έκδοση των Windows.

Αν από την άλλη πλευρά η απόφαση έχει επιπτώσεις αυτό σημαίνει ότι η Επιτροπή βρίσκεται στη σωστή πλευρά. Η επιτυχία των Windows Media Player δεν βασίζεται στα καινοτόμα χαρακτηριστικά του, αλλά στις πολιτικές μάρκετινγκ που χρησιμοποίησε η Microsoft. Από τη στιγμή που η απόφαση δημιούργησε τις απαραίτητες προϋποθέσεις για αλλαγές στη δομή της επιχείρησης, όσο και στον τρόπο προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών της, αυτό σημαίνει ότι όντως η Microsoft χρησιμοποίησε αθέμιτα την ηγετική της θέση στην αγορά και συνεπώς η απόφαση λειτούργησε ως θεραπευτικό μέσο για την επιστροφή των αγορών πίσω στις συνθήκες ανταγωνιστικότητας, προτού συμβούν οι πράξεις παραβατικότητας της εταιρείας.

3.6 Η άποψη της Microsoft για τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Από την πλευρά της Microsoft η υπόθεση Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Microsoft¹⁰⁴ αποτελεί μια ακτιβιστική πολιτική ανταγωνισμού η οποία απειλεί οποιαδήποτε πρωτοβουλία για καινοτομία σε παγκόσμια κλίμακα. Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου να υποστηρίξει τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δημιουργεί ποικίλες δράσεις και αντιδράσεις τόσο στις επιχειρηματικές αγορές, όσο και στις αγοραστικές προτιμήσεις των τελικών καταναλωτών.

Από την πλευρά των επιχειρήσεων, η Επιτροπή κατηγόρησε τη Microsoft ότι το σύστημα δικτυακών εξυπηρετητών αποκτά ένα άδικο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστικών συστημάτων απαιτώντας από την εταιρεία να αποσπάσει βασικά συστατικά στοιχεία από τα λειτουργικά της συστήματα, προκειμένου αυτά να γίνουν γνωστά στους ανταγωνιστές της. Από την πλευρά των καταναλωτών η Επιτροπή απευθύνθηκε προς την αγορά κατηγορώντας την εταιρεία ότι παραβίασε την

---

¹⁰⁴ Case T-201/04, *Microsoft Corp. v. Commission*, 2007 E.C.R. II-1 (2007)

κυρίαρχη θέση της στην αγορά ενσωματώνοντας το πρόγραμμα αναπαραγωγής ήχου στα Windows¹⁰⁵.

Η υπόθεση επηρεάζει αρνητικά τις πρωτοβουλίες για καινοτομία με τρεις βασικούς τρόπους: Πρώτον, η απόφαση της Επιτροπής αποτελεί μια επίθεση σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που μειώνουν τα κίνητρα των επιχειρήσεων για καινοτομία. Αυτό σημαίνει ότι οι επιτυχημένες επιχειρήσεις θα πρέπει να εμπιστευτούν τις καινοτομίες τους στους ανταγωνιστές, ενώ λιγότερο πετυχημένες επιχειρήσεις αναμένουν να αποκτήσουν νέες ευρεσιτεχνίες από τις επιτυχημένες επιχειρήσεις, ενώ σε αντίθετη περίπτωση απειλούν να προσφύγουν στην δικαιοσύνη για αντιμονοπωλιακές πρακτικές των επιτυχημένων επιχειρήσεων. Η απόφαση δηλαδή εξασθενεί σημαντικά την όποια προστασία στην πνευματική ιδιοκτησία. Μέσω της επιβολής προστίμων στη Microsoft επειδή δεν παρέδωσε απαραίτητες πληροφορίες για το λογισμικό των εξυπηρετητών της στους ανταγωνιστές, η Επιτροπή περιορίζει τις πρωτοβουλίες για επενδύσεις σε τομείς που παρουσιάζουν τεράστια κόστη όπως είναι αυτός της Έρευνας και Τεχνολογίας. Οι επιστροφές κεφαλαίων από τις επενδύσεις για τις περισσότερες εταιρείες θα περιοριστούν ή θα εξαφανιστούν εντελώς, επιτρέποντας στους ανταγωνιστές είτε να υιοθετήσουν, είτε να αντιγράψουν πιστά τις όποιες ευρεσιτεχνίες.

Επιπλέον, η απόφαση της Επιτροπής αποτρέπει την καινοτομία και από τις επιχειρήσεις που ανταγωνίζονται τις κορυφαίες στον κλάδο, εταιρείες. Ο λόγος είναι ότι οι επιχειρήσεις αυτές θα περιορίσουν τα έξοδα σε έρευνα και τεχνολογία από τη στιγμή που μπορούν ανέξοδα να αποκτήσουν τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας από τα καινοτόμα σχέδια προϊόντων και υπηρεσιών που δημιουργούν οι κορυφαίες εταιρείες, διαφορετικά μπορούν ανά πάσα στιγμή να τις κατηγορήσουν για επιθετικές πρακτικές και εκμετάλλευση της επικυρίαρχης θέσης τους στην αγορά. Από τη στιγμή που οι κορυφαίες εταιρείες αποτύχουν στο να παραδώσουν τις καινοτομίες στους ανταγωνιστές, η όποια απόφαση για δεσπόζουσα θέση σημαίνει ότι οι εταιρείες με μικρότερο μερίδιο αγοράς άμεσα αποκτούν μια πηγή πρόσληψης δωρεάν ευρεσιτεχνιών.

---

¹⁰⁵ Case T-201/04, *Microsoft Corp. v. Commission*, 2007, 2007 E.C.R. II-1, II-9

Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η πολιτική ανταγωνισμού υπερισχύει έναντι της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας. Εντούτοις, διαβρώνοντας τα θεμέλια της πνευματικής ιδιοκτησίας, θα υποφέρουν τα κίνητρα για καινοτομία σε κάθε βιομηχανικό κλάδο, όχι μόνο στον κλάδο του λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η πλευρά της Microsoft δημιουργεί ένα σημαντικό προηγούμενο που θα επηρεάσει την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας σε όλη την ΕΕ και σε πολλές βιομηχανίες.

Δεύτερον, η απόφαση της Επιτροπής θέτει εμπόδια στο διεθνές εμπόριο μέσω της επίθεσης στην είσοδο ξένων επιχειρήσεων στην ευρωπαϊκή αγορά, μειώνοντας, με αυτό τον τρόπο, την ύπαρξη περαιτέρω κινήτρων για καινοτομία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιπροσωπεύει σχεδόν το ένα τρίτο του συνολικού παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου/Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ). Τα πρόστιμα, τα νομικά έξοδα, αλλά και οι διοικητικές κυρώσεις που συνδέονται με επίδραση των μη δασμολογικών φραγμών στο εμπόριο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι η ίδια ένα μέσο εμπορικής πολιτικής για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η χρήση της πολιτικής ανταγωνισμού για τον περιορισμό του εμπορίου αποφεύγει τον έλεγχο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου που συνοδεύεται από ρητούς εμπορικούς περιορισμούς. Η πολιτική ανταγωνισμού που περιορίζει την πρόσβαση ξένων ανταγωνιστών στις ευρωπαϊκές αγορές λειτουργεί ως μια μορφή βιομηχανικής πολιτικής η οποία προστατεύει και επιχορηγεί ευρωπαϊκές εταιρείες. Η υποχρεωτική γνωστοποίηση των πληροφοριών και η υποχρεωτική πρόσβαση στην πνευματική ιδιοκτησία των ξένων επιχειρήσεων χρησιμεύει, επίσης, ως μια μορφή βιομηχανικής πολιτικής και επιδοτήσεων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Τρίτον, η απόφαση της Επιτροπής ουσιαστικά τιμωρεί τα αποτελέσματα στην αγορά αντί για την μονοπωλιακή συμπεριφορά, μειώνοντας, έτσι, τα κίνητρα για να καινοτομήσουν οι εταιρείες ανταγωνιστικά. Η απόφαση αυτή στηρίζεται στον ισχυρισμό ότι η Microsoft καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της στην αγορά.

Η κατηγορία της κατάχρησης της δεσπόζουσας θέσης τιμωρεί, έτσι, μια επιτυχημένη επιχείρηση για τα θετικά αποτελέσματα που αυτή έχει στην αγορά και όχι για την μονοπωλιακή της συμπεριφορά. Η απόφαση του Δικαστηρίου μειώνει τις αποδόσεις για την καινοτομία, διότι οι ηγετικές στην αγορά επιχειρήσεις που

επιτυγχάνουν μέσω επιτυχημένων καινοτομιών τιμωρούνται για την επίτευξη της απόκτησης δεσπόζουσας θέσης. Ανταγωνιστικές δράσεις που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως θεμιτές για τις επιχειρήσεις που δεν έχουν ηγετική θέση στην αγορά ερμηνεύονται ως καταχρηστικές. Με την επιβολή προστίμου στην Microsoft για την ενσωμάτωση του Media Player, το δικαστήριο ωθεί τις εταιρείες στο να είναι απρόθυμες ώστε να προσθέσουν καινοτόμα χαρακτηριστικά στα προϊόντα τους.

Το προηγούμενο της απόφασης δημιούργησε ένα προηγούμενο όπου, με βάση αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε μια σταυροφορία εναντίον των μονοπωλίων στοχεύοντας στην κεντρική τεχνολογική στρατηγική της Microsoft. Η νέα αυτή έρευνα εστίασε στις εφαρμογές λογισμικού που αποτελούν τη σουίτα γραφείου Office της Microsoft, συμπεριλαμβανομένων του λογισμικού για την επεξεργασία κειμένου (Word), των υπολογιστικών φύλλων (Excel), των παρουσιάσεων (PowerPoint), των εκδόσεων (Publisher) και των επικοινωνιών (Outlook). Μια πρόσθετη έρευνα εξετάζει την καταγγελία της παράνομης διασύνδεσης του προγράμματος πλοήγησης ιστοσελίδων Internet Explorer στα Windows. Οι εφαρμογές που βασίζονται στο διαδίκτυο, προορίζονται για τα Windows, καθώς και οι συνδέσεις μεταξύ των προγραμμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου Outlook και Exchange¹⁰⁶.

Η υπόθεση ξεκίνησε όταν η εταιρεία παραγωγής της σειράς των πλοηγών ιστοσελίδων Opera, προέβηκε σε καταγγελία εναντίον της Microsoft¹⁰⁷. Η Microsoft κατηγορείται για κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της στα λειτουργικά συστήματα για προσωπικούς υπολογιστές, λόγω της πρόσδεσης του προγράμματος περιήγησης στο διαδίκτυο, Internet Explorer, με τα Windows. Η Opera ισχυρίστηκε επίσης ότι η Microsoft μείωσε τη διασύνδεση μεταξύ των διαφόρων προτύπων που χρησιμοποιούν οι διαφορετικοί πλοηγοί ιστοσελίδων με το να μην υιοθετεί ανοικτά πρότυπα του διαδικτύου¹⁰⁸. Η Επιτροπή συνέχισε τις έρευνες, παρά το γεγονός ότι η δευτερογενής αγορά των πλοηγών ιστοσελίδων, ήταν άκρως ανταγωνιστική. Το Mozilla Firefox διατίθετο δωρεάν και αποτελούσε την κατ' εξοχήν επιλογή σε σχέση με τον Internet

---

¹⁰⁶ Schenker Jennifer L. *EU-Microsoft II: The Rematch*, στο: http://www.businessweek.com/technology/content/jan2008/tc20080114_194423.htm, 15/01/2008.

¹⁰⁷ Waters Richard. *EU Launches New Microsoft Antitrust Probe*, στο: http://us.ft.com/ftgateway/superpage.ft?news_id=fto011420081217021991, 14/01/2008.

¹⁰⁸ Espiner Tom. *Microsoft Strikes Back at Opera Antitrust Claims*, στο: http://www.news.com/Microsoft-strikes-back-at-Opera-antitrustclaims/2100-1016_3-6222809.html, 14/12/2007.

Explorer . Ο πλοηγός ιστοσελίδων Safari αποτελεί τον προεπιλεγμένο πλοηγό του συστήματος Mac της Apple, αλλά μπορούσε να λειτουργήσει και κάτω από το περιβάλλον των Windows. Το πρωτοπόρο πρόγραμμα πλοηγού ιστοσελίδων Netscape άρχισε να χάνει σημαντικό κομμάτι της αγοράς αλλά ήταν ακόμη διαθέσιμο δωρεάν. Το Opera κατείχε ένα ελάχιστο κομμάτι της αγοράς προσωπικών υπολογιστών, αλλά είχε μια μεγαλύτερη παρουσία στο χώρο των κινητών τηλεφώνων¹⁰⁹.

Αναφορικά με την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι η Microsoft εκμεταλλεύεται την κυρίαρχη θέση της στην αγορά, λόγω της άρνησης της να παραδώσει σημαντικές πληροφορίες στους ανταγωνιστές της, αφενός μεν οι Hausman και Sidak διαπίστωσαν ότι η υποχρεωτική ανακοίνωση των πληροφοριών αυτών δεν επιτυγχάνουν τους σκοπούς των Ευρωπαϊκών Κανονισμών, όπως είναι η επίτευξη χαμηλότερων τιμών, ο ανταγωνισμός στις αγορές λογισμικού χοντρικής και λιανικής, αύξηση των επενδύσεων σε έρευνα και τεχνολογία και τέλος η μεγαλύτερη δημιουργία καινοτομίας¹¹⁰. Η απόφαση της Επιτροπής σημαίνει ότι οι ανταγωνιστές δύνανται να προσφέρουν ανταγωνιστικά προϊόντα αντίστοιχης ποιότητας με εκείνα της Microsoft, αλλά δεν μπορούν να επιτύχουν αυτό το στόχο αν δεν έχουν πρόσβαση στην τεχνολογία της συγκεκριμένης εταιρείας. Έτσι σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής, οι εξυπηρετητές των ανταγωνιστών δεν μπορούν να διασυνδεθούν μεταξύ τους με τον ίδιο σταθερό τρόπο που επιτυγχάνεται στους αντίστοιχους εξυπηρετητές της Microsoft. Αυτό όμως αποβαίνει αρνητικά στο τρόπο λειτουργίας της εταιρείας: Η παροχή πληροφοριών στους ανταγωνιστές μπορεί να βελτιώσει την απόδοση των υπολογιστικών συστημάτων ή των προγραμμάτων λογισμικού των ανταγωνιστών, περιορίζει όμως την ικανότητα της ίδιας της Microsoft στο να καινοτομήσει, μετατοπίζοντας το όποιο κόστος στο τελικό καταναλωτή. Τέλος, τα πρωτόκολλα επικοινωνίας των δικτυακών εξυπηρετητών της εταιρείας θεωρούνται εμπορικά μυστικά με ιδιαίτερη εμπορική αξία¹¹¹.

Όσον αφορά δε, την απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την παράνομη διασύνδεση του προγράμματος αναπαραγωγής ήχων Media Player, αποτελεί μια ριζοσπαστική συνέχεια η οποία προέκυψε από τις αντίστοιχες δικαστικές έρευνες στις

¹⁰⁹ Sharmah David. *Digital World: Night at the Opera*, JERUSALEM POST, Jan. 1,2008.

¹¹⁰ Hausman Jerry A., Sidak Gregory J. *Did Mandatory Unbundling Achieve Its Purpose? Empirical Evidence from Five Countries*, 1 J. OF COMPETITION L. & ECON. 173 (2005).

¹¹¹ Case T-201/04, *Microsoft Corp. v. Commission*, 2007,E.C.R. II-53-54.

Η.Π.Α., με τις οποίες η Microsoft το 2004, υιοθέτησε μια συναινετική συμφωνία με το Αμερικάνικο Υπουργείο Δικαιοσύνης αλλά και με διαφορετικές Πολιτείες προκειμένου να αφαιρεθεί ο πλοηγός ιστοσελίδων Internet Explorer από τον λειτουργικό σύστημα των Windows. Στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αφαίρεση αυτή ξεπερνάει τα όρια του διαχωρισμού μεμονωμένων εφαρμογών από ένα λειτουργικό σύστημα. Η απόφαση προχωράει ακόμη πιο πέρα στον διαχωρισμό λειτουργιών από το ίδιο το λειτουργικό σύστημα, φτάνοντας μέχρι και στην αφαίρεση ζωτικών στοιχείων από αυτό. Συνεπώς, η αφαίρεση εφαρμογών οι οποίες είναι ενσωματωμένες στο σύστημα δημιουργούν ένα ζήτημα ζωτικής σημασίας για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων από τη στιγμή που η Microsoft έχει επενδύσει σε δαπανηρές Έρευνες και Τεχνολογίες, οι οποίες έχουν μεγάλη εμπορική αξία. Η Microsoft ήδη είχε λάβει άδειες ευρεσιτεχνίες για τις τεχνολογίες οι οποίες σχετίζονται με την αναπαραγωγή ήχων, οι οποίες προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα.

Κατά την άποψη της Microsoft η απόφαση της Επιτροπής αλλά και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου έδειξαν ότι υπάρχει μικρή σχέση με τα τεκταινόμενα στην αγορά. Δεν υπάρχει ένδειξη ότι οι καταναλωτές υπέστησαν ζημιά από την δωρεάν προσφορά του Media Player ή από το λογισμικών των δικτυακών εξυπηρετητών. Αντιθέτως, η Microsoft θεωρεί ότι τα προϊόντα της συνάντησαν την υποστήριξη του ευρύτερου κοινού μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συμπερασματικά η Microsoft σχετικά με τις κατηγορίες της Επιτροπής περί δεσπόζουσας θέσης στην αγορά, προκειμένου να δημιουργήσει μονοπωλιακές συνθήκες και να περιορίσει τον ανταγωνισμό, θεωρεί ότι οι συνέπειες του ανταγωνισμού στην καινοτομία εξαρτώνται τόσο από την παροχή ευρεσιτεχνιών όσο και από τη ζήτηση για ευρεσιτεχνίες. Ο ανταγωνισμός επηρεάζει, έτσι, την καινοτομία με δύο τρόπους. Από την πλευρά της προσφοράς εφευρέσεων στην αγορά, οι εφευρέτες ανταγωνίζονται προκειμένου να δημιουργήσουν ευρεσιτεχνίες προκειμένου να τις παρέχουν στους πιθανούς χρήστες. Από την πλευρά της ζήτησης της αγοράς ευρεσιτεχνιών, όσοι είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν τις ευρεσιτεχνίες, ανταγωνίζονται για να αποκτήσουν τις κατάλληλες ευρεσιτεχνίες ώστε να είναι σε θέση να τις παρέχουν στους πελάτες τους μαζί με προϊόντα που θα βασίζονται σε αυτές τις ευρεσιτεχνίες. Μια πλήρης ανάλυση των επιπτώσεων του ανταγωνισμού

στην καινοτομία, θα πρέπει να εξετάσει τον ανταγωνισμό από την πλευρά της προσφοράς όσο και από την πλευρά της ζήτησης της αγοράς για τις εφευρέσεις.

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των προμηθευτών των ευρεσιτεχνιών είναι ένα σημαντικό φαινόμενο. Ακόμα κι αν οι ευρεσιτεχνίες είναι επιστημονικά μοναδικές, δύσκολο να αντιγραφούν ή προστατεύονται από διπλώματα ευρεσιτεχνίας, υπάρχουν εναλλακτικές εφευρέσεις που αποτελούν υποκατάστατα -αυτής- της ζήτησης. Όπως παρατήρησε επαρκώς ο Edmund Kitch, «τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας που παρέχουν τη δύναμη για μονοπώλιο στην αγορά είναι σπάνια»¹¹². Ο Kitch αναφέρει τα «στοιχειώδη και επίμονα λάθη στην οικονομική ανάλυση της πνευματικής ιδιοκτησίας», επισημαίνοντας ιδιαίτερα τον εσφαλμένο ισχυρισμό ότι η αποκλειστικότητα σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας παρέχει και οικονομικό μονοπώλιο. Ο Arrow¹¹³ δείχνει ότι το κέρδος του εφευρέτη είναι μεγαλύτερο σε κατάσταση ανταγωνισμού παρά σε κατάσταση μονοπωλίου. Το συμπέρασμα του Arrow είναι ότι μια ανταγωνιστική αγορά προϊόντων παρέχει μεγαλύτερο κίνητρο για εφευρέσεις σε σχέση με μια μονοπωλιακή αγορά προϊόντων. Αν η πλευρά της ζήτησης υπερισχύει της πλευράς της προσφοράς, όπως συμβαίνει στις περιπτώσεις των Windows και Media Player, οι ανταγωνιστές εφευρέτες που πωλούν σε μια ανταγωνιστική αγορά προϊόντων έχουν μεγαλύτερο συνολικό κίνητρο για την δημιουργία ευρεσιτεχνιών σε σχέση με τον αντίστοιχο εφευρέτη ενός μονοπωλίου που πουλά σε μια μονοπωλιακή αγορά προϊόντος, σύμφωνα με το συμπέρασμα του Arrow.

Ωστόσο, εάν η πολιτική ανταγωνισμού, η οποία προσδιορίζεται από τις αποφάσεις της Επιτροπής, περιορίζει τις διαφορές μεταξύ των τεχνολογιών, το αποτέλεσμα θα είναι να μειωθούν οι αποδόσεις για τις επιτυχημένες επιχειρήσεις, καθώς και η μείωση της εφευρετικής δραστηριότητας. Η υποχρεωτική δημοσιοποίηση και η αναγκαστική χορήγηση πληροφοριών χρησιμεύει στην εξάλειψη των δραστικών διαφορών μεταξύ των ανταγωνιστών εφευρετών. Το αποτέλεσμα θα είναι τεχνολογίες που είναι παρόμοιες. Με τη μείωση των κερδών από την ευρεσιτεχνία, τα οφέλη του ανταγωνισμού μεταξύ των εφευρετών μειώνονται ή εξαλείφονται.

---

¹¹² Kitch Edmund W., *Elementary and Persistent Errors in the Economic Analysis of Intellectual Property*, 53 VAND L. REV. 1727, 1730 (2000).

¹¹³ Arrow Kenneth J. *Economic Welfare and the Allocation of Resources for Invention*, in NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH: THE RATE AND DIRECTION OF INVENTIVE ACTIVITY (1962).

Η ανάλυση των κινήτρων για εφευρέσεις υποδηλώνει σαφώς την ανάγκη για μεγαλύτερη ανοχή από τα θεσμικά όργανα είτε αυτά είναι κρατικά όπως στην περίπτωση των Η.Π.Α., είτε σε διακρατικά όργανα όπως στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.. Το κίνητρο για καινοτομία εξαρτάται από παράγοντες τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και της προσφοράς, δηλαδή τους μηχανισμούς της ίδιας της αγοράς.

Η αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των χρηστών της εφεύρεσης τείνει να αυξήσει το κίνητρο για τις εφευρέσεις, όπως παρατηρεί ο Αιγώω. Από την άλλη πλευρά οι αποφάσεις της Επιτροπής επηρεάζουν με αρνητικό τρόπο τις πρωτοβουλίες για καινοτομία με αρκετούς κρίσιμους τρόπους. Με τη μείωση της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, η απόφαση της Επιτροπής μείωσε το κίνητρο για καινοτομία τόσο για τις επιτυχημένες επιχειρήσεις όσο και για τους ανταγωνιστές τους.

Οι ανταγωνιστές ουσιαστικά αποθαρρύνονται από το να επενδύσουν στην έρευνα και τεχνολογία, εφόσον μπορούν να αποκτήσουν πνευματική ιδιοκτησία από κορυφαίες εταιρείες μέσω της απειλής των καταγγελιών προς τις αρχές του ανταγωνισμού. Απορρίπτοντας τη διεθνή προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, η απόφαση της Επιτροπής μειώνει τα ευεργετικά αποτελέσματα του διεθνούς εμπορίου στα κίνητρα για καινοτομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΝΤΙΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

4.1 Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Intel

Στις 13 Μαΐου του 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περάτωσε τις έρευνες εναντίον της Intel μέσα από την λήψη Τυπικής Απόφασης. Η Απόφαση αυτή επικύρωσε πρόστιμο ύψους 1.06 εκ. ευρώ¹¹⁴. Η Επιτροπή αποφάσισε ότι η Intel είχε αθέμιτα εκμεταλλευτεί την δεσπόζουσα θέση της στην αγορά των μικροεπεξεργαστών ηλεκτρονικών υπολογιστών, εμπλεκόμενη σε δύο τύπους πρακτικών: Η πρώτη πρακτική ήταν ότι η εταιρεία έδωσε έκπτωση στους Κατασκευαστές Ανάλογου Εξοπλισμού (Original Equipment Manufacturers - OEM), προκειμένου να αγοράσουν ολόκληρα τα επίπεδα αποθεμάτων τους σε μικροεπεξεργαστές από την Intel σε τουλάχιστον ένα κομμάτι της αγοράς επεξεργαστών. Επιπλέον η Intel πραγματοποίησε απευθείας πληρωμές σε έναν σημαντικό προμηθευτή ολοκληρωμένων συστημάτων προσωπικών ηλεκτρονικών υπολογιστών προκειμένου να προμηθεύει την αγορά με υπολογιστές που αποτελούνται μόνο από μικροεπεξεργαστές της Intel¹¹⁵. Η δεύτερη πρακτική που προήλθε από την Intel ήταν η απευθείας πληρωμή σε Κατασκευαστές Ανάλογου Εξοπλισμού προκειμένου να σταματούν, ή τουλάχιστον να καθυστερούν την παραγωγή και πώληση προϊόντων που περιέχουν επεξεργαστές από ανταγωνιστικές εταιρείες και να περιορίζουν τα κανάλια διανομής που προορίζονταν για αυτά τα προϊόντα¹¹⁶.

Η υπόθεση ξεκίνησε από την διαμαρτυρία που προήλθε από την εταιρεία Advanced Micro Devices (AMD) το 2000. Η διαμαρτυρία συμπληρώθηκε από νέες προσθήκες το Νοέμβριο του 2003¹¹⁷. Τον Μάιο του 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε έναν γύρο ερευνών σχετικά με τα στοιχεία της συμπληρωματικής διαμαρτυρίας. Στις 17 Ιουλίου του 2006, η AMD συμπλήρωσε μια αίτηση

¹¹⁴ Robin Wauters. *European Commission Gives Intel Record Fine for Antitrust Violation*. στο: <http://seekingalpha.com/article/137467-european-commission-gives-intel-record-fine-for-antitrust-violation>, 13/05/2009.

¹¹⁵ Europa. *Antitrust: Commission imposes fine of €1.06 bn on Intel for abuse of dominant position; orders Intel to cease illegal practices*. στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-745_en.htm, 13/05/2009.

¹¹⁶ Intel Corporation v Commission Case T-286/09 RENV.

¹¹⁷ Lawsky, David. *EU says Intel tried to squeeze out Advanced Micro Devices*. στο: <http://www.reuters.com/article/us-intel-eu/eu-says-intel-tried-to-squeeze-out-advanced-micro-idUSN2635336720070727>, 27/07/2007.

διαμαρτυρίας προς την Γερμανική Εθνική Αρχή Ανταγωνισμού, θεωρώντας ότι η Intel είχε προχωρήσει σε πρακτικές μάρκετινγκ αποκλεισμού και άλλες αθέμιτες πρακτικές με την Media Saturn Holding (MSH). Η MSH αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους Ευρωπαϊκούς πωλητές μικροηλεκτρονικών συσκευών. Σε συνεργασία με την Γερμανική Εθνική Αρχή Ανταγωνισμού η συγκεκριμένη διαμαρτυρία προωθήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹¹⁸.

Στις 26 Ιουλίου του 2007, η Επιτροπή εξέδωσε μια Δήλωση Ενστάσεων σχετικά με τις ενέργειες της Intel και τις επαφές της με τους Κατασκευαστές Ανάλογου Εξοπλισμού όπως οι Dell, HP, Acer και NEC¹¹⁹. Η Intel απάντησε στην Δήλωση Ενστάσεων της 26 Ιουλίου του 2007, στις 8 Ιανουαρίου του 2008. Η διαδικασία προφορικής ακρόασης ορίστηκε για τις 11 και 12 Μαρτίου 2008¹²⁰.

Στις 17 Ιουλίου του 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε μια συμπληρωματική Δήλωση Ενστάσεων σχετικά με τις ενέργειες και επαφές της Intel με τις MSH και Lenovo, η οποία καλύπτονταν από την πρώτη Δήλωση Ενστάσεων στις 26 Ιουλίου του 2007. Από την πλευρά της η Intel απέτυχε να απαντήσει μέσα στα χρονικά όρια που τέθηκαν από την Επιτροπή για τις 17 Οκτωβρίου 2008, αλλά κατέφερε και παρέδωσε καθυστερημένα έγγραφες αιτήσεις σχετικά με την Συμπληρωματική Δήλωση Ενστάσεων στις 5 Φεβρουαρίου του 2009¹²¹.

Τα προϊόντα που αφορά η απόφαση, αποτελούν Κεντρικές Μονάδες Επεξεργασίας – Κ.Μ.Ε. (Central Processing Units - C.P.U.) αρχιτεκτονικής x86. Η Κ.Μ.Ε. αποτελεί βασικό στοιχείο οποιουδήποτε υπολογιστή, τόσο όσον αφορά τη συνολική απόδοση αλλά και το κόστος του συστήματος. Συχνά αναφέρεται ως εγκέφαλος ενός υπολογιστή¹²². Η διαδικασία παραγωγής των Κ.Μ.Ε. απαιτεί δαπανηρές διεργασίες υψηλής τεχνολογίας. Οι Κ.Μ.Ε. που χρησιμοποιούνται σε υπολογιστές μπορούν να υποδιαιρεθούν σε δύο κατηγορίες: τις Κ.Μ.Ε. με την αρχιτεκτονική x86 και τις Κ.Μ.Ε. με διαφορετική από x86 αρχιτεκτονική.

---

¹¹⁸ COMP/C-3 /37.990 – Intel, 176.

¹¹⁹ TIME. *The Chips Are Down: Intel's \$1.45 billion*

Fine. στο: <http://content.time.com/time/business/article/0,8599,1897913,00.html>, 13/05/2009.

¹²⁰ Harrison, Pete. *EU files new competition charges against Intel*. στο:

<http://uk.reuters.com/article/tech-intel-eu-dc/eu-files-new-competition-charges-against-intel-idUKL1730607220080717>, 17/07/2008.

¹²¹ Europa, Competition. *Commission confirms sending of Statement of Objections to Intel*. στο: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-07-314_en.htm?locale=en, 27/07/2007.

¹²² Kuck, David. *Computers and Computations, Vol 1*. John Wiley & Sons, Inc. p. 12, 1978.

Το πρότυπο αρχιτεκτονικής x86 είναι σχεδιασμένο από την Intel για τις Κ.Μ.Ε. που προορίζονται για τελικούς καταναλωτές αλλά και εμπορικές εφαρμογές. Μπορεί να εκτελέσει τόσο το λειτουργικό σύστημα Windows αλλά και ανοιχτά λειτουργικά συστήματα όπως είναι οι διαφορετικές εκδόσεις του Linux. Η αρχιτεκτονική x86 είναι προσαρμοσμένη κυρίως για την λειτουργία των Windows εφόσον είναι εκείνο το λειτουργικό σύστημα που συνδέεται με την Κ.Μ.Ε. με ένα εξειδικευμένο σύνολο εντολών¹²³. Πριν από το 2000, υπήρχαν αρκετοί κατασκευαστές επεξεργαστών x86. Ωστόσο, οι περισσότεροι από αυτούς τους κατασκευαστές έχουν εξέλθει από την αγορά. Από το 2000 και έπειτα, η Intel και η AMD είναι ουσιαστικά οι μοναδικές εταιρείες που εξακολουθούν να κατασκευάζουν επεξεργαστές x86.

Έπειτα από έρευνα αγοράς τόσο σε τελικούς πελάτες όσο και σε προμηθευτές Κ.Μ.Ε. στην αγορά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπίστωσε ότι κατά την δεκαετή περίοδο από το 1997 έως το 2007 που εξετάζεται στην απόφαση, η Intel διατηρούσε σταθερά μια πολύ υψηλή αγορά μετοχών των οποίων η αξία τους υπερέβαινε το 70% και πολύ περισσότερο έφτανε συχνά στην περιοχή του 80% και πάνω. Επιπλέον, η απόφαση προσδιόρισε ότι προέκυψαν πολύ σημαντικά εμπόδια στην είσοδο και την επέκταση στην αγορά Κ.Μ.Ε. αρχιτεκτονικής x86 από τους ανταγωνιστές. Οι διαπιστώσεις βασίστηκαν από τις επενδύσεις στην έρευνα και τεχνολογία την ανάπτυξη, την πνευματική ιδιοκτησία και τις πάγιες εγκαταστάσεις παραγωγής που είναι απαραίτητες για την παραγωγή Κ.Μ.Ε. αρχιτεκτονικής x86¹²⁴.

Η ισχυρή μάρκα της Intel και η προκύπτουσα διαφοροποίηση των προϊόντων αποτελεί επίσης εμπόδιο στην είσοδο της αγοράς για νεοφερμένους ανταγωνιστές. Τα υψηλά εμπόδια στην είσοδο και η επέκταση της αγοράς που εντοπίστηκαν από την επιτροπή βρίσκονται σε συνέπεια με την ισχύουσα δομή της αγοράς, όπου όλοι οι ανταγωνιστές της Intel, εκτός από την AMD, έχουν εγκαταλείψει την αγορά ή έχουν μείνει ένα ασήμαντο μερίδιο. Με βάση τις μετοχές αλλά και τους φραγμούς εισόδου και επέκτασης της Intel η απόφαση της Επιτροπής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι

---

¹²³ Hussam Mousa, *Intel Architecture and Processor Identification With CPUID Model and Family Numbers*. στο: <https://software.intel.com/en-us/articles/intel-architecture-and-processor-identification-with-cpuid-model-and-family-numbers>, 15/06/2012.

¹²⁴ COMP/C-3 /37.990 – Intel, 258 – 274.

τουλάχιστον κατά την χρονική περίοδο που καλυπτόταν από αυτήν, Οκτώβριος 2002 - Δεκέμβριος 2007), η Intel κατείχε δεσπόζουσα θέση στην αγορά¹²⁵.

Από την πλευρά η Intel υπέβαλε δύο διαφορετικά σύνολα επιχειρημάτων προς την Επιτροπή προκειμένου να δικαιολογήσει την πολιτική εκπτώσεων¹²⁶: Κατά πρώτον η Intel ισχυρίστηκε ότι, χρησιμοποιώντας την πολιτική εκπτώσεων η εταιρεία απαντούσε σε αντίστοιχες πολιτικές που χρησιμοποιούσαν οι ανταγωνιστές της. Η δεύτερη αιτίαση της Intel ήταν ότι το σύστημα εκπτώσεων που χρησιμοποιήθηκε για κάθε επιμέρους Κ.Α.Ε. ήταν απαραίτητο για την εταιρεία προκειμένου να επιτύχει σημαντικές βελτιώσεις αποτελεσματικότητας στην βιομηχανία των Κ.Μ.Ε. Όσον αφορά την δεύτερη αιτίαση, η Intel υποστήριξε ότι υπήρχαν 4 διαφορετικοί τύποι αποτελεσματικότητας που επιτεύχθηκαν από τυχόν απαιτήσεις αποκλειστικότητας που δημιουργήθηκαν μέσω των εκπτώσεων: 1) χαμηλότερες τιμές, 2) οικονομίες κλίμακας, 3) εξοικονόμηση κόστους και αποτελεσματικότητα παραγωγής και 4) περιορισμό των κινδύνων απόδοσης και επένδυσης. Επιπλέον, η Intel ισχυρίζεται ότι όλοι οι όροι που συνδέονται με τις εκπτώσεις ήταν απαραίτητοι για την επίτευξη αυτών των αποτελεσμάτων και ο αντίκτυπός τους στον ανταγωνισμό ήταν ήσσονος σημασίας από τη στιγμή που η αξία της AMD αυξήθηκε κατά την περίοδο της έρευνας¹²⁷.

Θα πρέπει πρώτα να σημειωθεί ότι πολλά από τα επιχειρήματα της Intel που αφορούν την αντικειμενική αιτιολόγηση δεν σχετίζονται με την παραβατική συμπεριφορά που αναφέρεται στην απόφαση, δηλαδή οι συνθήκες που συνδέονται με τις εκπτώσεις της Intel, αλλά μάλλον στις εκπτώσεις γενικά, οι οποίες από μόνες τους δεν είναι προβληματικές. Επιπλέον, υπάρχει μια βασική ασυνέπεια μεταξύ του επιχειρήματος της Intel ότι δηλαδή αντιδρούσε στον ανταγωνισμό της AMD αφ' ενός και αφετέρου ότι η AMD αποτυγχάνει στην αγορά όχι λόγω των πρακτικών της Intel, αλλά επειδή ήταν περιορισμένη και δεν ήταν σε θέση να προσφέρει ανταγωνιστικά προϊόντα. Σε κάθε περίπτωση, η Intel δεν παρείχε την απαραίτητη τεκμηρίωση ούτως ώστε να αποδειχθεί ότι είτε ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένες προσφορές

---

¹²⁵ COMP/C-3 /37.990 – Intel, 253.

¹²⁶ Intel. *Why the European Commission's Intel Decision is Wrong*. στο: https://www.intel.com/pressroom/legal/docs/EC_response092109.pdf, 21/09/2009.

¹²⁷ Brice Allibert, Gabor Bartha, Barbara Bösze, Corneliu Hödlmayr, Damian Kaminski, Marieke Scholz, *Commission finds abuse of dominance in the Intel, case, Antitrust: Competition Policy Newsletter*. στο: http://ec.europa.eu/competition/publications/cpn/2009_3_5.pdf, 05/03/2009.

προκειμένου να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό είτε ότι θα υπάρξει κάποια βελτίωση των τύπων αποτελεσματικότητας.

4.2 Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Telefonica

Τον Ιούλιο του 2007 η Ισπανική πολυεθνική εταιρεία Telefonica δέχθηκε πρόστιμο ύψους 151 εκ. ευρώ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την κατηγορία του αθέμιτου ανταγωνισμού και της δεσπόζουσας θέσης στην αγορά λόγω υπερβολικών χρεώσεων στις υπηρεσίες της σε χρονικό διάστημα 5 ετών, από τον Σεπτέμβριο του 2001 έως τον Δεκέμβριο του 2006¹²⁸. Η συγκεκριμένη εταιρεία αποτελεί τον μεγαλύτερο πάροχο τηλεφωνικών και διαδικτυακών υπηρεσιών στην Ισπανία και έναν από τους μεγαλύτερους σε ολόκληρο τον κόσμο¹²⁹ με επιχειρηματική δράση η οποία επεκτείνεται στην Ευρώπη, Ασία, αλλά και τη Βόρεια, Κεντρική και Νότια Αμερική.

Πιο συγκεκριμένα στις 5 Ιουλίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε στην Telefónica να καταβάλει πρόστιμο ύψους περίπου 152 εκατομμυρίων ευρώ σχετικά με δραστηριότητες που αφορούσαν την ισπανική αγορά ευρυζωνικών υπηρεσιών¹³⁰. Οι δραστηριότητες αυτές, σύμφωνα με τον Επίτροπο ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης Neelie Kroes, «έβλαψαν τους Ισπανούς καταναλωτές, τις ισπανικές επιχειρήσεις και την ισπανική οικονομία στο σύνολό της και κατ'επέκταση την ευρωπαϊκή οικονομία»¹³¹.

Η Telefónica επέβαλε αθέμιτες τιμές σε διαφορετικές ομάδες καταναλωτών υπό τη μορφή συμπίεσης των κερδών μεταξύ των τιμών χοντρικής τις οποίες χρέωναν στους ανταγωνιστές παρόχους τηλεφωνικών και διαδικτυακών υπηρεσιών και των τιμών λιανικής που χρέωναν στους τελικούς πελάτες της εταιρείας¹³². Με τον τρόπο αυτό, η Telefónica αποδυνάμωσε τους ανταγωνιστές της, καθιστώντας δύσκολη τη συνεχή παρουσία τους στην αγορά και την ανάπτυξή τους. Οι ανταγωνιστές

---

¹²⁸ Graham Luke. *Here are some of the largest fines dished out by the EU*. στο: <https://www.cnn.com/2017/06/27/the-largest-fines-dished-out-by-the-eu-commission-facebook-google.html>, 27/06/2007.

¹²⁹ Forbes. *Telefonica - World's 25 Biggest Telecom Companies In 2017*. στο: <https://www.forbes.com/pictures/591b6ecf31358e03e559255f/telefonica/#226eea7737ca>, 2017.

¹³⁰ Case C-274/12 P Telefonica.

¹³¹ Maricelle Ruiz. *INTERNET LAW - Broadband Bullying Banned*. στο: https://www.ibls.com/internet_law_news_portal_view.aspx?s=latestnews&id=1798

¹³² *Canarian Weekly*. *Telefonica pays price!*. στο: <http://www.canarianweekly.com/telefonica-pays-price/>, 30/03/2012.

αναγκάστηκαν να παρουσιάσουν ζημιές εάν επιθυμούσαν να προσαρμόσουν τις λιανικές τιμές της Telefónica. Με το υψηλό κόστος χοντρικής και τον εξασθενημένο ανταγωνισμό λιανικής στην ευρυζωνική αγορά, οι Ισπανοί καταναλωτές εκείνη την περίοδο πλήρωσαν 20% περισσότερο από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 για πρόσβαση στις ευρυζωνικές υπηρεσίες. Το Ισπανικό ποσοστό ευρυζωνικής διείσδυσης είναι 20% χαμηλότερο από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 και η ανάπτυξή του είναι σχεδόν 30% χαμηλότερη από την Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15¹³³.

Από την πλευρά της η Telefonica υποστήριξε ότι οι ζημιές των ανταγωνιστικών παρόχων προήλθαν από την ύπαρξη μιας μη ώριμης τεχνολογικής αγοράς και την απουσία επενδύσεων στον τομέα των υψηλών τεχνολογιών ευρυζωνικής, προκειμένου να υπάρξουν μελλοντικά κέρδη για την ίδια. Αυτή όμως η αιτίαση προσκρούει στον ίδιο τον αρχικό της στρατηγικό σχεδιασμό του 2000, ο οποίος ορίζει ότι η εταιρεία αναμένει ταχεία επίτευξη κερδοφόρων αποτελεσμάτων φτάνοντας το νεκρό σημείο για ένα εκατομμύριο ευρυζωνικούς χρήστες τον Φεβρουάριο του 2003.

Επίσης η Telefonica υποστήριξε την άποψη ότι οι χαμηλές τιμές λιανικής ήταν απαραίτητες προκειμένου να δημιουργηθεί επίγνωση στο ευρύτερο κοινό για τις ευρυζωνικές συνδέσεις και συνεπώς να αυξήσει τη ζήτηση η οποία με τη σειρά της θα ωφελούσε τους ανταγωνιστές της, αλλά και την αγορά γενικότερα. Η αιτίαση αυτή παρουσιάζει σφάλμα σε ένα σημείο: Αν ήταν στην πρόθεση της Telefonica να αναπτύξει την ευρυζωνική αγορά η εταιρεία θα όφειλε να είχε χρεώσει τα προϊόντα χοντρικής σε χαμηλά επίπεδα προκειμένου να ενθαρρύνει τους ανταγωνιστές της να εισέλθουν στην αγορά. Αντίθετα, η Telefonica υποχρέωσε τους παρόχους λιανικής να υποστούν ζημιές και με αυτό τον τρόπο να κατευθύνει την αγορά προς όφελός της. Συνεπώς δεν είναι ορθή η άποψη ότι η εταιρεία είχε ως σκοπό την ανάπτυξη της αγοράς με σκοπό την βελτίωση των όρων όλων των ενδιαφερόμενων μερών, από τη στιγμή μάλιστα που η εκείνη διατηρούσε τις υψηλότερες τιμές λιανικής στην Ευρώπη και επηρέαζε αρνητικά τους καταναλωτές και την αγορά γενικότερα, ενώ παράλληλα

---

¹³³ Europa, Press Release Database, *Antitrust: Commission fines Telefónica over €151 million for over five years of unfair prices in the Spanish broadband market*. στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-07-1011_en.htm, 04/07/2007.

επιτύγγανε μικρότερα επίπεδα διείσδυσης σε σχέση με τον μέσο όρο των 15 κρατών-μελών της Ευρώπης.

Τέλος, η Telefonica ισχυρίστηκε ότι εξαναγκάστηκε στο να ευθυγραμμίσει τις τιμές της με εκείνες των εμπορικών τιμών που χρέωναν οι λιανικοί ανταγωνιστές της στους τελικούς της πελάτες. Αν και είναι αληθές ότι ο κυρίαρχος πάροχος δεν είναι αυστηρά υποχρεωμένος να διατηρεί υψηλότερες τιμές από εκείνες των επιμέρους λιανικών ανταγωνιστών, η Επιτροπή θεώρησε ότι προκειμένου η εταιρεία να ανταγωνιστεί την πολιτική των ανταγωνιστών της δεν δικαιολογούσε την επιβάρυνση των κερδών της σε αυτούς, προκειμένου να δημιουργήσει απώλειες προς αυτούς, αντί να τις επωμισθεί η ίδια. Συνεπώς δεν ισχύει ο ισχυρισμός ότι η συμπίεση των κερδών της Telefonica προς τους ανταγωνιστές της αποτελεί άμυνα έναντι των χαμηλών τιμών των ανταγωνιστών¹³⁴.

Συμπερασματικά αναφέρεται ότι η Επιτροπή είναι ικανή ώστε να δράσει δυναμικά στις περιπτώσεις αθέμιτου ανταγωνισμού και δεσπόζουσας θέσης λόγω παραβίασης των τιμολογιακών τους πολιτικών σε αγορές με σημαντική οικονομική σημασία.

4.3 Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Google

Η δικαστική υπόθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης εναντίον της Google αποτελεί ένα σύνολο ενεργειών έρευνας και επιβολής από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εναντίον της Google για φερόμενο αθέμιτο ανταγωνισμό. Η έρευνα κατά της Google ξεκίνησε στις 15 Απριλίου 2015, αφού ο Margrethe Vestager, Ευρωπαίος Επίτροπος ανταγωνισμού, κατηγόρησε την Google ότι χρησιμοποίησε το λειτουργικό σύστημα Android OS για να προωθήσει τις δικές της υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας έναντι εκείνες των ανταγωνιστών της.

Στις 15 Απριλίου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε επίσημη έρευνα κατά της Google. Η Επιτροπή δημοσίευσε μια Δήλωση Ενστάσεων στην Google όπου είχε θέσεις επίσημης απαίτησης κατά των δραστηριοτήτων της εταιρείας στην αγορά κινητών συσκευών όπου και κατηγόρησε την συγκεκριμένη εταιρεία ότι χρησιμοποίησε τη δεσπόζουσα θέση της μέσω του λειτουργικού της συστημάτων

---

¹³⁴Le MEUR Jean – GRPEGUI Christian,Iratxe, VIERTIO Katja, *Margin Squeeze in the Spanish broadband market: a rational and profitable strategy*. Competition Policy Newsletter: Opinions and Comments, Number 3 – 2007.

κινητών τηλεφώνων Android¹³⁵. Υπενθυμίζοντας ότι περίπου το 80% των έξυπνων τηλεφώνων (smartphones) και υπερφορητών υπολογιστών (tablet PC) που πωλούνται εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργούν με Android, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέφερε πολυάριθμες καταγγελίες από τις εταιρείες ανάπτυξης εφαρμογών για κινητά που βασίζονται στην συγκεκριμένη πλατφόρμα. Στη συνέχεια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξήγαγε τη δική της έρευνα που διήρκεσε ένα χρόνο, η Επιτροπή ξεκίνησε την δικαστική δίωξη της, αναφερόμενη στις παρακάτω αιτιάσεις σχετικά το 1) Αν οι ενέργειες της Google παρεμποδίζουν την ανάπτυξη της αγοράς κινητών συσκευών και την πρόσβαση ανταγωνιστών σε αυτές, απαιτώντας ή ενθαρρύνοντας τους κατασκευαστές έξυπνων τηλεφώνων να προ-εγκαθιστούν τις εφαρμογές και τις υπηρεσίες Google στις συσκευές τους. 2) Αν η Google προχώρησε σε απειλητικές κινήσεις εναντίον των κατασκευαστών εφαρμογών έξυπνων τηλεφώνων και tablet που επιθυμούν να εγκαταστήσουν τις εφαρμογές Google στις συσκευές τους για να τρέξουν σε τροποποιημένες και δυνητικά ανταγωνιστικές εκδόσεις του Android και 3) Αν η Google παράνομα παρεμπόδισε την ανάπτυξη της αγοράς μέσω της αντιμετώπισης της εγκατάστασης ορισμένων εφαρμογών Google με τη χρήση άλλων εφαρμογών αυτής της εταιρείας ή του εικονικού περιβάλλοντος (διεπαφή) του λογισμικού της.

Τον επόμενο χρόνο, στις 20 Απριλίου 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέδωσε μια δεύτερη Δήλωση Ενστάσεων προς την Google και την Alphabet Inc., την κοινοπραξία στην οποία ανήκει η Google¹³⁶. Η δεύτερη αυτή δήλωση αφορούσε την μηχανή αναζήτησης πληροφοριών, Google, η οποία κατά τη γνώμη της Επιτροπής, επιβλήθηκε υποχρεωτικά από την εταιρεία προς τους κατασκευαστές κινητών συσκευών μαζί με ιστοσελίδα πλοήγησης Google Chrome. Επιπλέον η Google προέβη στην άμεση απαγόρευση προς τους κατασκευαστές κινητών συσκευών ώστε να προ-εγκαταστήσουν άλλα προγράμματα περιήγησης. Αυτοί οι περιορισμοί καθορίστηκαν στις Συμφωνίες Διανομής Εφαρμογών Κινητών Εφαρμογών (MADA).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τόνισε ότι περίπου το 80% των έξυπνων τηλεφώνων που πωλούνται στην ευρωπαϊκή αγορά χρησιμοποιούν το λειτουργικό σύστημα

---

¹³⁵ Europa, Press Release Database, *Antitrust: Commission opens formal investigation against Google in relation to Android mobile operating system*. στο: [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-4782_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4782_en.htm), 15/04/2015.

¹³⁶ Europa, Press Release Database, *Antitrust: Commission sends Statement of Objections to Google on Android operating system and applications* στο: [http://europa.eu/rapid/press-release IP-16-1492_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1492_en.htm), 20/04/2015.

Android, και με τις ενέργειές της, η Google παραβιάζει τον αντιμονοπωλιακό νόμο. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού: «Ένας ανταγωνιστικός τομέας κινητής τηλεφωνίας είναι ολόένα και πιο σημαντικός για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη. Βάσει της μέχρι τώρα έρευνας μας, πιστεύουμε ότι η συμπεριφορά της Google δεν επιτρέπει στους καταναλωτές να επιλέγουν ευρύτερα τις εφαρμογές και τις υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας και παρεμποδίζει την καινοτομία από άλλους παίκτες, παραβιάζοντας τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της ΕΕ. Αυτοί οι κανόνες ισχύουν για όλες τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη. Η Google έχει τώρα την ευκαιρία να απαντήσει στις ανησυχίες της Επιτροπής»¹³⁷.

Στην Δήλωση Ενστάσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατηγόρησε την Google ότι παραβιάζει τους αντιμονοπωλιακούς κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρεις τρόπους. Ο πρώτος τρόπος αφορά την απαίτηση της Google τους κατασκευαστές κινητών συσκευών να προ-εγκαταστήσουν την Αναζήτηση Google και το πρόγραμμα περιήγησης Google Chrome και να τους ζητήσουν να ορίσουν την Αναζήτηση Google ως προεπιλεγμένη υπηρεσία αναζήτησης στις συσκευές τους, ως προϋπόθεση για την άδεια ορισμένων συγκεκριμένων εφαρμογών της Google. Ο δεύτερος τρόπος αφορά την παρεμπόδιση των κατασκευαστών ώστε να πωλούν έξυπνες κινητές συσκευές που λειτουργούν σε ανταγωνιστικά λειτουργικά συστήματα βάσει του ανοιχτού κώδικα Android, παρέχοντας οικονομικά κίνητρα στους κατασκευαστές και τους φορείς εκμετάλλευσης κινητής τηλεφωνίας, υπό την προϋπόθεση ότι εκείνοι θα προ-εγκαθιστούν αποκλειστικά την Αναζήτηση Google στις συσκευές τους¹³⁸.

Και στις δύο περιπτώσεις, το σώμα των αντιμονοπωλιακών αρχών έδωσε στην Google ένα χρονικό διάστημα 12 εβδομάδων προκειμένου η εταιρεία να παρουσιάσει την απάντησή της. Η ζημία που προκλήθηκε από τις ενέργειες της εταιρείας εκτιμήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο 10% των ετήσιων εσόδων της εταιρείας, που ανέρχονται σε 7,4 δισ. δολάρια¹³⁹.

---

¹³⁷ DW. *EU charges Google with violation of competition rules*. στο: <http://www.dw.com/en/eu-charges-google-with-violation-of-competition-rules/a-19200814>, 20/04/2016.

¹³⁸ The Guardian. *EU accuses Google of using Android to skew market against rivals*, στο: <https://www.theguardian.com/technology/2016/apr/20/eu-commission-google-android-skew-market-competition-antitrust-vestager>. 20/04/2016.

¹³⁹ White Aoife. *Google Said to Face Ads Complaint in EU Antitrust Clampdown*. στο: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-06-27/google-said-to-face-adwords-complaint-in-eu-antitrust-clampdown-ipy09i47>. 27/06/2016.

Στις 27 Ιουνίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στην Google ύψους 2,42 δισ. Ευρώ για παραβίαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁴⁰. Οι παραβάσεις αυτές έγκειται στο γεγονός ότι η Google κατείχε δεσπόζουσα θέση στην αγορά λόγω της μηχανής της αναζήτησης της οποίας τα αποτελέσματα ευνοούσαν την δική της υπηρεσία σύγκρισης αγορών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατηγόρησε την Google ότι εκμεταλλεύεται την δεσπόζουσα θέση της έναντι των ανταγωνιστών της σε δύο περιπτώσεις. Η πρώτη περίπτωση θεωρεί ότι η Google συστηματικά ευνόησε την δική της συγκριτική υπηρεσία αγορών και η δεύτερη περίπτωση εστιάζει στο ότι η Google περιόρισε την σύγκριση των ανταγωνιστών στα αποτελέσματα της μηχανής αναζήτησης της Google μέσα από την μεταβολή των γενικών αλγόριθμων έρευνας¹⁴¹. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη της, την διάρκεια και την βαρύτητα της παράβασης. Η Google υποχρεούται να σταματήσει οποιαδήποτε παραβατική πράξη μέσα σε 90 ημέρες από την ανακοίνωση της απόφασης και να περιορίσει οποιοδήποτε μέτρο επιτυγχάνει το ίδιο αποτέλεσμα¹⁴².

4.4 Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Facebook

Στις 18 Μαΐου του 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο ύψους 110 εκατομμυρίων ευρώ στο Facebook για την παροχή ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών κατά τη διάρκεια της έρευνας που διεξήγαγε η Επιτροπή το 2014 βάσει του κανονισμού της Ευρωπαϊκής περί συγχωνεύσεων ο οποίος αναφέρεται στην περίπτωση της απόκτησης της WhatsApp από το Facebook¹⁴³.

Η Επίτροπος Margrethe Vestager, υπεύθυνη για την πολιτική ανταγωνισμού, δήλωσε: «*Η σημερινή απόφαση στέλνει ένα σαφές μήνυμα στις επιχειρήσεις ότι πρέπει να συμμορφώνονται με όλες τις πτυχές των κοινοτικών κανόνων περί συγχωνεύσεων,*

---

¹⁴⁰ Boffey Daniel. *Google fined record €2.4bn by EU over search engine results*. στο: <https://www.theguardian.com/business/2017/jun/27/google-braces-for-record-breaking-1bn-fine-from-eu>, 27/06/2017.

¹⁴¹ Lomas Natasha. *Google fined \$2.7BN for EU antitrust violations over shopping searches*. στο: <https://techcrunch.com/2017/06/27/google-fined-e2-42bn-for-eu-antitrust-violations-over-shopping-searches/>, 27/06/2017.

¹⁴² Europa, Press Release *Database Antitrust: Commission fines Google €2.42 billion for abusing dominance as search engine by giving illegal advantage to own comparison shopping service*. στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1784_en.htm, 27/06/2017.

¹⁴³ Europa, Press Release. *Database Mergers: Commission fines Facebook €110 million for providing misleading information about WhatsApp takeover*. στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm, 18/05/2017.

συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης παροχής ορθών πληροφοριών. Η Επιτροπή πρέπει να είναι σε θέση να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τις επιπτώσεις των συγκεντρώσεων στον ανταγωνισμό με πλήρη γνώση των ακριβών πραγματικών περιστατικών»¹⁴⁴.

Ο κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις συγχωνεύσεις¹⁴⁵ υποχρεώνει τις εταιρείες ώστε να παρέχουν πληροφορίες που δεν είναι παραπλανητικές, καθώς αυτό είναι απαραίτητο για την Επιτροπή ώστε να είναι σε θέση να επανεξετάζει τις συγχωνεύσεις και εξαγορές εγκαίρως και αποτελεσματικά. Η υποχρέωση αυτή ισχύει, ανεξάρτητα από το εάν οι πληροφορίες έχουν αντίκτυπο στο τελικό αποτέλεσμα της αξιολόγησης των συγκεντρώσεων.

Όταν το Facebook κοινοποίησε την εξαγορά της WhatsApp το 2014, ενημέρωσε την Επιτροπή ότι δεν θα ήταν σε θέση να δημιουργήσει αξιόπιστη αυτόματη αντιστοίχιση μεταξύ των λογαριασμών των χρηστών του Facebook και των λογαριασμών των χρηστών του WhatsApp. Η ρητή αυτή αναφορά πραγματοποιήθηκε τόσο στο έντυπο κοινοποίησης όσο και σε απάντηση της ίδιας της εταιρείας σε αίτηση πληροφοριών της Επιτροπής. Ωστόσο, τον Αύγουστο του 2016, η WhatsApp ανήγγειλε ενημερώσεις σχετικά με τους όρους χρήσης της υπηρεσίας και την πολιτική απορρήτου, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας σύνδεσης των αριθμών τηλεφώνου των χρηστών του WhatsApp με τις ταυτότητες των χρηστών του Facebook.

Στις 20 Δεκεμβρίου 2016, η Επιτροπή απηύθυνε Δήλωση Ενστάσεων στο Facebook, όπου περιγράφει τις ανησυχίες της. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, αντίθετα με τις δηλώσεις του Facebook στη διαδικασία ελέγχου των συγκεντρώσεων το 2014, η τεχνική δυνατότητα αυτόματης αντιστοίχισης των ταυτοτήτων των χρηστών Facebook και WhatsApp ήδη υπήρχε το 2014 και ότι το προσωπικό του Facebook γνώριζε αυτή τη δυνατότητα¹⁴⁶.

---

¹⁴⁴ Europa, Press Release. *Database Mergers: Commission fines Facebook €110 million for providing misleading information about WhatsApp takeover.* στο: http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-17-1384_en.htm, 18/05/2017.

¹⁴⁵ Council Regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation).

¹⁴⁶ Europa, Press Release *Database. Mergers: Commission alleges Facebook provided misleading information about WhatsApp takeover.* στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4473_en.htm, 20/12/2016.

Η απόφαση της 18^{ης} Μαΐου, 2017 δεν έχει καμία επίπτωση στην απόφαση της Επιτροπής που πάρθηκε τον Οκτώβριο του 2014, με την οποία η επιτροπή ενέκρινε την εξαγορά της WhatsApp από την Facebook σε σχέση με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο περί Συγχωνεύσεων και Εξαγορών. Πράγματι, η απόφαση περί εκκαθάρισης βασίστηκε σε ορισμένα στοιχεία που υπερβαίνουν την αυτόματη αντιστοίχιση χρηστών. Η Επιτροπή κατά το χρονικό αυτό διάστημα πραγματοποίησε επίσης μια αξιολόγηση «*ακόμη και αν*», η οποία θεωρούσε ως πιθανότητα την αντιστοίχιση των χρηστών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι, αν και σχετικές, οι εσφαλμένες ή παραπλανητικές πληροφορίες που παρέσχε το Facebook δεν είχαν αντίκτυπο στην έκβαση της απόφασης εκκαθάρισης. Επιπλέον, η ίδια απόφαση δεν σχετίζεται ούτε με τις τρέχουσες εθνικές διαδικασίες αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας ούτε με τα ζητήματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής, προστασίας δεδομένων ή προστασίας των καταναλωτών, τα οποία προέκυψαν μετά από την επικαιροποίηση των όρων παροχής υπηρεσιών και της πολιτικής απορρήτου της WhatsApp η οποία πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2016¹⁴⁷.

Σύμφωνα με τον κανονισμό για τον έλεγχο των συγχωνεύσεων και εξαγορών, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλει πρόστιμα μέχρι 1% του συνολικού κύκλου εργασιών των εταιρειών που προβαίνουν εκ προθέσεως ή εξ αμελείας σε εσφαλμένες ή παραπλανητικές πληροφορίες στην Επιτροπή. Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τη φύση, τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης, καθώς και τις ελαφρυντικές και επιβαρυντικές περιστάσεις¹⁴⁸.

Το Facebook διέπραξε δύο χωριστές παραβάσεις 1) παρέχοντας εσφαλμένες και παραπλανητικές πληροφορίες στο έντυπο κοινοποίησης συγχωνεύσεων και 2) παρέχοντας εσφαλμένες πληροφορίες στην απάντηση της Facebook προς το αίτημα παροχής πληροφοριών της Επιτροπής. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εν λόγω παραβάσεις είναι σοβαρές, διότι την εμποδίζουν να διαθέτει όλες τις σχετικές πληροφορίες για την εκτίμηση της συναλλαγής¹⁴⁹

---

¹⁴⁷ Council Regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation).

¹⁴⁸ Europa, Press Release Database. *Mergers: Commission fines Facebook €110 million for providing misleading information about WhatsApp takeover*. στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm , 18/05/2017.

¹⁴⁹ Europa, Press Release Database. *Mergers: Commission fines Facebook €110 million for providing misleading information about WhatsApp takeover* . στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm , 18/05/2017.

Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι το προσωπικό του Facebook γνώριζε τη δυνατότητα αντιστοίχισης των χρηστών και ότι το Facebook γνώριζε τη σημασία της αντιστοίχισης των χρηστών για την αξιολόγηση της Επιτροπής και των υποχρεώσεων του βάσει του κανονισμού για τις συγκεντρώσεις. Ως εκ τούτου, η παραβίαση των διαδικαστικών υποχρεώσεων από το Facebook ήταν τουλάχιστον αμέλεια. Η Επιτροπή εξέτασε επίσης την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων, ιδίως το γεγονός ότι το Facebook συνεργάστηκε με την Επιτροπή κατά τη διάρκεια διαδικαστικών διαδικασιών επί της παράβασης. Ειδικότερα, στην απάντησή της στην κοινοποίηση αιτιάσεων της Επιτροπής, το Facebook αναγνώρισε ότι παραβίασε τους κανόνες και παραιτήθηκε από τα δικονομικά του δικαιώματα για πρόσβαση στον φάκελο και στην προφορική ακρόαση. Αυτό επέτρεψε στην Επιτροπή να διεξάγει την έρευνα αποτελεσματικότερα. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη συνεργασία της Facebook για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου.

Από την πλευρά της Facebook δηλώθηκε ότι το σφάλμα της σύνδεσης των λογαριασμών των χρηστών μεταξύ των εφαρμογών Facebook και WhatsApp έγιναν χωρίς πρόθεση και ότι πρόθεση της εταιρείας είναι η σωστή παράδοση πληροφοριών προς κάθε ενδιαφερόμενο¹⁵⁰. Επιπλέον η εταιρεία ανακοίνωσε ότι δεν θα προσφύγει σε έφεση¹⁵¹.

Συμπερασματικά αναφέρεται ότι με βάση αυτούς τους παράγοντες, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ένα συνολικό πρόστιμο ύψους 110 εκατ. Ευρώ είναι τόσο αναλογικό ως προς τη βαρύτητα της παράβασης όσο και αποτρεπτικό. Είναι η πρώτη φορά που η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση για την επιβολή προστίμων σε εταιρεία για την παροχή ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών από την έναρξη ισχύος του κανονισμού περί συγχωνεύσεων του 2004.

---

¹⁵⁰ Facebook. *Facebook Comments on Resolution of European Commission Inquiry*. στο: <https://newsroom.fb.com/news/h/facebook-comments-on-resolution-of-european-commission-inquiry/>, 18/05/2017.

¹⁵¹ Bodoni Stephanie, Sebag Gaspard, White Aoife. *Facebook Fined \$122 Million for Misleading EU Over WhatsApp*. στο: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-05-17/facebook-said-to-face-european-union-fine-over-whatsapp-deal-j2tbktiu>, 18/05/2017.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα διπλωματική εξέτασε διεξοδικά την Πολιτική Ανταγωνισμού και τις Αντιμονοπωλιακές Πρακτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση της δικαστικής αντιπαράθεσης μεταξύ των θεσμοθετημένων Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της πολυεθνικής εταιρείας παραγωγής λειτουργικών συστημάτων και εφαρμογών ηλεκτρονικών υπολογιστών Microsoft. Σκοπός της διπλωματικής είναι να δώσει όχι μόνο το θεωρητικό υπόβαθρο της Αντιμονοπωλιακής Πολιτικής που ισχύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά να καταδείξει αν η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει την δύναμη να εφαρμόζει το νομικό της πλαίσιο στην πράξη, προκειμένου να γίνει αποδεκτό από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη: 1) ότι οι αντιμονοπωλιακοί νόμοι εφαρμόζονται προς όλους όσους τους παραβαίνουν 2) ότι εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης η αγορά οφείλει να λειτουργεί απρόσκοπτα και 3) ότι δεν είναι αποδεκτό οι επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν την δεσπόζουσα θέση τους προκειμένου να εξασθενήσουν τον ανταγωνισμό και να προκαλέσουν ζημιά στο κοινωνικό σύνολο.

Προκειμένου να επιτύχει τον ως άνω στόχο η διπλωματική διαχωρίστηκε σε δύο νοητές ενότητες. Η πρώτη ενότητα (η οποία ορίζεται στο Κεφάλαιο 1^ο) περιλαμβάνει το θεωρητικό υπόβαθρο το οποίο περιέχει τους απαραίτητους ορισμούς σχετικά με την Πολιτική Ανταγωνισμού και τα πεδία δράσης της. Αναλύθηκε η κείμενη Ευρωπαϊκή Νομοθεσία σχετικά με τα θέματα του Ανταγωνισμού στο πως ορίζεται, λειτουργεί, επεμβαίνει και κατά περιπτώσεις παρεμβαίνει με δραστικά μέτρα ή ενίοτε και κυρώσεις σε κρατικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σύμφωνα λοιπόν με την ευρωπαϊκή νομοθεσία περί ανταγωνισμού και της πολιτικής ανταγωνισμού αποτελεί η εξισορρόπηση των όρων λειτουργίας της αγοράς ώστε να περιοριστούν τα ολιγοπώλια ή καρτέλ που έχουν ως αποτέλεσμα την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης από την κυρίαρχη εταιρεία, ώστε η ίδια να επωφεληθεί αθέμιτα, ενώ παράλληλα παρουσιάζονται απώλειες στους ανταγωνιστές με τέτοιο τρόπο ώστε να μην είναι σε θέση να εισέλθουν στην αγορά, στους τελικούς πελάτες αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία γενικότερα.

Η δεύτερη ενότητα (η οποία ορίζεται από τα κεφάλαια 2, 3 και 4) περιλαμβάνει την εστίαση σε πρακτικό επίπεδο μέσα από την χρήση μελετών περίπτωσης, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις στρατηγικές και πρακτικές της

πολυεθνικής εταιρείας Microsoft, η οποία καταλαμβάνει το μεγαλύτερο κομμάτι της διεθνούς αγοράς σύγχρονων προϊόντων τεχνολογίας και εφαρμογών. Η Microsoft ξεκίνησε από μια μικρή οικιακή εταιρεία, έως ότου να φτάσει στο μέγεθος που βρίσκεται σήμερα, όχι μόνο μέσω της εκμετάλλευσης των πολλαπλών ευκαιριών που δημιουργούνται από αγορές που βασίζονται στην ευρηματικότητα και την καινοτομία, αλλά και από δημιουργία του κατάλληλου στρατηγικού πλαισίου και πλαισίου μάρκετινγκ. Αυτά ακριβώς τα πλαίσια, παρά το γεγονός ότι δημιούργησαν, μεγάλα οφέλη στην εταιρεία, αποτέλεσαν το εφιαλτήριο μεγάλης κριτικής από μέρους των δυνάμεων της αγοράς αλλά και τις Δημόσιες Αρχές. Με σημείο εκκίνησης τις αντιδράσεις από μεμονωμένες εταιρείες, η εταιρεία έγινε αντικείμενο έρευνας αλλά και δικαστικής δίωξης από κρατικές και διακρατικές υπηρεσίες και νομικά όργανα, αρχικά από το Υπουργείο Δικαιοσύνης των Η.Π.Α. και στη συνέχεια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μετά από χρόνια συνεχών ενεργειών και έντονων αντιπαραθέσεων η υπόθεση έκλεισε με την επιβολή μεγάλων προστίμων προς την επιχείρηση.

Παρατηρείται λοιπόν ότι η Αντιμονοπωλιακή Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφ' ενός αποτελείται από τις βασικές αρχές της ελευθερίας της αγοράς και του εμπορίου, τον περιορισμό των μονοπωλίων, ολιγοπωλίων και καρτέλ, την ενδυνάμωση του ανταγωνισμού και την προστασία των καταναλωτών, αφ' ετέρου οι επιμέρους νομοθετικές διατάξεις οι οποίες εστιάζουν σε συγκεκριμένες αγορές ανανεώνονται και μετασχηματίζονται προκειμένου να ανταποκρίνονται στις τάσεις και τις ανάγκες αυτών των αγορών. Αν και βασικό μέλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ο περιορισμός των παρεμβάσεων οι οποίοι ενδέχεται να φέρουν κωλύματα στην ελεύθερη λειτουργία της αγοράς, θεωρείται επιτακτική η ανάγκη της ουσιαστικής πραγματοποίησης συστάσεων ή και της επιβολής προστίμων στην περίπτωση που επιχειρήσεις στην αγορά ξεπεράσουν τα όρια τα οποία ορίζονται από το Ευρωπαϊκό Νομοθετικό Πλαίσιο.

Από την άλλη υπάρχει ένας αριθμός από εταιρείες μεγάλου μεγέθους, οι οποίες δραστηριοποιούνται εντός των ορίων της ισχυρότερης αγοράς του πλανήτη με αποτέλεσμα να αποκτούν όλο και μεγαλύτερη δύναμη, εκμεταλλευόμενοι την ήδη υπάρχουσα οικονομική τους ευρωστία αλλά και την δεσπόζουσα θέση που έχουν στην αγορά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των θεσμικών της οργάνων, μέσω των μονοπωλιακών στρατηγικών και πρακτικών τους, θεωρεί ότι αυτές οι επιχειρήσεις

ξεπερνούν τα όρια που τους έχουν τεθεί από το Νομοθετικό Πλαίσιο, περιορίζοντας με αυτό τον τρόπο την ανταγωνιστικότητα, με απώτερο σκοπό την αύξηση του κομματιού της αγοράς. Η πλευρά των μεγάλων επιχειρήσεων θεωρεί από τη μεριά της ότι το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργεί παρεμβατικά και περιορίζει την ικανότητα δημιουργίας ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να περιορίζεται παράλληλα η ανταγωνιστική ικανότητα της αγοράς. Η περίπτωση της Microsoft αφορά ακριβώς αυτού του είδους την αντιπαράθεση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, λαμβάνοντας την σκυτάλη από το Υπουργείο Δικαιοσύνης των Η.Π.Α. ξεκίνησε την υπόθεση της Microsoft, θεωρώντας ότι εκμεταλλεύεται την δεσπόζουσα της θέση προκειμένου να περιορίσει την ανταγωνιστικότητα είτε με την άρνηση της να δώσει τις απαραίτητες πληροφορίες στους ανταγωνιστές της προκειμένου να υπάρχει μια βελτιωμένη διαλειτουργικότητα με προγράμματα ή εφαρμογές τρίτων στο λειτουργικό της σύστημα, είτε ενσωματώνοντας την εφαρμογή επεξεργασίας ήχων Media Player. Η δικαστική αυτή υπόθεση πέρασε από την αγορά των υπολογιστικών συστημάτων και εξυπηρετητών στην αγορά των πλοηγών ιστοσελίδων με την υποχρέωση της εταιρείας να δημιουργήσει μια ειδική οθόνη επιλογής ανταγωνιστικών πλοηγών από τους ίδιους τους χρήστες.

Η επιβολή του προστίμου στην Microsoft θεωρήθηκε ως μια επιτυχία πρώτου μεγέθους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία είχε αναλάβει το βάρος των ερευνών. Μετά από μια σειρά δικαστικών αντιπαραθέσεων και εφέσεων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βγήκε η νικήτρια από την όλη υπόθεση. Υποχρέωσε την μεγαλύτερη στο κλάδο επιχείρηση να συμμορφωθεί τελικά με τις αποφάσεις της, αν και υπήρχαν περιπτώσεις όπου η εταιρεία αρνούνταν πεισματικά να το πράξει. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η τιμωρία της Microsoft δημιούργησε προηγούμενο και απετέλεσε το εφαλτήριο προκειμένου οι εταιρείες να αναθεωρήσουν τις στρατηγικές τους περί εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης της σε βάρος των ανταγωνιστών και καταναλωτών. Η συνέχεια μετά την επιβολή του προστίμου έδειξε ότι δημιουργήθηκε ένα ευνοϊκότερο κλίμα του ανταγωνισμού στα προϊόντα και τις υπηρεσίες που επηρεάστηκαν από τις επιθετικές στρατηγικές της Microsoft.

Από την άλλη πλευρά διαπιστώθηκε ότι αυτή η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας δεν ήταν αυτή που περίμενε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η χρονική

διάρκεια της απόφασης, με όλες τις αντικρουόμενες ενέργειες ένθεν και εκείθεν, είχε οδηγήσει τους περισσότερους ανταγωνιστές εκτός αγοράς ή τους είχε εξασθενήσει σε τέτοιο βαθμό ώστε δεν ήταν σε θέση να ανταγωνιστούν την Microsoft στο επίπεδό της. Επιπροσθέτως τόσο οι δυναμικές της αγοράς τεχνολογίας αλλά και η αλλαγή των τεχνολογικών προτύπων οδήγησαν την αγορά με τέτοιο τρόπο ώστε η επιβολή του προστίμου να θεωρείται πλέον ως μη σχετικό με την πραγματικότητα.

Η Microsoft υποστήριξε την άποψη ότι η όλη υπόθεση δεν κατάφερε τελικά τους αντικειμενικούς της σκοπούς από τη στιγμή που περιόρισε την πρωτοβουλία της εταιρείας για καινοτομία, έχοντας ως άμεσο αποτέλεσμα τον αντίστοιχο περιορισμό της δημιουργίας καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, γεγονός που έχει άμεσες αρνητικές επιπτώσεις τόσο στους ανταγωνιστές της επόμενης αγοράς, όσο και στους τελικούς της καταναλωτές. Οι μικρότεροι παίκτες απέκτησαν μια κάποια αναγνωρισιμότητα μέσα από τις διορθωτικές ενέργειες της Microsoft, οι άμεσοι όμως ανταγωνιστές συνέχισαν να παρουσιάζουν υποβαθμισμένες πωλήσεις. Επιπλέον οι ανταγωνιστές βρέθηκαν να έχουν πρόσβαση σε προϊόντα υψηλότερης τεχνολογίας από αυτής που μπορούσαν οι ίδιοι να παρασκευάσουν, εντελώς άκοπα, μόνο με την απειλή αγωγής για μονοπωλιακές πρακτικές και η υπόθεση αυτή έχει ως αποτέλεσμα ώστε να δημιουργήσει προηγούμενο το οποίο μπορούν να εκμεταλλευτούν οι μικρότεροι ανταγωνιστικοί παίκτες. Βέβαια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιχείρησε να ανατρέψει και ως ένα σημείο το επέτυχε, τις αιτιάσεις της Microsoft, όμως η ρητορική της δεν κατάφερε να επιβληθεί εντελώς, όπως συνέβη στην περίπτωση της Facebook ή της Telefonica.

Αν και δεν θα πρέπει να υποβιβαστεί ο ρόλος και ο σκοπός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως θεματοφύλακας της αγοράς, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι όροι του ελεύθερου εμπορίου και της ανταγωνιστικότητας, η υπόθεση της Microsoft έδειξε ότι στην τελική απόφαση για την επιβολή του προστίμου συνέβαλαν πολλαπλοί παράγοντες τόσο θεσμικοί όσο και εξωθεσμικοί, γεγονός που η Microsoft επιχείρησε να εκμεταλλευτεί όσον αφορά την αμυντική της πολιτική, έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Microsoft δεν παρουσιάζεται μόνο ως μια επιχείρηση που με τις δραστηριότητες της παραβαίνει ένα σύνολο κανόνων, αποβαίνουσα βλαπτική για το δημόσιο σύνολο. Παρουσιάζεται επίσης ως μια μεγάλη πολυεθνική εταιρεία μη Ευρωπαϊκών Συμφερόντων η οποία με την τεράστια οικονομική της επιφάνεια δρα αντίθετα στα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επίσης η ίδια εταιρεία ως κατασκευάστρια αδειοδοτημένων προϊόντων βρίσκεται σε πλήρη αντιπαράθεση με την συλλογική της ανάπτυξης προϊόντων ανοικτού κώδικα, που εκπροσωπείται και πάλι από επιχειρήσεις με βάση την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτές οι οπτικές διαφάνηκαν στις περιπτώσεις των Ερευνών στις Η.Π.Α. σε σχέση με εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τις Η.Π.Α. εταιρείες όπως η Microsoft και η Apple θεωρούνται ως εθνικό κεφάλαιο και η συγκρότησή της σε μια επιχειρησιακή μονάδα αποτέλεσε γεγονός άμεσης προτεραιότητας για την Αμερικανική Κυβέρνηση, η οποία με τις αποφάσεις της έφερε σε δεύτερη μοίρα τα συμφέροντα των μεμονωμένων Πολιτειών αλλά και των λοιπών ομάδων συμφερόντων. Αντίθετα, όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, στόχος δεν ήταν η επιχείρηση εν τω συνόλω, αλλά μια σειρά από συγκεκριμένα προϊόντα και υπηρεσίες, ο περιορισμός της επιθετικής πολιτικής προώθησής τους, θα βελτίωνε τους όρους ανταγωνιστικότητας στην εσωτερική της αγορά. Το θέμα όμως επεκτείνεται πέρα από τους οικονομικούς και αγοραστικούς όρους, ως θωράκιση της συνοχής της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έναντι των εξωευρωπαϊκών οικονομικών αλλά και πολιτικών παραγόντων.

Δεδομένων των παραπάνω συνθηκών είναι δύσκολη η διαπίστωση της άποψης ότι με την επιβολή των προστίμων, κατάφεραν να επιτύχουν τους αντικειμενικούς σκοπούς που είχαν κατά νου οι νομοθέτες και οι δικαστικές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις δίστανται όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των κυρώσεων. Η ανάλυση της περίπτωσης της Microsoft, αλλά και εκείνων των εταιρειών που παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 4 το οποίο αναφέρεται στις μελέτες περίπτωσης της Αντιμονοπωλιακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, φαίνεται ότι υπάρχουν τρεις κύριες σχετικές απόψεις.

Η πρώτη άποψη προέρχεται από την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία θεωρεί ότι αν και έχουν σημειωθεί σφάλματα στις υποθέσεις, είναι γενικά αποδεκτή η επιβολή αστικών κυρώσεων στις επιχειρήσεις που παραβαίνουν τα όρια των Ευρωπαϊκών Αντιμονοπωλιακών Νόμων. Η άποψη των μεγάλων εταιρειών θεωρεί ότι η επιβολή προστίμων δημιουργεί κολλήματα στην ελεύθερη λειτουργία της αγοράς και θέλει η ίδια η αγορά να ρυθμίζει τα του οίκου της. Η τρίτη άποψη που ορίζεται από έναν αριθμό αναλυτών θεωρεί ότι η επιβολή των προστίμων δεν προκαλεί κανέναν θετικό αποτέλεσμα για το λόγο ότι το ύψος τους αντιστοιχεί μόνο σε ένα πολύ περιορισμένο ποσοστό των συνολικών κερδών των εταιρειών, γεγονός

που από μόνο του δεν λειτουργεί αποτρεπτικά στις επιχειρήσεις προκειμένου να χρησιμοποιήσουν την δεσπόζουσα θέση τους προκειμένου να εφαρμόσουν τα μονοπωλιακά στρατηγικά τους σχέδια, όπως συνέβη άλλωστε στην περίπτωση της Intel.

Τέλος από την όλη ανάλυση των περιπτώσεων, πέρα από τις τεράστιες αντιδράσεις από όλες τις πλευρές, διαφαίνεται και μια γενικότερη τάση για βελτίωση του όλου πλαισίου επιχειρώντας να μεταφερθεί η εστίαση από έναν διωκτικό μηχανισμό επιβολής προστίμων, σε έναν μηχανισμό πρόληψης των παθογενών μονοπωλιακών φαινομένων, ο οποίος να λειτουργεί προς μια αγορά με λιγότερες παρεμβάσεις, αλλά ταυτόχρονα να είναι σε θέση να εξαλείφει τις όποιες τάσεις για αθέμιτη απόκτηση δεσπόζουσας θέσης εν τη γενέσει τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. *A Short History of MS-DOS*, στο: <https://web.archive.org/web/20130801102940/http://patersonstech.com/Dos/Byte/History.html>, 01/08/2013.
2. Abu-Haidar, Lamia. *Microsoft Investigate in Europe*. στο: <https://www.cnet.com/news/microsoft-investigated-in-europe/>, 16/10/1997.
3. Arrow Kenneth J., *Economic Welfare and the Allocation of Resources for Invention*, in NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH: THE RATE AND DIRECTION OF INVENTIVE ACTIVITY (1962).
4. Asay, Matt. *Microsoft's annual report: Open-source mental block*. στο: <https://www.cnet.com/news/microsofts-annual-report-open-source-mental-block/>, 04/08/2008.
5. BBC News. *Brussels poised to fine Microsoft*. στο: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/5120536.stm>, 27/06/2006.
6. BBC News. *Microsoft is accused by EU again*. στο: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/7834792.stm>, 17/01/2009.
7. BBC News. *Microsoft offers browser choices to Europeans*. στο: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/8537763.stm>, 01/03/2010.
8. Bennett, Eric. *U.S. v. Microsoft: Choosing the Right Remedy*. στο: <http://www.vcnet.com/bms/features/remedies.shtml>, 1999.
9. Bodoni Stephanie, Sebag Gaspard, White Aoife. *Facebook Fined \$122 Million for Misleading EU Over WhatsApp*. στο: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-05-17/facebook-said-to-face-european-union-fine-over-whatsapp-deal-j2tbktiu>, 18/05/2017.
10. Boffey Daniel. *Google fined record €2.4bn by EU over search engine results*. στο: <https://www.theguardian.com/business/2017/jun/27/google-braces-for-record-breaking-1bn-fine-from-eu>, 27/06/2017.
11. Brice Allibert, Gabor Bartha, Barbara Bösze, Corneliu Hödlmayr, Damian Kaminski, Marieke Scholz, *Commission finds abuse of dominance in the Intel, case, Antitrust: Competition Policy Newsletter*. στο: http://ec.europa.eu/competition/publications/cpn/2009_3_5.pdf, 05/03/2009.
12. Bright, Peter. *Windows Browser Ballot comes to an end as EC obligation expires*. στο: <https://arstechnica.com/information-technology/2014/12/windows-browser-ballot-comes-to-an-end-as-ec-obligation-expires/>, 18/12/2014.
13. Canarian Weekly. *Telefonica pays price!*. στο: <http://www.canarianweekly.com/telefonica-pays-price/>, 30/03/2012.
14. Case C-274/12 P Telefonica.
15. Case COMP/C-3/37.990 Intel, *Commission Decision* of 13 May 2009.
16. Case T-201/04, *Microsoft Corp. v. Commission*, 2007 E.C.R. II.
17. Clarke, Gavin. *Opera alerts EU to hidden Windows browser ballot*. στο: https://www.theregister.co.uk/2010/04/03/windows_ie_browser_ballot_screen/ 03/04/2010.
18. COMP/C-3 /37.990.
19. Council Regulation (EC) No 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation).
20. Council Regulation 1/2003, art. 7, 2003 O.J. (L 1) 1.
21. Council Regulation 1/2003, supra note 12, art. 24.

22. Dan Knight, *The Rise of the Microsoft Monopoly* στο: <http://lowendmac.com/2008/rise-of-microsoft-monopoly/> , 20/03/2008.
23. Dr. Buhr Carl-Christian, DG. *Competition and European Commission, The European Commission's Microsoft Case: Analysis and Principles, OpenExpo Bern/1, April 2009, Slide #2*
24. DW. *EU charges Google with violation of competition rules.* στο: <http://www.dw.com/en/eu-charges-google-with-violation-of-competition-rules/a-19200814>, 20/04/2016.
25. E.U. Microsoft I, supra note 2
26. Economides, N. & Lianos, I. E.U. Microsoft Remedies: A Critical Appraisal of Remedies in the E.U. Microsoft Cases. *Columbia Business Law Review*. Vol 2010. pp. 346-420.
27. Ehlermann, *Reflection of a European Cartel Office*. E.C.L.R. 1997, pp. 4-5.
28. Espiner Tom, *Microsoft Strikes Back at Opera Antitrust Claims*, στο: http://www.news.com/Microsoft-strikes-back-at-Opera-antitrustclaims/2100-1016_3-6222809.html , 14/12/2007.
29. Europa Competition. *Microsoft Case*. στο: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/microsoft/investigation.html>, 1998.
30. Europa, Competition. *Cases Microsoft Case: Implementation of the Decision*. στο: <http://ec.europa.eu/competition/sectors/ICT/microsoft/implementation.html>, 27/06/2012 .
31. Europa, Competition. *Commission confirms sending of Statement of Objections to Intel*. στο: [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-07-314_en.htm?locale=en](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-07-314_en.htm?locale=en) ,27/07/2007.
32. Europa, Competition. *Web Browser Choice for European Consumers*. στο: http://ec.europa.eu/competition/consumers/web_browsers_choice_en.html , 06/03/2013.
33. Europa, Press Release Database *Antitrust: Commission fines Google €2.42 billion for abusing dominance as search engine by giving illegal advantage to own comparison shopping service*. στο: [http://europa.eu/rapid/press-release IP-17-1784_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1784_en.htm) , 27/06/2017.
34. Europa, Press Release Database, *Neelie Kroes European Commissioner for Competition Policy: Being open about Standards*. στο: [http://europa.eu/rapid/press-release SPEECH-08-317_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-08-317_en.htm), 20/02/2017.
35. Europa, Press Release Database, *Antitrust: Commission fines Telefónica over €151 million for over five years of unfair prices in the Spanish broadband market*.στο: [http://europa.eu/rapid/press-release IP-07-1011_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-07-1011_en.htm), 04/07/2007.
36. Europa, Press Release Database, *Antitrust: Commission opens formal investigation against Google in relation to Android mobile operating system*. στο: [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-4782_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4782_en.htm), 15/04/2015.
37. Europa, Press Release Database, *Antitrust: Commission sends Statement of Objections to Google on Android operating system and applications* στο: [http://europa.eu/rapid/press-release IP-16-1492_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1492_en.htm), 20/04/2015.
38. Europa, Press Release Database. *Antitrust: Commission fines Microsoft for non-compliance with browser choice commitments*. στο: [http://europa.eu/rapid/press-release IP-13-196_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-196_en.htm) , 20/02/2017.

39. Europa, *Press Release Database. Mergers: Commission alleges Facebook provided misleading information about WhatsApp takeover.* στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4473_en.htm , 20/12/2016.
40. Europa, *Press Release Database. Mergers: Commission fines Facebook €110 million for providing misleading information about WhatsApp takeover.* στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm , 18/05/2017.
41. Europa, *Press Release. Database Mergers: Commission fines Facebook €110 million for providing misleading information about WhatsApp takeover.* στο: http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-17-1384_en.htm , 18/05/2017.
42. Europa, *Press Release. Database Mergers: Commission fines Facebook €110 million for providing misleading information about WhatsApp takeover.* στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1369_en.htm , 18/05/2017.
43. Europa, Ευρωπαϊκή Ένωση: *Η Οικονομία.* https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/economy_el , 2017.
44. Europa. «ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ, ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ». στο: http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/C_2002325EL.OO3301.html, 06/01/2005.
45. Europa. *Antitrust: Commission imposes fine of €1.06 bn on Intel for abuse of dominant position; orders Intel to cease illegal practices.* στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-745_en.htm, 13/05/2009.
46. Europa. ΑΡΘΡΑ 83, 84, 85, ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ, ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ, στο: http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/C_2002325EL.OO3301.html, 6/1/2005.
47. Europa. *Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο* στο: http://europa.eu.int/institutionsandotherbodies/theeuropeanparliament_el.htm , 15/11/2005.
48. Europa. *Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο* στο: http://europa.eu.int/institutionsandotherbodies/thecourtofjustice_el.htm , 15/11/2005.
49. Europa. *Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο* στο: http://europa.eu.int/institutionsandotherbodies/theeuropeancourtfauditors_el.htm , 15/11/2005.
50. Europa. ΑΡΘΡΑ 88,89, ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ, ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ στο: http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/C_2002325EL.OO3301.html, 6/1/2005.
51. Europa. ΑΡΘΡΟ 86 ,ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ, ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ στο: http://europa.eu.int/eur-lex/el/treaties/dat/C_2002325EL.OO3301.html, 6/1/2005.
52. Europa. *Η Ευρωπαϊκή Ένωση* στο: http://europa.eu.int/institutionsandotherbodies/thecounciloftheeuropeanunion_el.htm , 15/11/2005.
53. Facebook. *Facebook Comments on Resolution of European Commission Inquiry.* στο: <https://newsroom.fb.com/news/h/facebook-comments-on-resolution-of-european-commission-inquiry/> , 18/05/2017.

54. Forbes. *Telefonica - World's 25 Biggest Telecom Companies In 2017*. στο: <https://www.forbes.com/pictures/591b6ecf31358e03e559255f/telefonica/#226eea7737ca> , 2017.
55. Graham Luke, *Here are some of the largest fines dished out by the EU* . στο: <https://www.cnbc.com/2017/06/27/the-largest-fines-dished-out-by-the-eu-commission-facebook-google.html> , 27/06/2007.
56. Harrison, Pete. *EU files new competition charges against Intel*. στο: <http://uk.reuters.com/article/tech-intel-eu-dc/eu-files-new-competition-charges-against-intel-idUKL1730607220080717>, 17/07/2008.
57. Hausman Jerry A., Sidak Gregory J. *Did Mandatory Unbundling Achieve Its Purpose? Empirical Evidence from Five Countries*, 1 J. OF COMPETITION L. & ECON. 173 (2005).
58. Hines, Matt. *Microsoft pays EU in full*. στο: <https://www.cnet.com/news/microsoft-pays-eu-in-full/>, 02/07/2004.
59. Hussam Mousa, *Intel Architecture and Processor Identification With CPUID Model and Family Numbers*. στο: <https://software.intel.com/en-us/articles/intel-architecture-and-processor-identification-with-cpuid-model-and-family-numbers> , 15/06/2012.
60. Intel Corporation v Commission Case T-286/09 RENV.
61. Intel. *Why the European Commission's Intel Decision is Wrong*. στο: https://www.intel.com/pressroom/legal/docs/EC_response092109.pdf , 21/09/2009.
62. Ioannis Lianos, *Competition Law and Intellectual Property Rights: Is the Property Rights' Approach Right?*, in CAMBRIDGE YEARBOOK OF EUROPEAN LEGAL STUDIES 153. John Bell & Claire Kilpatrick eds., 2006.
63. Kai-Uwe Kühnand John Van Reenen, *Interoperability and Market Foreclosure in the European Microsoft Case*, Elsevier, 20/08/2007.
64. Kanter James. *In European Court, a Small Victory for Microsoft*. στο: <http://www.nytimes.com/2012/06/28/business/global/in-european-court-a-small-victory-for-microsoft.html> , 28/06/2012 .
65. Kawamoto, Dawn. *'No alternative' to Microsoft fine*. στο: www.zdnet.com/article/no-alternative-to-microsoft-fine/, 12/07/2006.
66. Khan, S., Islam, F., & Ahmed, S. *Is Microsoft a Monopoly: An Empirical Test*. *American Business Review*; 22, 2, 130-134, June 2004.
67. Kitch Edmund W. *Elementary and Persistent Errors in the Economic Analysis of Intellectual Property*, 53 VAND L. REV. 1727, 1730 (2000).
68. Kuck, David. *Computers and Computations, Vol 1*. John Wiley & Sons, Inc. p. 12, 1978.
69. Landes William M. *Optimal Sanctions for Antitrust Violations*, 50 U. CHI. L. REV. 652, 656–57, 1983.
70. Lawsky, David. *EU says Intel tried to squeeze out Advanced Micro Devices*. στο: <http://www.reuters.com/article/us-intel-eu/eu-says-intel-tried-to-squeeze-out-advanced-micro-idUSN2635336720070727>, 27/07/2007.
71. Le MEUR Jean – GRPEGUI Christian, Iratxe, VIERTIO Katja, *Margin Squeeze in the Spanish broadband market: a rational and profitable strategy*. Competition Policy Newsletter: Opinions and Comments, Number 3 – 2007.
72. Letwin William L. *Congress and the Sherman Antitrust Law: 1887-1890*, 23 U.Chi.L.Rev 221, 1956.

73. Lomas Natasha. *Google fined \$2.7BN for EU antitrust violations over shopping searches*. στο: <https://techcrunch.com/2017/06/27/google-fined-e2-42bn-for-eu-antitrust-violations-over-shopping-searches/>, 27/06/2017.
74. MACDAILYNEWS. *Microsoft Internet Explorer on Pace to Drop Below 50% Market Share by May 2011*, <http://macdailynews.com/index.php/weblog/comments/21061>, 07/05/2009.
75. Manasakis Constantine, *Public Governance and Regulation of Private Corporate Social Responsibility*, University of Greece, Erasmus Intensive Programme, στο: <http://slideplayer.com/slide/5928351/>, 2015.
76. Manasakis Constantine, Mitrokostas Evangelos, Petrakis Emmanuel, *Corporate Social Responsibility in Oligopoly*. Business Economics & New Technologies Laboratory (B.E.NE.TeC). Department of Economics University of Crete. Working Paper: 2007-07 στο: <http://www2.aueb.gr/conferences/Crete2007/PhD%20papers/Mitrokostas.pdf>, 2007.
77. Maricelle Ruiz. *INTERNET LAW - Broadband Bullying Banned*. στο: https://www.ibls.com/internet_law_news_portal_view.aspx?s=latestnews&id=1798
78. Martin, David Dale, *Mergers and the Clayton Act*, University of California, Berkeley and Los Angeles, 1959.
79. McCullagh, Declan. *EU looks to wrap up Microsoft probe*. στο: <https://www.cnet.com/news/eu-looks-to-wrap-up-microsoft-probe/>, 01/07/2002.
80. Melamed, D. *Afterword: The purposes of Antitrust Remedies*, 76 Antitrust L.J. 359, 2009.
81. *Method of Setting Fines Imposed Pursuant to Art. 23(2)(a) of Reg. No. 1/2003*, 2006 O.J. (C210) 2.
82. Metz, Cade. *Microsoft rejiggers EU browser ballot after complaints*. στο: https://www.theregister.co.uk/2010/03/09/microsoft_browser_ballot_update/, 09/03/2010.
83. Microsoft. *Microsoft Edge IT Center: Browser Choice FAQ*. στο: <https://technet.microsoft.com/en-us/microsoft-edge/ff606439.aspx>, 2017
84. Microsoft. *Working to Fulfill our Legal Obligations in Europe for Windows 7*. στο: <https://blogs.microsoft.com/on-the-issues/2009/06/11/working-to-fulfill-our-legal-obligations-in-europe-for-windows-7/> 11/06/2009.
85. Montalbano Elizabeth, *Microsoft to appeal \$1.3B EU fine*. στο: <https://www.networkworld.com/article/2279298/data-center/microsoft-to-appeal--1-3-billion-eu-fine.html>, 09/05/2008.
86. Nordmann, *The Case of a European Cartel Office*. Europ. Public Law. 1997, pp. 224-226.
87. Pfanner, Eric. *Microsoft Gives Rival Browsers a Lift*. στο: <http://www.nytimes.com/2010/03/08/technology/08browser.html>, 07/03/2010.
88. Reback, G. L., *Free the Market! Why only government can keep the marketplace competitive* 24-49, 2009.
89. Reuters UK. *Microsoft finally bows to EU antitrust measures* στο: <http://uk.reuters.com/article/uk-microsoft-eu/microsoft-finally-bows-to-eu-antitrust-measures-idUKKIM25281920071022>, 24/10/2007.

90. Reuters. *EU says to study Microsoft's open source step*. στο: <https://www.reuters.com/article/us-eu-microsoft/eu-says-to-study-microsofts-open-source-step-idUSL2257119220080522>, 22/05/2008.
91. Sanders Tom, *EU forces Microsoft to cage open source patent dogs*. στο: <https://www.itnews.com.au/news/eu-forces-microsoft-to-cage-open-source-patent-dogs-95310itNews> , 24/10/2007.
92. Schenker Jennifer L., *EU-Microsoft II: The Rematch*, στο: http://www.businessweek.com/technology/content/jan2008/tc20080114_194423.htm, 15/01/2008.
93. Sharmah David, *Digital World: Night at the Opera*, JERUSALEM POST, Jan. 1,2008.
94. State of New York v. Microsoft Corp., 224 F. Supp. 2d at 153–55.
95. Stein, Tom. *Microsoft Ruled a Monopoly. Court finds firm abused its power*. στο: <http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?file=/chronicle/archive/>, 1999.
96. The Guardian. *EU accuses Google of using Android to skew market against rivals*, στο: <https://www.theguardian.com/technology/2016/apr/20/eu-commission-google-android-skew-market-competition-antitrust-vestager>. 20/04/2016.
97. Tilbury, M. Noone, M., Kercher, B. *Remedies: Commentary and Materials 1*, 3rd Edition, 2000.
98. TIME. *The Chips Are Down: Intel's \$1.45 billion Fine*.στο: <http://content.time.com/time/business/article/0,8599,1897913,00.html>, 13/05/2009.
99. United States and State of New York, et al., v. Microsoft Corporation. στο: <http://www.usdoj.gov/atr/cases/f7200/7230.htm>., 2005.
100. United States vs. Microsoft Corporation., 253 F.3d 34, 103 (D.C. Cir. 2001).
101. Van Miert. *The Personal of the European Competition Agency*. Competition Policy Newsletter, 1996, p.3.
102. Ward, Mark. *Microsoft browser ballot criticised for being 'limited'*. στο: <http://www.nigerianbestforum.com/generaltopics/microsoft-browser-ballot-criticised-for-being-limited/> , 03/03/2010.
103. Waters Richard, *EU Launches New Microsoft Antitrust Probe*, στο: http://us.ft.com/ftgateway/superpage.ft?news_id=fto011420081217021991, 14/01/2008.
104. Wauter Robin s. *European Commission Gives Intel Record Fine for Antitrust Violation* . στο: <http://seekingalpha.com/article/137467-european-commission-gives-intel-record-fine-for-antitrust-violation> , 13/05/2009.
105. Wauters, Robin. *How Random Is Microsoft's Random Browser Choice Screen In Europe?*. στο: <https://techcrunch.com/2010/02/22/microsoft-ballot-screen/%20TechCrunch> , 22/02/2010.
106. White Aoife. *Google Said to Face Ads Complaint in EU Antitrust Clampdown*. στο: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-06-27/google-said-to-face-adwords-complaint-in-eu-antitrust-clampdown-ip9i47>. 27/06/2016.
107. Whittaker, Zach. *Firefox lost 6-9 million downloads in EU browser choice 'glitch'*. στο: <http://www.zdnet.com/article/firefox-lost-6-9-million-downloads-in-eu-browser-choice-glitch/>, 31/10/2012.
108. Wolf, παρέμβαση σε Colloque de l' ENA, services public's compares en Europe: exception française, exigence européenne, Actes du Colloque ed de l' ENA, pp. 58-60.

- 109.Αθανασόπουλος Ιωάννης « ΕΟΚ και πηγές χρηματοδότησης, προγράμματα ΕΟΚ, Θεσμικά Κοινοτικά Όργανα, Πολιτικές ΕΟΚ, Πολιτική Ανταγωνισμού».
- 110.Δημόπουλος, Γ. Ν. Ι.. Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, ΤΟΜΟΣ Β Οικονομική Ολοκλήρωση και Πολιτικές. Αθήνα: Ι.Σιδέρης. 2001.
- 111.Ευρωπαϊκή Επιτροπή: "xxxiη έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2002(εκδιδόμενη σε συνδυασμό με την γενική έκθεση επί της δραστηριότητας της Ε.Ε.-2002», σελ.29-30 Ευρωπαϊκές Κοινοτητες-2003
- 112.Μαραβέγιας Ναπολέον, Μ. Ζ.. *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές 50 χρόνια*. Αθήνα: Θεμέλιο, 2007.
- 113.Μούσης Νίκος «Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική», 10η αναθεωρημένη έκδοση, Εκδόσεις Παπαζηση, Αθήνα 2003.
- 114.Μούσης, Ν. *Ευρωπαϊκή Ένωση, Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήση. 2005.
- 115.Μούσης, Νίκος Σ.. Τόμος 2ος : «ΕΟΚ, Ανάλυση της κοινοτικής πολιτικής, βιομηχανικής έρευνας, ενέργειας, μεταφορών, φορολογικής, ανταγωνισμού».